LETO IV. ŠT. 2 (147) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 14. JANUARJA 1999

NOVI GLAS

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA
20/b LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

CENA 1500 LIR / 0,77 €

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

SPOŠTUJTE PRAVICE MANJŠIN!

"Ena najhujših oblik diskriminacije je odrekanje temeljne pravice do obstoja etničnim skupinam in narodnim manjšinam. To se lahko dogaja na razne načine: z zatiranjem, z nasilnim preseljevanjem ali pa s poskusom oslabiti njihovo narodnostno identiteto, kar povzroči, da niso več prepoznavne. Ali moremo molčati spričo tako hudih zločinov proti človeštvu? Noben napor ne bi smel biti prevelik, ko gre za to, da se ustavijo takšne človeka nevredne zablode".

Tako beremo v poslanici papeža Janeza Pavla II. ob letošnjem svetovnem dnevu miru (1.1.1999), katere geslo je: "V spoštovanju človekovih pravic je skrivnost resničnega miru." "Gre za poslanico - je napisal furlanski katoliški tednik *La vita cattolica* -, ki natančno deset let po poslanici, posvečeni manjšinam, pobliže zadeva tudi Furlanijo, zemljo, kjer se srečujejo različni narodi - Furlani, Slovenci in Nemci -, ki od italijanske države še vedno čakajo na zaščito." Pri tem pristavljamo, da zgornja papeževa izvajanja pobliže zadevajo vso našo deželo.

"Ob 50. obletnici Splošne deklaracije o človekovih pravicah je sveti oče naslovil na svetovno javnost poslanico, ki poleg verske ima tudi krepko etično in politično vsebino", še beremo v omenjenem katoliškem tedniku. V tej zvezi časnik navaja izvajanja strokovnjaka s področja mednarodnega prava (prof. dr. Maria Rita Saulle), iz katerih izhaja, da je Janez Pavel II. s to svojo zadnjo poslanico v živo zadel resnični pomen Splošne deklaracije. Slednja je in mora biti predvsem politično sredstvo, ki je že zakoreninjeno v zavesti posameznikov in držav ali ki ga je treba še zakoreniniti, da postane instrument za napredek vsakega posameznika, a tudi sredstvo demokracije na vsedržavni ravni in hkrati sredstvo, ki naj omogoča zopetno vzpostavljanje miroljubnih odnosov med državami.

V Novem glasu smo prejšnji mesec, ko je poteklo natančno pol stoletja od Splošne deklaracije o človekovih pravicah, poudarili, da bi tudi zakonski predlog o zaščiti naše narodne manjšine v Italiji moral po svoji vsebini ustrezati duhu in črki omenjene deklaracije. Da je takšno gledanje pravilno, nam potrjuje najvišja moralna avtoriteta, ki je v letošnji novoletni poslanici naglasila, da je priznanje pravic narodnih manjšin neločljivo povezano s spoštovanjem človekovega dostojanstva, kar je tudi glavni namen in smoter same Deklaracije.

Kako mizerno zato izpade vsakdo, ki bi rad raven pravic naše narodne manjšine določil z lekarniško tehtnico, da odkritih in prikritih nasprotnikov zakonske zaščite niti ne omenjamo, saj papež dobesedno pravi, da je "odrekanje temeljne pravice do obstoja narodnim manjšinam hud zločin proti človeštvu" in da je treba zato "ustaviti takšno človeka nevredno zablodo". Vsaj v prvo skupino bi mogli upravičeno vključiti tudi tržaškega državnega pravdnika, ki je ob uradnem odprtju letošnjega sodnega leta imel za potrebno razglabljati tudi o problematiki naše slovenske narodne manjšine in si pri tem celo drznil označiti rabo slovenskega jezika v tržaškem občinskem svetu za nekaj izzivalnega! Kakšna mizerija v primerjavi z zadnjo poslanico Janeza Pavla II., o kateri povsem upravičeno lahko rečemo, da je napisana na kožo tudi naši slovenski narodni manjšini v Italiji.

DRAGO LEGIŠA

PREBEŽNIKI POSTAJAJO ČEDALJE HUJŠI PROBLEM, KI POBLIŽE ZADEVA TAKO POSAMEZNIKA KOT DRUŽBO

GLOBLJE OZADJE KOSOVSKE TRAGEDIJE

V središču pozornosti svetovne javnosti je še vedno položaj na Kosovu. Zadnji hujši incident je nastal, potem ko so pripadniki albanske osvobodilne vojske (UCK) ujeli osem srbskih vojakov. Srbska vojska je tri dni s tanki obstreljevala območje, ki je pod nadzorstvom albanskih gverilcev, in se je nekoliko umaknila ter prenehala z obstreljevanjem petih neobljudenih vasi šele potem, ko je posredoval sam generalni tajnik Atlantske zveze Solana. Ta je od gverilcev zahteval, naj takoj osvobodijo ujetnike. Srbsko stran pa je pozval, naj ne stopnjuje vojaškega pritiska. Gverilci seveda prav tako zahtevajo, naj Srbi izpustijo vse aretirane ali ugrabljene Albance.

Kosovski Albanci pokopavajo novorojenčka.

V torek, 12. t.m., sta na Kosovo pripotovala začasni predsednik Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi, norveški zunanji minister Knut Vollebaeck, in ameriški posredovalec Chris Hill; oba si prizadevata, da bi sprti strani spoštovali premirje, sklenjeno v lanskem oktobru, potem ko je Atlantska zveza zagrozila s svojim vojaškim posegom. Po tem sporazumu bi moralo 2.000 od Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi imenovanih nadzornikov skrbeti za spoštovanje premirja. Trenutno je na Kosovu 600 nadzornikov, ki lahko računajo na pomoč enot Atlantske zveze, nastanjenih na ozemlju Makedonije. Tudi zadnji incident seveda zgovorno kaže, da premirje še vedno stoji na trhlih nogah.

Vse kaže, da se Milošević nikakor ni odpovedal staremu načrtu, katerega glavni smoter je doseči, da bo večina prebivalstva na Kosovu srbska. Zdaj predstavljajo Srbi kakih 10 odstotkov vsega prebivalstva. Milošević je bil ukinil avtonomni status pokrajine Kosovo, da bi se začel izvajati načrt, ki si ga je še v prvi Jugoslaviji zamislil zgodovinar in politik Vasa Čubrilović, rojen leta 1897 v Bosanski Gradiški. Sredi petdesetih let je ta načrt skušal tajno uresničevati tedanji notranji minister Ranković, ki je bil, kljub svojemu ideološkemu internacionalizmu, po duhu Velikosrb. Tako piše Viktor Blažič v eni lanskih številk Nove revije. Dve leti po Rankovićevem padcu, torej leta 1968, so v Prištini in drugod v pokrajini izbruhnile demonstracije in šele potem so Albanci dobili državno mrežo šol v svojem jeziku, še piše Blažič in pristavlja: "Posledice tega preobrata so se pokazale tudi v etnični sliki pokrajine. Medtem ko sta srbski del prebivalstva z že tako nizko rodnostjo močno razredčila izseljevanje in tudi beg z zemlje kot nasledek ideološke diskriminacije kmečkega stanu ter industrializacije, je delež albanskega prebivalstva strmo naraščal, saj je bila njegova stopnja rodnosti ena najvišjih, če ne celo najvišja v Evropi." Tudi Albanci so se izseljevali, a ne v takem številu, da bi bil ogrožen njihov naravni prirastek. Srbi so proti koncu osemdesetih let dejansko postali neznatna manjšina v deželi, ki jo imajo za zgodovinsko zibelko srbstva.

"Kosovskim Albancem je doslej uspelo, piše Blažič, samo v eni točki, in sicer v tem, da so svoje vprašanje internacionalizirali. Toda mednarodna skupnost, tudi če se odloči za vojaški poseg, ne more napraviti kaj bistveno novega od tega, kar je napravila v Bosni. Lahko da bo na Kosovu prisiljena vzpostaviti vojaški protektorat, vendar to lahko le omeji ali zaustavi uresničevanje srbskega strateškega načrta, ki naj spremeni etnično sliko te pokrajine ali vsaj pripelje do njene razdelitve na čisto srbski in čisto albanski del. Ne more pa tak poseg tega vprašanja rešiti tako, kot zahteva albanska stran, namreč v smeri neodvisne države Kosovo. Beograd bo prej pristal na delitev, s tem da bi se moral Albancem odkazani del pokrajine takoj priključiti Albaniji. Po drugi strani je treba vedeti, da vojaška zasedba Kosova od mednarodnih sil ne bi terjala samo umika srbske vojske in policije, temveč tudi razorožitev albanske osvobodilne vojske. Bolj kot od mednarodne skupnosti bo končna rešitev odvisna od razmerja sil v pokrajini sami, od zdržljivosti vojskujočih se strani." Se s takšnim gledanjem more sprijazniti demokratični in zlasti krščanski svet?

DL / STRAN 2

03 Jurij Paljk / intervju
FRANKA ŽGAVEC

04
OB TEDNU ZA KRŠČANSKO EDINOST

05 Danijel Devetak
SVET OTROŠKE DUHOVNOSTI

06 Nataša Sosič Fabjan
O DELU "SACRUM PROMPTUARIUM"

06 Marko Vuk
SREDOZEMSKA SVEŽINA...

07 Andrej Bratuž
IN MEMORIAM: PRIMOŽ RAMOVŠ

08 Matjaž Rustja
PROBLEMATIKA NARODNEGA DOMA

11 Iva Koršič
NI TAKO SLABO, KOT ZGLEDA

12 Erika Jazbar
ZDRAVA PAMET ZA LETO 1999

14 Damjan Hlede
DRUŽINSKO PRAVO...

Trst - ulica Filzi,
Trst - Stara Mitnica,
Rojan, Sv.Ivan,
Domjo, Opčine,
Čedad, Gorica...
in Prosek

Od 9. januarja vam je na razpolago tudi naša nova filiala sredi Proseka pri Trstu. Ponovno dobrodošli!

BCTKB nuova banca di credito di trieste
nova tržaška kreditna banka

Prosek 3 Tel. 040-252 80 28

SVET OKROG NAS

S 1. STRANI

GLOBLJE OZADJE KOSOVSKE...

Odgovor mora biti le negativen. Iz tega izhaja, da bo morala diplomacija, ki naj ji seveda varuje hrbet zlasti orožje Atlantske zveze, še dalje močno pritiskati na obe prizadeti strani, da pristaneta na kompromisno rešitev, ki bo sprejemljiva za vse. Bogati in razviti Zahod pa bi moral nekaj bolj stvarnega in otipljivega narediti za ljudi, ki doživljajo vsakovrstne strahote v krajih krvavih spopadov, in za tiste, ki vidijo rešitev le v begu čez Jadransko morje. Kot nam je znano, so v prvem primeru še najbolj aktivni prostovoljci, ki so mnogokrat edini prisotni na najbolj prizadetih območjih. To seveda ni dovolj, kajti uspešna je dejavnost, ki lahko z gotovostjo računa na stalne materialne vire. Kar zadeva prebežnike, je zaprtje državnih mej ne samo nečloveško, temveč dejansko neizvedljivo. Res je tudi, da se iz vrst prebežnikov novačijo raznovrstni prestopniki in se torej na ta način krepijo kriminalne tolpe, a je tudi res, da je prenekateri prebežnik grešni kozel oziroma alibi za tiste, ki so odgovorni za red in varnost državljanov. Milanski kardinal Martini je glede na kar devetero ubojev v prvih letošnjih devetih dneh v lombardski prestolnici med drugim dejal: "Prav je, da dvignemo glas zoper naravnost dramatično naraščanje nasilja po naših mestih, a se moramo še vprašati, koliko smo tudi sami za to odgovorni, ter se naposled vprašati, koliko je odgovorna celotna družba."

KAKOVOSTEN SKOK KRIMINALA V FURLANIJI

ČEMU SPLOH ŠE TAKŠNA DRŽAVA?

Dne 23. decembra se je v zgodnjih jutranjih urah pred neko trgovino v središču Vidma razpočila bomba. Trije policijski agenti so bili na mestu mrtvi, eden je bil ranjen, lastnik trgovine je zaradi ran tudi moral v bolnišnico. Organizirani kriminal je s tem atentatom gotovo dosegel višek in že govorijo o njegovem "kakovostnem skoku".

Sredstva javnega obveščanja posvečajo od tedaj veliko pozornost zločinski dejavnosti v videmski pokrajini; pri tem obveščanju gotovo prednjači furlanski katoliški tednik *La vita cattolica*. Njegova zadnja številka objavlja podatke, ki vzbujajo veliko zaskrbljenost. V videmski pokrajini vsak dan zabeležijo 33 tatvin, od teh 16 samo v mestu. Po številu tatvin v zasebnih stanovanjih je osma v državi. Število tatvin se je v primerjavi z letom 1997 lani povečalo za 11 odstotkov; število ukradenih avtomobilov pa za nič manj kot 293 odstotkov! V zaskrbljujočem porastu so tudi ropi v bankah in stanovanjskih hišah. V kraju Carpacco so roparji pri svojem zločinskem poslu uporabili celo bager, da so iz tamkajšnje banke lahko odnesli blagajno. To dokazuje, da nobena varnostna naprava ne more več preprečiti ropov.

Če pomislimo, da so zlikovci v videmski pokrajini lani "obiskali" skoraj 13 tisoč stanovanj, in če računamo, da so pri vsakem "obisku" odnesli samo za 2 milijona blaga (kar je gotovo nizka vsota), znaša vrednost ukradenega blaga 24 milijard lir. Računajo, da znaša izkupiček prostitucije najmanj 100 milijard letno. Na "delu" je trenutno 270 žensk, od teh je polovica iz Albanije, ostale pa so iz raznih afriških dežel. Problem zase predstavljajo prebežniki; računajo, da jih dnevno pride na ozemlje Furlanije-Julijske krajine vsaj 100. Prostitucija in imigracija sta seveda tesno povezani s prodajo mamil, pri čemer kroži tudi mnogo milijard.

Furlanijo so imeli za deželo, ki je bila v družbenem pogledu še kar mirna in v kateri je vladala dokajšnja gospodarska blaginja. Tako imenovani "mikrokriminal" naj bi tu torej imel godna tla. To pa je tembolj zaskrbljujoče, ker so institucije, ki so odgovorne za varnost ljudi, v zadnjih letih v Italiji dejansko brez moči, in se zdi, da "mikrokriminalcev" sploh ne preganjajo več. Predmet njihovega zanimanja naj bi bil le t.i. "makrokriminal" (uboji, umori, korupcija javnih upraviteljev in podobno).

Če se bo to nadaljevalo, se bodo ljudje zares upravičeno spraševali, ali je takšna država, kot jo poznamo, sploh še potrebna in ali ni morda zares že napočil čas, da se najde in pokliče k življenju nova in učinkovita oblika samoobrambe. Za rešitev tega problema pa nista dovolj le tehnika in pravo, temveč je treba hkrati pospešiti začetek kulturnega procesa, ki naj omogoči, da bodo najžlahtnejše tradicije prizadetega ljudstva ustrezale potrebam sedanjega časa. Tako tudi zaključuje svoje razmišljanje uvodničar v furlanskem tedniku.

DL

ZDA / POLITIČNA KRIZA

ZASTOR "KOMEDIJE" SE BO KMALU DVIGNIL

VIDA VALENČIČ

Bivši guverner New Yorka Mario Cuomo je tisti, ki je procesu "ZDA proti Clintonu" prisodil najučinkovitejši naziv. V resnici naj bi ves ta vrvež v senatu spominjal le na plehko komedijo, ki je pač postala edino sredstvo, s katerim se lahko ameriška desnica izživlja. Ameriška republikanska stranka je v zadnjih letih, tako kot drugod v svetu, zašla v globoko depresijo zaradi pomanjkanja vodilnih osebnosti, ki bi poosebljale novo pot desnice. Proces proti predsedniku države naj bi predstavljal republikancem zato pot v boljše čase.

Nedavno je vsemu medijskemu svetu zastal dih: bo Clintonu skok čez plot usoden? ZDA so se po pričakovanjih odločile za uradno javno pranje umazanega perila. Nihče ne dvomi več, da je predsednik kriv za vse "nerodnosti", v prvi vrsti za laži, ki jih je izrekel, ko se je opotekal v odgovorih na nekatera vprašanja. Predsednikova krivda je bila že večkrat dokazana. Toda problem ni v tem. Ključno vprašanje je, ali je država pripravljena izgubiti predsednika, ki je dokazal tudi nedvomno diplomatsko sposobnost v spodbujanju rešitev na številnih kriznih prizoriščih (omeniti gre predvsem Ulster in spor med Izraelom in Palestino). Spominjam se besed, ki mi jih je izrekel tržaški ortodoksni Jud: "Blazno se mi zdi, da ne sodijo njegovega dela, pač pa le spolne odnose." V državi, ki se širokousti s človekovimi pravicami, v Texasu pa izvaja smrtno kazen, je to še dodaten podatek o njeni nezrelosti.

Obtožnica Clintonu govori o laganju pod prisego ter oviranju preiskave; oboje je Clinton priznal, njegovi odvetniki pa so osnovali obrambo na dejstvu, da ni kršil ustave. Na srečo se je, kljub izredni napetosti, ki vlada v ameriškem senatu, obema stranema uspelo združiti v določitvi sodnega postopka, po katerem naj bi bila končna sodba izrečena najkasneje do srede februarja. To je pa edina jasna točka v celotni zgodbi. Amerika se ne more zgledovati po nobenem precedensu iz bližnje preteklosti, ker je Nixon dal ostavko, preden bi bil lahko javno sojen. Zdi se, da Clinton ne tvega obtožbe, ker potrebna "kvalificirana večina" dveh tretjin v senatu s samo 55 republikanci ni dosežena; potrebnih je namreč 67 glasov. Kocka pa se zna obrniti na glavo predvsem, ker Clinton ne uživa popolne podpore v demokratskih vrstah zaradi svojega individualizma in odklanjanja strankarskega establishmenta. Odprto ostaja predvsem vprašanje prič v senatu. Bo Monica Lewinsky pričala? Demokrati seveda upajo, da do tega ne bo prišlo. Kljub vsemu pa bi njeno pričanje lahko ne bilo usodno za predsednika: resda bi podprlo obtožbo krivega pričanja, ošibilo pa bi obtožbo oviranja pravice, ker je druga "junakinja" afere vedno poudarjala, da je ni nihče silil v laž.

Še dober mesec in se bo inkvizicija končala, na dlani pa je, da so ZDA v splošni politični krizi.

SKGZ IN SSO VABITA K VLAGANJU PROŠENJ V SLOVENSKEM JEZIKU

V tiskovnem sporočilu, ki sta ga podpisala predsednika Rudi Pavšič in Sergij Pahor, krovni organizacij SKGZ in SSO opozarjata zainteresirana društva in ustanove, da zapade konec januarja rok za vlaganje prošenj na deželno upravo na podlagi zakona 46/91 za kulturo, rekreacijo in tisk. Ker imamo po deželnem zakonu zagotovljeno pravico uporabe slovenskega jezika, pozivamo društva, ustanove in organizacije, da vložijo prošnje in po zakonu predvideno dokumentacijo samo v slovenskem jeziku. "S tem slovenske organizacije uveljavljajo pravice, ki jih predvideva deželni zakon," še piše v tiskovnem poročilu.

Glede tega naj še povemo, da zainteresirani lahko dvignejo slovenske obrazce na sedežu Slovenske prosvete v Trstu, ul. Donizetti 3, ali na sedežu Sveta slovenskih organizacij v Gorici, Drevored 20. septembra 85.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

DEDIŠČINE POVOJNEGA OBDOBJA NI KORISTNO PODCENJEVATI

Ob nedavnem obisku predsednika vlade Massima D'Aleme pri papežu Janezu Pavlu II. so italijanska sredstva javnega obveščanja dosledno poudarjala, da gre za uradni obisk prvega italijanskega postkomunističnega vladnega predsednika pri Svetem sedežu. Stalno opozarjanje na omenjeno dejstvo nas je tako spomnilo, da živimo v prehodu od zaključenega povojnega obdobja v novi čas, ki se komaj dobro pričenja. Srečanje med D'Alemo in papežem je bilo v vsakem primeru pomenljivo in pomembno. Pomembno za vladnega predsednika, ki je na ta način pridobil na domačem in mednarodnem zaupanju. Pomembno tudi za Cerkev, ki ji sicer večina priznava, da je v osebi Janeza Pavla II. osredotočila svoje poslanstvo v zmanjševanje razdalj med narodi, državami in verami ter v prizadevanje za vzpostavljanje čim višje stopnje demokratičnosti kjer koli. Vse za uveljavitev srečnejšega sobivanja različnosti in upoštevanja človekovih pravic ter svobode vsakega posameznika. D'Alemovo srečanje s papežem je med drugim pokazalo, kako v Italiji obstajajo pogoji za hitro preseganje dediščine povojnega obdobja. Notranje razdalje med obema skrajnima političnima izkušnjama se lahko pospešeno zmanjšujejo. Zmanjšujejo se tudi zaradi dejstva, da je bila v Italiji ves povojni čas v veljavi demokracija. Italijanski komunizem je torej deloval znotraj demokracije in ni okusil absolutne moči vladanja, kar je bistveno.

To pa ne velja za Slovenijo in države nekdanjega realsocializma. Tukaj je zato dediščina povojnega obdobja trdovratnejša, kljub temu pa se zdi, da si zaradi nje vse manj ljudi beli glavo. Kot da v Sloveniji komunizma ne bi nikdar bilo, že njegov naziv je v veliki meri izginil iz obtoka. Javno mnenje se razvidno nagiba v prepričanje, da je bilo v povojnem obdobju bolje, kot je v demokraciji, in se marsikdaj bistva demokracije sploh ne zaveda. Javno mnenje pogostoma zavrača odločna soočenja med večino in opozicijo, pri čemer je oškodovana prav opozicija. Njena osrednja vloga je kazati vladajočim silam kritično zrcalo v interesu celotne družbe. Nastope opozicije ljudje kaj radi označujejo za prepire, ki rušijo državo. Dediščina povojnega odbobja je torej obremenjujoča in predstavlja oviro na poti plodne strnitve vseh slovenskih političnih prepričanj okrog močne domokracije, ki je slej ko prej prav učinkovito in brezkompromisno soočenje različnih političnih mnenj.

V manjšini je dediščina povojnega obdobja njena razcepljenost. Ta razcepljenost je mnogo bolj trdoživa, kot je bilo mogoče napovedati. Povojno obdobje je očitno zelo oddaljilo obe temeljni manjšinski politični in življenjski izkušnji, zato je njegova dediščina neprimerno težja od tiste v Sloveniji. Tega dejstva praktično nihče več ne zanika, zato pa ni graditev novih poti nič manj težavna. V zadnjem času je na srečo prišlo vsaj na ravni civilne družbe do nekaterih spodbudnih premikov v smeri skupnega razmišljanja in načrtovanja. Dediščina povojnega obdobja torej ni nepremagljiva. Mogoče jo je pretvoriti v skupno dobro, seveda če v takšno početje verjamemo.

Naročnike in vse bralce obveščamo, da smo zaradi naraščanja stroškov pri izdajanju časnika sklenili rahlo zvišati naročnine za tujino. Naročnine za leto 1999 bodo naslednje:

NAROČNINE 1999

ENOLETNA ZA ITALIJO IN SLOVENIJO	70.000 LIR
ENOLETNA ZA TUJINO	110.000 LIR
ENOLETNA PO LETALSKI POŠTI	140.000 LIR

Naročnike in bralce prosimo za razumevanje in jim priporočamo, naj čimprej poravnajo naročnine in tudi pridobijo nove naročnike.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 533177
FAX 0481 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it
34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 365473
FAX 040 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000, INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / FRANKA ŽGAVEC

MED KULTURNIM DELOM IN GLASBO

JURIJ PALJK

Prof. Franko Žgavec v naši sredi poznamo, saj je že leta prisotna v javnem življenju, in sicer kot glasbena pedagoginja pri Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel, katerega predsednica je bila vrsto let, in kot vsestranska kulturna delavka. Poznamo jo kot tiho in neutrudno delavko, ki ima veliko odgovornih nalog tako pri Zadrugi Goriška Mohorjeva kot pri Katoliški knjigarni, Svetu slovenskih organizacij in pri Katoliškem tiskovnem društvu iz Gorice. Lansko leto je sprejela mesto predsednika Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, kulturnega hrama, v katerem se dogaja marsikaj. Zato smo jo povabili na pogovor.

Najprej vas naprošamo, da se predstavite našim bralcem.

Rojena sem v Gorici v preprosti delavski družini. Starši, doma s Cola nad Ajdovščino, so po zaprtju meje ostali v Gorici in optirali za italijansko državo, kar pa je, kljub maminemu poskusu, da bi se to ne zgodilo, onemogočilo meni in sestri obiskovanje slovenskih šol. Mama in tata pa se teh pravnih ovir nista ustrašila, vzgajala sta nas v družini v slovenskem duhu, v narodni zavesti, veri, poštenosti, odgovornosti, spoštovanju do drugih itd. Hvaležna sem jima za njuno preprosto, a temeljito življenjsko vzgojo. Stanje v družini je bilo skromno in nama, imam namreč sestro Marijo, ni omogočilo nadaljevanja študija, tudi študij glasbe v tistih časih je bil elitna zadeva. Za našo mamo je bila primarna skrb, da sva po šoli rasli v slovenski družbi; tako sva s sestro zahajali v Marijin dom na Placuto. Pristopili sva k dekliškemu zboru Marijine družbe; tega je vodila prof. Lojzka Bratuž, ki je zbrala okrog sebe skupino mladih in začela z rednim poukom klavirja v prostorih orglarske šole. Tako sem prvič sedla pred klavir in v spremstvu prof. Lojzke Bratuževe počasi stopala v čudoviti svet glasbe. Želja po znanju in rednem šolanju ter veselje do glasbe pa so me gnale naprej. Dobila sem službo, kar mi je omogočilo plačevanje šolnine, se vpisala in nadaljevala glasbeni študij na Goriškem glasbenem inštitutu - Istituto di musica - in kasneje tudi diplomirala iz solopetja na konservatoriju Benedetto Marcello v Benetkah. Ves študij sem opravila ob službi, žrtvovala za to veliko prostega časa, a to je bila dobra naložba. Obenem sem aktivno sodelovala v prosvetnem delu na Goriškem. Po diplomi sem že v istem letu začela poučevati na učiteljišču Simon Gregorčič in tam ostala celih trinajst let, kasneje pa sem obenem poučevala tudi na nižji srednji šoli Ivan Trinko. Takratne razmere na šoli mi niso omogočile redne namestitve, zato sem šolo opustila in sprejela ekonomsko administrativno vlogo pri Zadrugi Goriška Mohorjeva, Katoliški knjigarni in Katoliškem tiskovnem društvu. Tu sem še danes. Dela in skrbi je veliko, ob sebi pa imam lepo število vestnih in zanesljivih sodelavcev, ki se jim ob tej priložnosti tudi javno in iskreno zahvaljujem.

Kulturni center Lojze Bratuž je sedaj prenovljen, izredno lep in, kar je še najvažnejše, v njem se nenehno nekaj dogaja. Kako gledate kot predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž nanj in na njegovo vlogo na Goriškem? Zakaj ste sprejeli nehvaležno vlogo predsednika, ki je običajno za neuspehe odgovoren, ko pa pridejo uspehi, nanj vsi pozabijo?

Na Kulturni center Lojze Bratuž gledam z velikim ponosom in mirno lahko rečem, da je ta ponos upravičen. Za nami je nekaj dobrih let garanja, neverjetnih skrbi in tudi še nekaj odprtih dolgov. Vloženi trud v celotno obnovo centra daje svoje sadove, zasluga pa gre predvsem upravnemu odboru Katoliškega tiskovnega društva, ki se je pogumno odločil in izpeljal tako zahtevno nalogo. V teh dveh letih delovanja je obnovljeni center pridobil potrebno zaupanje in dosegel cilje: biti v Gorici kulturno stičišče in središče med različnimi gledanji in različnimi narodnostnimi skupnostmi, ki živijo na tem ozemlju.

Predsedstvo Kulturnega centra Lojze Bratuž sem sprejela po čisto preprostem naključju. Logično, kdor dela, se tudi izpostavlja pogreškom in napakam, zato mora računati tudi na kritike in negativne ocene. Uspehi pa človeka polnijo z novo energijo in novim elanom in mu dajejo moči, da dela naprej. Hvala Bogu, da je tako! Nikoli nisem za nobeno delo pričakovala hvaležnosti in je tudi danes ne pričakujem. Občasni "hvala" pa vsakemu človeku, kar je tudi človeško, dobro dé.

Če se ozrete nazaj, se boste gotovo spomnili vloge Katoliškega doma. Se pri Kulturnem centru Lojze Bratuž naslanjate na minulo delo in obenem zrete v nove čase, ki seveda prinašajo tudi nove izzive?

V Katoliškem domu sem zrasla. Hodila sem na pevske vaje, sestanke, seje, kulturne večere, predavanja, prireditve, pustovanja, silvestrovanja itd. Vse delovanje je potekalo v veliki ali v t.i. spodnji dvorani. Tu so imeli vaje zbori, razne skupine, zvrstila so se predavanja in prireditve. Prostori so bili za današnje pojme zelo skromni, a kulturno življenje je bilo izredno bogato. Z obnovo dotrajanega kulturnega hrama in sosednjih struktur se je vsa redna dejavnost preselila v sosednjo stavbo, kjer sta sedaj na razpolago skupna pevska in sejna soba, društva in ustanove imajo tam sedaj svoje sedeže. Obnovljene prostore je dobil tudi Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, ki je imel prej sedež na Placuti. Ta razporeditev omogoča samostojno in nemoteno uporabo velike in komorne dvorane. Izkušnje nas učijo, da so "domače prireditve" najbolj uspešne in odzivne, zavzemamo pa se tudi, da privabimo v naš center tudi gostujoče glasbene in gledališke ansamble. Ob lastni produkciji prireditev, srečanj, koncertov gostujejo v naši dvorani tudi številna italijanska društva in organizacije z lastnimi pobudami.

Opišite nam letošnjo "kulturno sezono" v Kulturnem centru Lojze Bratuž in tudi načrte za prihodnost.

Že v lanskem poletju smo pripravili načrt za sezono 1998/99 za gledališko, koncertno, razstavno in predavateljsko dejavnost. Že drugo leto, letos tudi v sodelovanju s sorodnimi ustanovami, prirejamo Goriški vrtiljak, gledališki abonma za otroke iz vrtca in osnovne šole. Gre za vrsto prireditev, ki jih obiskujejo vsi otroci vrtca in osnovnih šol iz goriške pokrajine. Za vsako predstavo se velika dvorana Kulturnega centra in izmenoma Kulturnega doma dvakrat napolni. Letos pa smo pripravili tudi poseben gledališki abonma za srednješolce, ki zaobjema pet predstav. V načrtu je tudi niz predstav ljubiteljskih gledaliških skupin. Ob tem naj povem še to, da v našem centru izmenoma gostuje v naši dvorani tudi Slovensko stalno gledališče in v njem so tudi sorodna gostovanja.

Koncertno sezono smo pripravili v sodelovanju s SCGV Emil Komel. Gre za bogato ponudbo, ki zaobjema zborovske, vokalne, instrumentalne, glasbeno-gledališke koncerte. Trije koncerti so že za nami, do meseca aprila pa se bodo zvrstili še zbor Ipavska, Komorni orkester slovenske filharmonije, klavirski trio s Sijavušem Gadžijevom in New Swing Quartet iz Ljubljane.

Razstavno dejavnost v letošnji sezoni smo odprli z razstavo arhitektov in oblikovalcev v okviru pobude Sodobna umetnost 98 v sodelovanju z goriško pokrajinsko upravo. Sledili sta odmevna razstava ob 100-letnici rojstva Avgusta Černigoja in še fotografska razstava petih goriških fotoklubov. 27. januarja bomo odprli razstavo tržaške umetnice Zore Koren Skerk, meseca marca pa bosanskega umetnika Safeta Zeca. Na jesenski otvoritveni razstavi pa bo predstavil svoja dela goriški slikar Robert Faganel.

Prizadevamo si tudi, da mesečno prirejamo kakšno srečanje, predavanje ali okroglo mizo na aktualne tematike. Tako smo imeli septembra v gosteh izobražence iz Ljubljane, oktobra smo se srečali s kardinalom Alojzijem Ambrožičem, novembra pa odmevno okroglo mizo o vprašanju slovenskega jezika v šoli in kulturnih ustanovah.

Danes skorajda vedno radi potarnamo, da na naših prireditvah ni več mladih. Zakaj se to dogaja in kako je v centru?

Res je, da tradicionalne prireditve ne zanimajo mladih, če pri prireditvi niso sami soudeleženi. Zbirajo se po prijateljstvih, po skupinicah, v organizacijah in to je povsem logično. Zanima jih šport, kjer se ob navijanju za ekipe sprostijo, radi zahajajo v diskoteke. V našem centru je skavtska organizacija, ki zbira veliko otrok in mladostnikov, šola Emil Komel skrbi za njihovo glasbeno vzgojo, združenje Olympia pa se z mladino športno ukvarja. Vprašanje mladine je pereče vprašanje, ki si ga velikokrat postavljamo in smo se mu do danes vse premalo posvečali. Ugotovili smo že, da nam manjka primernih animatorjev, skrajni čas pa je, da vsekakor nekaj ukrenemo.

Pred kratkim je kar precej številna skupina slovenskih družin v Gorici priredila v Centru Lojze Bratuž odmevno in zelo dobro obiskano okroglo mizo o naši šoli in težavah z njo, o rabi jezika in pomenu slovenščine pri nas. Organizatorji so nam povedali, da so v vas takoj našli dobrega sogovornika, saj ste takoj ponudili prostore centra za prireditev. Bo v prihodnje še več takih srečanj?

Takih srečanj potrebujemo, se jih veselimo in si jih želimo, zato radi sprejemamo pobude posameznikov in skupin. Odziv na okroglo mizo in trajanje diskusije do pozne večerne ure sta bila dokaz, kako je ta problematika živa in kako je potrebno, da se v širšem krogu o tem spregovori.

Kot glasbena pedagoginja ste lansko leto poželi veliko uspehov, saj so tri vaše gojenke dosegle lepa priznanja na pevskih tekmovanjih. Od kod toliko veselja do glasbe in kaj je najvažnejše pri učenju glasbe?

Bog mi je poklonil več darov in sposobnosti, ki jih z veseljem delim z drugimi, jih posredujem in dajem na razpolago, kjer je to potrebno. Tako se v svojem intenzivnem delovnem dnevu srečujem z administrativnimi, organizacijskimi, kulturnimi in drugimi posli. V drugi polovici popoldneva pa se moje delo prelije v ljubezen - glasbo. Od kod toliko veselja do glasbe? Mislim, da je ta občutljivost prirojena, to je veliko bogastvo, izredno privlačno, močnejše od človeka. Najvažnejše pri učenju glasbe oz. petja je znanje, ob tem pa moraš imeti pedagoške sposobnosti, moraš biti tudi psiholog, moraš si pridobivati izkušnje, imeti veliko potrpljenja, veliko dobre volje, prizadevati si moraš, da boš učence maksimalno razvil in jih navdušil za študij. Nagrade in priznanja so gojencu spodbuda pri nadaljnjem študiju, profesorju pa potrditev lastnega dela.

Znani ste po tem, da raje tiho delate, kot pa govorite, pa čeprav vas poznamo tudi po umirjenih izjavah in mnenjih, za katere sta značilni strpnost in spoštovanje drugega. Kako gledate na položaj naše narodne skupnosti v Italiji danes?

Položaj naše narodne skupnosti v Italiji ni bil nikoli rožnat, vedno smo se morali boriti za vsako najmanjšo stvar. Zaščitni zakon pričakujemo že vsa povojna leta in postavlja se mi vprašanje, ali ga bomo sploh kdaj dočakali. Naša manjšina medtem usiha, vedno manj nas je. Tudi med nami je vedno manj takih oseb, ki bi bile pripravljene se žrtvovati za dobro skupnosti. Okrog sebe zaznavamo apatičnost, brezbrižnost, "komodnost". Iz izkušnje pa dobro vemo, da nam nihče ne bo ničesar poklonil ali daroval: če hočemo kaj doseči, moramo biti pri stvari in se boriti zanjo, kar pomeni, da je marsikaj odvisno od nas samih in od našega vztrajnega dela.

Vemo, da zelo radi sodelujete pri mnogih kulturnih pobudah. Morda nerodno vprašanje, pa vseeno: od kod to, da ste postali v naši sredi aktivni, ko pa vemo, da je dosti lažje sedeti "doma za pečjo"?

Rada delam, delo mi je v veselje in zadoščenje. Že mlada sem začela zahajati k zboru Lojze Bratuž in aktivno sem sodelovala s prof. Jericijem nad 25 let, dvanajst let sem zboru tudi predsedovala. Po nekajletni prekinitvi sem se k zboru vrnila in sodelujem z dirigentom Stojanom Kuretom. Tudi v Novo Gorico so me povabili in mi zaupali učenje vokalne tehnike pri zboru, ki ga vodi Ambrož Čopi, kar mi je v čast in obenem tudi priznanje mojemu delu. Dvakrat na mesec me pevsko delo zapelje tudi na Tolminsko. Rada zahajam v družbo, kdorkoli me vpraša za pomoč in kjerkoli lahko kaj pomagam, rada sodelujem. To je moje življenjsko poslanstvo.

Rojeni ste na Goriškem, živite in delate na Goriškem. Poznate ljudi okrog sebe in bi nam zato lahko povedali, kaj vse bi se dalo na Goriškem v naši sredi in v odnosu z našimi italijanskimi someščani narediti.

Ogromno bi se dalo narediti. Zamisli in idej je veliko, za realizacijo teh pa je treba zavihati rokave. Dela je veliko, kolikor ga hočemo, a delavcev je malo oz. so vedno eni in isti. Zato se pač realizira, napravi, kolikor se da napraviti. Isto velja tudi v odnosu z italijanskimi someščani.

Ob koncu morda še želja, ki jo gotovo imate tudi vi, morda jih je več.

Da rada delam, sem že povadala, želim si pa miru in vedrine.

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

ZVONE ŠTRUBELJ

2. NAVADNA NEDELJA

Zdaj pa govori Gospod, ki me je v materinem telesu upodobil za svojega služabnika...: "Premalo je, da kot moj služabnik vzpostaviš le Jakobove rodove in privedeš nazaj Izraelove rešence. Zato sem te postavil za luč narodom, da boš moje odrešenje do konca zemlje." (Izaija 49, 5-6)

Naslednji dan je Janez zagledal Jezusa, da prihaja k njemu, in je rekel: "Glejte, Božje Jagnje, ki odvzema greh sveta. Ta je tisti, o katerem sem rekel: Za menoj pride mož, ki je pred menoj, kajti bil je prej kakor jaz. In jaz ga nisem poznal, vendar sem zato prišel in krščujem v vodi, da se on razodene Izraelu." In Janez je izpričal: "Videl sem Duha, ki se je spuščal z neba kakor golob in ostal nad njim. In jaz ga nisem poznal; tisti, ki me je poslal krščevat v vodi, mi je rekel: »Na kogar boš videl prihajati Duha in ostati nad njim, tisti krščuje v Svetem Duhu.« In videl sem in pričujem, da je ta Božji Sin." (Janez 1, 29-34)

4
ČETRTEK
14. JANUARJA
1999

GLEJTE, JAGNJE BOŽJE, KI ODJEMLJE GREHE SVETA

S temi besedami duhovnik pri maši z dvignjeno hostijo povabi vernike k obhajilu. Morda se še niste nikoli zavedali, da gre za zelo lepo gesto, ki sama po sebi komentira pomen izgovorjenih besed. Enkratna kateheza teh besed je upodobitev mističnega jagnjeta v katedrali belgijskega mesta Gent, delo flamskih slikarjev, bratov Van Eyck (1432). Ob občudovanju te originalne in poduhovljene upodobitve Kristusa kot mističnega jagnjeta nam misel zbeži k zadnji knjigi Svetega pisma, k Janezovemu Razodetju, kjer je kar osemindvajsetkrat govor o Kristusu kot božjem, mističnem jagnjetu.

Če se od zadnjih strani Svetega pisma napotimo nazaj, k prvim stranem, hitro ugotovimo, da je za podobo jagnjeta skrit globok pomen. Ko je Sveto pismo šele nastajalo, je bilo jagnje v vseh kulturah Bližnjega vzhoda najžlahtnejša žrtvena žival. Pastirji so ob prvi pomladanski uri darovali bogovom jagnje z upanjem, da jih bodo med letom bogovi namnožili v njihovih čredah. Pastir je gledal v tej živali vse svoje premoženje. Zato je bilo jagnje največ, kar je mogel darovati Bogu. Mojzesovo petero-knjižje je posejano s prizori darovanja jagnjeta. Najbolj nazorno stopi v ospredje v slavni egiptovski noči, ko so Izraelovi sinovi obhajali "pasho", stoje jedli jagnje in se pripravljali na odhod iz suženjstva v obljubljeno deželo. Po Janezovem evangeliju je bil Jezus obsojen na smrt opoldne, na vigilijo "pashe", judovske Velike noči, ko so duhovniki v templju začeli žrtvovati jagnjeta za največji judovski praznik, obredni spomin politične in duhovne, zunanje in notranje osvoboditve iz egiptovskega suženjstva. Evangelist Janez nam predstavi Kristusa na križu, ki so mu prebodli stran, a mu niso "strli nobene kosti" (tak je obredni predpis pri žrtvovanju jagnjeta), kot pravo velikonočno jagnje, ki odjemlje grehe sveta.

V prvem berilu druge navadne nedelje spregovori prerok Izaija o božjem služabniku, ki ga bo Bog postavil za luč narodom in za odrešenje do konca zemlje. Le malo naprej, v 53. poglavju, napove prerok Izaija, da se bo to zgodilo z obsodbo, trpljenjem in smrtjo božjega služabnika. Pri tem dobesedno pravi: "Bil je mučen, a se je uklonil in ni odprl svojih ust, kakor jagnje, ki ga peljejo v zakol, in kakor ovca, ki umolkne pred tistimi, ki jo strižejo, in ne odpre svojih ust." (Iz 53,7). Že spet smo pri podobi jagnjeta. Trpeči božji služabnik je kakor žrtveno jagnje, ki odjemlje grehe sveta.

Povrnimo se nazaj, k trditvi Janeza Krstnika: "Glejte, Božje Jagnje, ki odvzema greh sveta!" Nemški biblist J. Jeremias je na zanimiv način združil podobo jagnjeta in božjega služabnika. Aramejščina, ki sta jo govorila tako Janez Krstnik kot Jezus, uporablja isto besedo "talya" tako za jagnje kot za služabnika. Jezus, ki stopa iz reke Jordana in začenja svoje poslanstvo, je napovedani "božji služabnik" in "jagnje", ki bo s svojo smrtjo odvzelo grehe sveta.

Dvignjena hostija, ki jo duhovnik malo prej razlomi in pokaže vernikom ter pri tem izgovori besede Janeza Krstnika "Glejte, to je Jagnje Božje, ki odjemlje grehe sveta," je torej močno znamenje, ki povezuje čas z večnostjo, človeštvo z Bogom, zemljo z nebesi. Zarisuje smer upanja. Z vsem bogatim pomenskim in zgodovinskim nabojem cilja v smer novih nebes in nove zemlje, kot pravi Apokalipsa: "Odrešenje je v našem Bogu, ki sedi na prestolu, in v Jagnjetu." (Raz 7,10).

KRISTJANI IN DRUŽBA

TEDEN ZA KRŠČANSKO EDINOST

ZA LEPŠO PRIHODNOST

Vsako leto obhajamo teden ali molitveno osmino za krščansko edinost od 18. do 25. januarja. Besedilo in odlomke iz Sv. pisma je letos pripravila ekumenska skupina iz Malezije. V sodelovanju s komisijo Vera in cekvena ureditev pri Svetovnem ekumenskem svetu cerkva so predlagali kot temelj razmišljanj iz knjige Razodetja: "Prebival bo z njimi, oni bodo njegova ljudstva in Bog sam bo z njimi, njihov Bog" (Raz 21, 3). Prve krščanske skupnosti, katerim je bila namenjena knjiga Razodetja, so iz tega črpale moč in navdih v premagovanju številnih težav. V omenjenem odlomku so razbrale zagotovilo, da Bog ni zapustil svojega ljudstva, ampak jim daje moč v premagovanju stisk in trpljenja ter vsakršnih težav. Zato besedilo vabi kristjane sedanjega časa, naj gledajo v prihodnost polni upanja v Boga, ki tudi po nevidnih poteh v delovanju Sv. Duha ustvarja edinost med verujočimi in lepšo prihodnost za človeštvo.

Sedanji papež Janez Pavel II. je ob svojem pastoralnem obisku v Nemčiji ob srečanju s predstavniki raznih krščanskih cerkva in združenj dejal: "Edinost, po kateri hrepenimo, mora rasti postopoma. Imeti moramo pogum in domišljijo za to, da danes napravimo korake, ki so mogoči, v trdnem zaupanju na vodstvo Svetega Duha, ki nas uvaja in pripravlja na tiste korake, ki bodo jutri postali mogoči. Zavedam se, da mnogo ljudi trpi zaradi needinosti. Zato je naša naloga, da odpravljamo pregrade in delamo za tesnejše občestvo v trdnem zaupanju, da nas Gospod vodi k onemu blagoslovljenemu dnevu, ko bo dosežena polna edinost v veri in bomo lahko skupaj v složnosti obhajali sveto Gospodovo evharistijo." Te ohrabrujoče besede so za vse spodbuda in vabilo, da se ob tednu za krščansko edinost bolj prizadevamo, da odpravimo vse, kar povzroča nesporazume, nemire, ločitve, spore in celo sovraštva, obenem pa z optimizmom zremo v prihodnje tisočletje, ko bo Gospod uresničil edinost vseh verujočih v edinega odrešenika, Jezusa Kristusa, Boga in človeka.

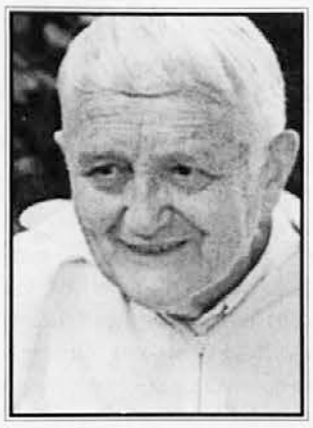

Ekumenizem, ki je ena izmed bistvenih razsežnosti sodobne pokoncilske Cerkve, pozna tudi vzpone in nihanja ter malodušnosti, kar vse dokazuje tudi človeško dimenzijo pri graditvi cerkvene edinosti, toda obenem neomajeno poudarja delovanje Svetega Duha, ki po karizmatični prenovi v Cerkvi in številnih gibanjih uresničuje edinost Kristusovih učencev. Torej zavest, da nismo sami na poti edinosti, da Cerkev ni prepuščena sama sebi in slabotnim ljudem, temveč da sta Kristus in njegov Duh, ki vodita Cerkev v prihodnje tisočletje, vse dni do donca sveta.

Vendar bo Cerkev tudi v prihodnje v mnogočem odvisna od ljudi, ki bodo Cerkev sestavljali, čeprav bo še vedno božječloveška ustanova. Zato čimbolj bodo kristjani znali in hoteli sodelovati s Kristusom in njegovim Svetim Duhom, tembolj bo Cerkev vsestransko napredovala in uresničevala svoje poslanstvo ter zedinjala človeštvo v veliko družino božjih otrok.

Tako ima tudi ekumensko prizadevanje v človeški zavzetosti svoj pomen, ko spodbuja vse verujoče v povezanost med seboj za skupno pričevanje v razkristjanjenem svetu. Iz te občestvene poznanosti in razsežnosti se krepi zavest pripadnosti k edini Kristusovi Cerkvi, ki temelji na apostolu Petru in njegovih naslednikih, rimskih škofih ali papežih.

V času graditve popolnejše edinosti krščanskih Cerkva, ker neka edinost že obstaja v priznavanju Troedinega Boga in prejemanju sv. krsta kot znamenje pripadnosti družini božjih otrok, bi morale razne krščanske Cerkve in skupnosti bolj učinkovito sodelovati in se medsebojno dopolnjevati. Glede tega sta se že leta 1976 taizejski prior Roger Schutz in mati Terezija iz Kalkute (*na sliki*) vprašala: "Ali bomo znali pri iskanju sprave podati svoje najboljše in sprejeti najboljše drugih, ljubeč drug drugega, kakor nas Jezus ljubi?" In ob tem opozorilu sta naglasila posebne značilnosti, ki bi jih morale krščanske Cerkve sprejeti v skupno dediščino in zagotovilo za medsebojno edinost. Te značilnosti so: evharistična vera katoliške Cerkve, svetopisemska zavzetost protestanskih Cerkva in zvestoba izročilu, ki jo izpričujejo pravoslavne Cerkve.

Cerkev bo v prihodnosti morala težiti k vsestranski usklajenosti. To pa bo mogoče, le če bo vse usklajeval Sveti Duh. Njegovim navdihom bodo sledili kristjani in tako pomagali pri dopolnjevanju edinosti vseh verujočih v Kristusa. Tisočletje, ki se izteka, je poznalo cerkvene ločitve, spore in razkole. Naj novo tisočletje, ki prihaja, prinese spravo, edinost in ljubezen med vsemi kristjani, v eni sami Kristusovi Cerkvi.

JM

NAJMANJ DVATISOČ DVE LETI ALI NAJVEČ DVATISOČ PET LET

KDAJ SE JE JEZUS RODIL? (1)

STANKO ŽERJAL

Kakor je dobri in nikdar do dna doumljivi Bog v svojem bistvu in v svojem notranjem življenju ne le brezno, ampak kar cel kozmos skrivnosti..., kakor je lastno razodevanje za ustvarjene ljudi le ustno ali v podobah in alegorijah delil izbranim človeškim osebam v očakih, prerokih, apostolih in po učlovečenem sinu Kristusu le dobri dve leti oznanjal širšim množicam brez zapisnikarjev, stenografov, mikrofonov, radioregistratorjev in ničesar zapisal (razen enkrat samkrat pred prignano grešnico v nekaj nikomur vidnega v pesek) in prepustil pozabi velik del svojih dejanj in govorov, tako je tudi pustil na cedilu našo radovednost o koledarskih podatkih svojega rojstva.

Dognano je le, da je naše štetje let po Kristusovem rojstvu zaradi napačnega izračuna ob opustitvi štetja po nastanku rimskega mesta zgrešeno za najmanj tri ali največ šest let, tako da je od prve božične noči v Betlehemu ali na njegovi periferiji že minilo najmanj dvatisoč dve leti ali največ dvatisoč pet let. Čeprav je odkritje napake staro že nekaj stoletij, ohranjamo ustaljeni račun kot konvencionalno štetje, ker bi bilo preveč komplicirano popravljati petstoletno knjižno produkcijo in še od prej tisočletne rokopise in dokumente. Konvencionalno štetje pomeni štetje po dogovoru.

O dnevu in mesecu Kristusovega rojstva pa nimamo dovolj zgodovinskih podatkov. V pradavnih časih moje mladosti so si biblicisti, to je strokovnjaki v svetopisemskih vedah, enako protestantski kakor katoliški teologi belili glave, da bi kje kako izbrskali vsaj kako hipotezo (podmeno ali domnevo), sedanji, torej sodobni biblicisti tudi na papeških univerzah v Rimu so nad temi poskusi obupali, kakor mi pripovedujejo današnji mladi absolventi tistih šol. Za iskanje rojstnega dne res ni vredno izgubljati časa. Hipoteza o rojstnem mesecu septembru pa ima vrsto resnih verjetnosti. Razlagal nam jih je strokovno zelo podkovani biblicist za Sv. pismo Nove zaveze profesor dr. Andrej Snoj na ljubljanski teološki fakulteti v prvih tridesetih letih. Izpopolnjeval se je tudi z enim celoletnim študijskim raziskovanjem bibličnih krajev, kot so Sinaj, Sveta dežela, Egipt ipd. Žal mi zaradi vratolomne selitve stanovanja še vedno niso dostopna moja univerzitetna skripta predavanj istega profesorja in povem le po spominu Snojevih besed ter po nekem nedavnem mojem lastnem brskanju okrog tiste blažene dobe božjega učlovečenja. Snoj je bil resen in ponižen znanstvenik, ki neprestano prisluškuje tudi svojim vrstnikom. V iskanju rojstnega meseca je bil v sintoniji s francoskimi in nemškimi biblicisti, ne spominjam se, da bi bil kdaj navedel kakega Italijana.

Utrjeno dejstvo je, da se je božji Zveličar rodil v dobi nekega popisovanja. Ta so bila organizirana predvsem za tako letno dobo, ko so potovanja lažja. Obvezanci, ki so imeli dolgo pot do svojega popisovalnega centra - kakor npr. Jožef in Marija iz Nazareta v Betlehem -, so presneto skrbno izbirali za odhod od doma tak čas, ko ni bilo neodložljivih opravil doma, na polju, na pašniku, v vinogradih, in to je bilo koncem poletja in pred trgatvijo ali pa brž po trgatvi pred poslabšanjem vremena in podaljšanimi nočmi. Sv. Jožef ni bil kmet, ampak obrtnik. Kakšen? Vaški obrtnik in to po meri tistih časov: malce mizar, malce kovač, malce kolar, verjetno tudi sodar. Obrtnikoval pa je za kmete. Če je njim hotel ustreči in kaj zase zaslužiti, jim je moral biti na voljo prav ob njih največji zaposlitvi, da jim popravi voz ali leseni plug ali vinsko posodo že pred trgatvijo ali preperelo gredo za streho spomladi in poleti, ko je najmanj dežja. Če so takrat vino hranili bolj v mehovih kot v lesenih sodih in če so imeli strehe brez takega tramovja kot danes, hočejo moji primeri iz sodobnosti le povedati, da je bil vaški polivalentni obrtnik kmetom potreben v sezoni njihove večje zaposlitve in da zato Jožef ni šel na potovanje pred koncem poletja.

DALJE

VISOKO IMENOVANJE

Sv. oče je za dobo petih let imenoval posebne svetovalce pri Papeškem svetu za kulturo. Med njimi so zastopniki iz vseh delov sveta. Med te je bil imenovan tudi p. Marko Rupnik S.J., profesor na Papeškem vzhodnem inštitutu in rektor centra Aletti v Rimu. Gre za središče, ki spodbuja dialog med verstvi, narodi in kulturami. V središče prihajajo umetniki, znanstveniki, izobraženci in univerzitetni profesorji z vsega sveta. Kot znano, je p. Rupnik tudi slikar, ki zelo dobro pozna vzhodno sakralno umetnost. Novoimenovanemu papeževemu svetovalcu srčno čestita tudi uredništvo našega tednika.

POPOTOVANJE V SVET OTROŠKE DUHOVNOSTI

OTROCI "SE POGOVARJAJO" S SKRIVNOSTJO

DANIJEL DEVETAK

Še je okoli nas in v nas svež spomin na Božič, ko je Bog postal otrok, bil zaupan v naročje preprostih človeških staršev, da bi ga z budnim pogledom pospremili v prvih letih življenja. Obrnimo perspektivo. Kakšne poglede in predstave pa imajo otroci o Bogu, o svetu angelov in duhovnosti, sploh o onstranstvu?

"Če ne postanete kakor otroci, nikakor ne pridete v nebeško kraljestvo," opozarja Jezus prek evangelista Mateja. Kakšno pa je sploh za najmlajše to kraljestvo? Gotovo nekaj magičnega, čudovit kraj s krasnim podnebjem, nežno sapico in prijetnim vzdušjem, kjer se imajo ljudje radi in ne obstaja nikakršno neskladje; po vsej verjetnosti mislijo, da je tam vsakomur na razpolago neskončna količina bombonov, čokolade in igrač. Toda otroška domišljija se gotovo ne omejuje samo na take potrošniške sanje; bilo bi preveč preprosto in... banalno. Nekajletni otrok, z razliko od odraslih, ne ve za pojem "utopija"; kar preprosto ga doživlja. Ne pozna niti težkega izraza "metafizika", saj mu je že "fizika" turška vas! Res pa je, da se kaj kmalu začenja zavestno ali nezavestno spraševati obenem o eni in drugi fiziki, saj sta mu obe dani, z obema se srečuje dan za dnem.

"Bog je čarodej, ki uresničuje sanje in ustvarja z mislijo, ko se koncentrira." "Bog je najbolj dobrosrčen astronavt v vesolju." "Bog kaznuje lumpe, tudi če jih policija ne ulovi." "Bog prispeva k temu, da postanejo otroci pridni." "Bog živi na oblakih in skrbi za čisto nebo." Ko se kdo ob takih in podobnih naivnih ugotovitvah lahko nasmeje, se pa lahko tudi vprašamo, ali obstaja nekakšna otroška duhovnost. Izvedenci trdijo, da je čut za duhovno v otroku vrojen; v njem je prisoten, še preden spozna katerikoli - krščanski, budistični, muslimanski... - nauk, ki mu ga ponavadi posreduje družina. Duhovnost je namreč notranji pogovor. Biti duhoven pomeni iskati stik z neskončnim, spraševati se o tem, kaj je onstran, iskati smisel življenja, odgovor na večne zakaje. Kaj je nad oblaki? Kaj je po smrti? Vsak otrok si kaj kmalu začenja postavljati taka ali podobna vprašanja; npr. tedaj, ko gre "kak dedek ali babica v nebesa in postane zvezdica..." Pomembno je, da odrasli pomagajo otrokom pri takem spraševanju. Napačno bi bilo taka vprašanja podcenjevati ali se zanje ne meniti. Dovolj je izkazati do otroške radovednosti pozornost, dobronamernost, strpnost. Odrasli, ki govorijo samo o denarju, karieri in politiki, ne morejo nuditi otroku prave vzgoje v duhovnosti in svetu t.i. dobrih vrednot. Vsak otrok je bitje luči, nedolžnosti in ustvarjalnosti; žal se pogosto prehitro, že pri petnajstih letih, nekako spremeni v odraslega, v notranjosti otrpne, išče neme malike in spoznava le hudobijo. Tedaj se konča njegov notranji dialog, ki pa lahko močno vpliva na zdrav in odprt osebnostni razvoj. V svojih razmišljanjih povezujejo otroci naravno in nadnaravno, ker nujno potrebujejo občutek varnosti. Njihov največji strah je namreč izguba mame, očka ali doma. Zato potrebujejo oporo, ki bi jih zaščitila proti takim strahovom. Tako oporo jim dajejo božje osebe, angeli, nebesa.

Kaj je lepšega kot to, da otroci s čisto dušo, brez abstraktnih teoloških misli, dojemajo enotnost zemlje in neba? Tedaj je vera res skrivnost, ki lahko konkretno spremeni življenje. "Če ne postanete kakor otroci..."

PISMO Z MADAGASKARJA

BOGAT OBRAČUN VDANEGA DELA ZA DRUGE (1)

PEDRO OPEKA

Mis. Pedro Opeka v družbi princa Alberta iz Monaka, ki je obiskal ustanovo slovenskega misijonarja

Ob koncu leta 1998 vam želim povedati, kako je bilo tu pri nas. Tudi o naših načrtih za naprej vam želim spregovoriti.

Dežela je gospodarsko še vedno "na tleh". Življenje ljudi je še vedno zelo trdo. Težko boste morda verjeli, vendar je dejstvo, da je letni dohodek na prebivalca sedaj nižji, kot je bil leta 1970. Nič čudnega torej, če je bil tudi začetek novega šolskega leta za mnoge družine težak. Kako omogočiti otrokom, da gredo v šolo, ko so pa šolske potrebščine tako drage? Če bi starši hoteli kupiti le najnujnejše stvari samo za enega otroka, bi bila potrebna vsaj ena mesečna plača. Kako pa naj rešijo problem tam, kjer je v družini več šoloobveznih otrok in ni nihče v službi? Tudi glede šolstva je stanje v deželi slabše, kot je bilo pred nekaj desetletji. Sedaj okrog 50% otrok ne hodi v šolo; na podeželju je ta procent še višji. Vse to je prav gotovo zelo boleče.

Naše humanitarno združenje Akamasoa si prizadeva, da bi omogočilo otrokom družin, ki živijo v okviru naše ustanove, vsaj osnovnošolsko izobrazbo. Že to je veliko breme, če pomislite, da je v okviru Akamasoe okrog 7 tisoč otrok. Mnogi se sprašujejo, zakaj je stanje takšno. Saj je Madagaskar velik in ima kar precej naravnih bogastev, da bi lahko preživljal 14 milijonov prebivalcev. Dejansko pa živi 80% prebivalstva na robu preživetja. Za takšno stanje v deželi je kriva najprej državna oblast. Preveč je namreč "stolčkarjev", ki so spreje li odgovorna mesta le zato, da si sami opomorejo, življenje ljudi pa jih bolj malo briga. Delno pa je za klavrno stanje v deželi kriva tudi mentaliteta ljudi samih. Razni tabuji jih pogosto ovirajo, da se ne morejo izkopati iz revščine. Različni klanski običaji tudi niso spodbuda, da bi bili ljudje bolj kreativni. Bojijo se sovaščanov in sorodnikov, ki bi jim zavidali, jim "stopili na prste", če bi kdo začel kaj na novo.

Vzroki za dejansko stanje so seveda širšega obsega. Saj je tudi na t.i. "bogatem severu" veliko revščine. Tudi demokracija ne reši vseh problemov. Zato ni čudno, da se revščina bohoti tako močno v tretjem svetu. Te dežele so namreč ekonomsko popolnoma odvisne od bogatih, ki določajo cene osnovnim pridelkom na svetovnih trgih. Tako vse gospodarske premike in nemire najbolj čutijo dežele tretjega sveta.

V teh razmerah skušamo stati ljudem ob strani. Letos se je tako število ljudi v Akamasoi povečalo za 39 družin, vsega skupaj za stotrideset oseb. Tistih pa, ki so šli skozi naš sprejemni center v tem letu, je bilo 2.850 družin (3.318 odraslih in 7.191 otrok), vsega skupaj 10.509 oseb. Pri nas so se zadržali nekaj dni. Mi smo jim potem pomagali, da so se lahko vrnili v domači kraj in da so s skromnimi sredstvi tam mogli začeti na novo.

DALJE

SVETNIK TEDNA

15. JANUARJA

SILVESTER ČUK

PAVEL IZ TEB, PRVI PUŠČAVNIK

Če se človek ne čuti dovolj močnega in pogumnega, stori najbolje, da se pred grozečo nevarnostjo umakne, zbeži. To je tudi v skladu z Jezusovimi besedami apostolom, ko jim je govoril o preganjanju, ki bo njegove učence zadelo. "Kadar vas bodo preganjali v enem mestu, bežite v drugo," jim je dejal. Ta Jezusov nasvet si je vzel k srcu današnji svetnik, ki ga Cerkev časti kot prvega puščavnika. V puščavo je zbežal kot mlad mož, da bi se izognil krutemu preganjanju kristjanov v času cesarja Decija leta 250. Vendar je v puščavi ostal tudi potem, ko se je preganjanje prenehalo. Očitno je v sebi začutil, da ga Bog kliče, da mu služi v samoti in da svoje brate in sestre po veri podpira s svojo molitvijo in spokornostjo.

Življenje sv. Pavla, prvega puščavnika, je opisal prevajalec Svetega pisma sv. Hieronim kakšnih trideset let po Pavlovi smrti in ta življenjepis poslal svojemu prijatelju Pavlu na severu Italije. Pavel je bil doma iz Teb v Zgornjem Egiptu, kjer se je rodil okoli leta 228. Bil je sin premožnih staršev, ki so mu omogočili, da se je izobrazil v grškem in egipčanskem slovstvu.

V rimski državi so leta 248 slovesno obhajali tisočletnico ustanovitve mesta Rima. Cesar Decij je hotel zavreti nevarno propadanje države in zdelo se mu je potrebno, da v ta namen državljane zedini v stari državni religiji. Zato je proti koncu leta 249 ali spomladi 250 izdal ukaz, da morajo vsi rimski državljani javno darovati rimskim državnim bogovom. To so morali storiti pred posebnimi komisijami, ki so izdajala potrdila vsem, ki so darovali. Mnogi kristjani so se po prigovarjanju in grožnjah vdali in so darovali bogovom, vendar pa so tolažili svojo vest, češ da morejo v srcu ostati kristjani, četudi darujejo poganskim bogovom. Tiste, ki se niso uklonili, so čakale hude kazni: smrt, zaplemba premoženja, ječa, izgon.

Pavel se je preganjalcem izognil tako, da se je skrival najprej v bližini, nato pa se je umaknil v puščavo, kjer je bilo življenje zelo trdo. Ko je preganjanje ponehalo, je kar ostal v puščavi. Ob vznožju skalne gore je našel votlino, s kamnom zaslonjeno. V tisti votlini je poslej živel šestdeset let v premišljevanju in molitvi. Dolgo se je hranil z datelji, ki mu jih je rodila palma zraven votline, obleko pa si je delal iz palmovih listov. Pred smrtjo je sam povedal Antonu Puščavniku, ki je prišel k njemu na obisk, da mu je Bog leta in leta pošiljal krokarja, ki mu je prinašal vsak dan pol hleba kruha. Tako je Bog čudežno skrbel za svojega služabnika, ki je, kot piše sv. Hieronim, "dočakal 114 let". Umrl je leta 341. Takrat je bil ob njem Anton Puščavnik, ki je šel v samoto po zgledu sv. Pavla. On ga je tudi pokopal.

Pavel je živel v dobi, ki je terjala mnogo mučencev, junakov krščanske vere, pa tudi molivcev, ki so po svoje prispevali, da so mučenci zmagovali v trpljenju. Mnogo umetnikov je upodobilo sv. Pavla puščavnika. Največkrat ga upodabljajo s palmo ali v obleki iz palmovih listov, s krokarjem ali z dvema levoma, ki mu kopljeta grob. Časte ga kot patrona puščavnikov in pletarjev.

Ime Pavel (izhaja iz latinske besede paulus, ki pomeni "majhen") spada med precej pogosta imena na Slovenskem. Večina tistih, ki jim je ime Pavel, Pavle, Pavla, Pavlica..., obhaja god 29. junija, na praznik apostolov Petra in Pavla, nekateri pa godujejo danes.

■ Pri Ognjišču pripravljajo bogato monografsko delo **Plečnikova sakralna umetnost**. Napisal jo je dr. Damjan Prelovšek, odličen poznavalec Plečnika. Knjiga ima okrog 400 strani in 300 barvnih fotografij. Avtorja fotografij sta pokojni Edvard Primožič in Miran Kambič. Knjiga je lepo darilo tako za umetnika kot za ljubitelja umetnosti. Do 31. januarja je možno prednaročilo po ceni 8800,00 SIT. Ob izidu bo cena knjige znašala 10900,00 SIT. Naročila: Ognjišče, Trg Brolo 11, Koper, tel. številka 00 386 66 272252; naslov na internetu: www.ognjišče.si

DNEVI ZBRANOSTI V STRŽIŠČU

Zimski dnevi zbranosti za mlade, ki jih pripravlja gibanje Pot v Stržišču, bodo letos: 1. teden od 15. do 18. februarja; 2. teden od 22. do 25. februarja. Začetek na nedeljo popoldne ob 15. uri, konec v sredo dopoldne. S seboj prinesite spalno vrečo in zimsko opremo. Prijave: Vinko Kobal, Godovič 2, 1580 Idrija, tel. 00 386 65 78022.

MEDNARODNI SIMPOZIJ BO APRILA LETOS

PONATIS DELA JANEZA SVETOKRIŠKEGA SACRUM PROMPTUARIUM

NATAŠA SOSIČ FABJAN

V sredo, 16. decembra lani, je bila v veliki dvorani SAZU v Ljubljani predstavitev reprinta znamenite zbirke slovenske retorske proze Janeza Svetokriškega *Sacrum promptuarium*.

Zamisel o izdaji celokupnega dela Janeza Svetokriškega se je porodila dr. Brunu Breschiju, upokojenemu kirurgu iz Gradeža, ki je prihranke iz časa svojega humanitarnega bivanja v misijonski bolnišnici v Nigeriji namenil ponatisu omenjene zbirke.

Nadvse nenavadna in zanimiva je življenjska zgodba dr. Bruna Breschija. Rodil se je v Trstu, mati Slovenka, oče Italijan. Ko je bil še otrok, se je družina preselila v Modeno, kjer je dokončal šolanje, se nato vpisal na medicinsko fakulteto in se kot mlad zdravnik odločil za opravljanje svojega poslanstva tam, kjer je najbolj potreben. Preko človekoljubne organizacije je odšel v Afriko, v Nigerijo. V majhnem kraju ob delti reke Niger je dobil zaposlitev v ambulanti. Vsak dan se je soočal z različnimi epidemijami, tropskimi in drugimi hudimi boleznimi.

V začetku je bilo krajevno prebivalstvo precej nezaupljivo, saj se je raje zatekalo k vračem. Toda domačini so ga kmalu vzljubili in mu pomagali, da so pričeli graditi prepotrebno bolnišnico, ki se je iz leta v leto večala. Sam je opravil na stotine kirurških posegov, obenem pa skrbel za izpopolnjevanje mladih bolničarjev in zdravnikov. Po sedemnajstih letih je dr. Breschi hudo zbolel in se je moral vrniti v Italijo. Zaradi posledic, ki mu jih je pustila bolezen, se ni mogel več vrniti v Afriko, zato pa se je odločil, da se posveti drugi veliki ljubezni - študiju jezikov.

Zanimala pa ga je predvsem slovanska filologija. Vpisal se je na univerzo v Padovo in diplomiral pri prof. Radoviču. Posebno pri srcu mu je bilo obdobje baroka in izredno zanimiv se mu je zdel lik Janeza Svetokriškega. Začel je zahajati v samostan v Sv. Križ na Vipavskem, kjer se je spoprijateljil s kapucini, v prvi vrsti s patrom Angelom Kraljem. Hotel je ovrednotiti delo pridigarja iz sedemnajstega stoletja, zato je predlagal ponatis vseh petih zvezkov. Kapucinski red je preko akademika dr. Kajetana Gantarja prosil predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Franceta Bernika, da bi ta ustanova prevzela založniške obveznosti. Na predsednikovo pobudo so poverili skrb za izdajo akademiku dr. Jožetu Pogačniku. Ta je pritegnil v uredniški odbor še prof. Kajetana Gantarja, dr. Metoda Benedika in kot tajnika Jožeta Faganela, višjega strokovnega sodelavca Sekcije za slovensko literarno zgodovino Inštituta za slovensko literaturo in literarne vede Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU.

V letu dni so pripravili ponatis celotnega dela Janeza Svetokriškega, ki se je proslavil s svojimi pridigami najprej v Trstu, nato v Ljubljani, Novem mestu in Gorici. Literarna zgodovina ga označuje kot najpomembnejšega baročnega pisca. Pretisk je bil potreben, saj so strokovnjaki mestoma s težavo rekonstruirali nekatere pridige. Delo je zdaj izšlo v petih zvezkih, dr. Marko Snoj pripravlja slovar besedja Janeza Svetokriškega, v snovanju je tudi prepis celotnega dela v sodobnejši jezik, ki bo približal priljubljenega pridigarja širši javnosti. Janez Svetokriški pa bo doživel temeljito analizo s teološkega, svetopisemskega, literarnega in jezikoslovnega vidika na Mednarodnem simpoziju, ki bo aprila letos v Vipavskem Križu.

Zato pa ostaja plemenito dejanje dr. Bruna Breschija, celotno financiranje izdaje dela *Sacrum promptuarium*, v slovenski zgodovini zgled spodbudnega sodelovanja med ljudmi, ki dobro mislijo in takšne misli tudi uresničujejo.

OB RAZSTAVAH V TRSTU, AJDOVŠČINI IN LJUBLJANI

SREDOZEMSKA SVEŽINA IN LIKOVNA AKTUALNOST

MARKO VUK

Lanska 100-letnica rojstva Avgusta Černigoja in Ivana Čarga je spodbudila vrsto razstavnih pobud, segajočih od Gorice, Trsta in Ajdovščine do Ljubljane, ki je vsaka na svoj način trajno zaznamovala spomin na ta dva umetnika. Ni tu mesto, da bi kritično spregovoril o vseh teh manifestacijah s spremljajočimi katalogi in publikacijami, saj bi to terjalo več časa in prostora, zato se omejujem le na komentar.

V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici je od 4. do 25. novembra lani potekala velika pregledna razstava Avgusta Černigoja, ki je zaobjela raznolik opus, ohranjen v zamejstvu v Italiji. 19. decembra istega leta pa so v muzeju Revoltella v Trstu odprli razstavo istega umetnika, prav tako posvečeno 100-letnici rojstva. Nekaj dni kasneje, 23. decembra, so v Moderni galeriji v Ljubljani odprli razstavo s prodornim naslovom *Tank. Slovenska zgodovinska avantgarda*, ki pomembno dopolnjuje tržaško Černigojevo retrospektivo. Avgust Černigoj se na ljubljanski razstavi izkazuje kot izrazita osebnost te umetniške struje skupaj z ostalimi likovniki, kot so še Ivan Čargo, Edvard Stepančič, Milko Bambič, Lojze Spazzapan, Veno Pilon, France in Tone Kralj, Giorgio Carmelich, z arhitektoma Ivom Spinčičem in Zorkom Lahom, med književniki omenjam vsaj Srečka Kosovela in Antona Podbevška, ne moremo tudi mimo režiserja Ferda Delaka in glasbenika Marija Kogoja itd.

V čem je pravzaprav bistvo slovenske zgodovinske avantgarde, zrasle na ruševinah prve svetovne vojne? Poznavajoč miselna izhodišča in umetnostno prakso na prvi pogled morda nenavadne likovne smeri, takoj opazimo povezavo z levičarskimi političnimi idejami, ki pa se ni ustavila na ravni neke dnevne politične propagande, marveč je šla v zavesten konflikt s tradicionalnimi umetnostnimi in estetskimi nazori, tudi na provokativne načine. Ti umetniki so skušali vplivati na občinstvo v smislu, da bi globlje in bolj zavestno razumevalo likovne zakonitosti ustvarjene umetnine ali objekta kot samostojnega organizma. Skratka, pri likovni tvorbi zavestno ni več šlo za golo reproduciranje stvarstva v občinstvu všečni klasično zasnovani sliki ali kipu, marveč za uresničitev novega, dotlej neznanega likovnega sveta, namenjenega tudi praktični izvedbi, kar ožje dokazujejo npr. knjižne in grafične opreme ali Černigojevi arhitekturni osnutki in Spinčičevi stavbni načrti. Presenetljiva pa je svežina, s katero še danes učinkujejo na gledalca stvaritve te generacije, ki lahko tudi nas mnogo nauči. V našem času npr. pri postmodernih arhitekturnih tokovih vse prevečkrat opažamo eklektično ponavljanje sicer predelanih in stiliziranih zgodovinskih motivov, a pogostokrat pretežkih in gostobesednih brez organske povezave s stavbno lupino in prostornino.

MIHA MALEŠ, LESOREZ

Posrečena se mi zdi zato zamisel, da so v tržaški Revoltelli skupno s Černigojevo retrospektivo odprli tudi razstavo arhitekturnih projektov Borisa Podrecce s podnaslovom *Poetika različnosti*. Pri tem ni pomembno le dejstvo, da Podrecca deloma izhaja iz Černigojeve šole, ampak še bolj ugotovitev, da je ta dunajsko-tržaški arhitekt ostal zvest avantgardnemu izročilu tudi danes, ki pa ga zna uspešno kombinirati s prvinami srednjeevropske in sredozemske civilizacije. Podrecca nas tako nehote spominja, tako v duhovnem kot vizualnem pogledu, na podobna razmišljanja in rešitve pri Jožefu Plečniku in Maksu Fabianiju. Ko si tako ogledujemo barvne in črnobele fotografije, načrte in makete Podreccovih stvaritev v različnih evropskih državah, v Avstriji, Nemčiji, Češki, Italiji, Sloveniji, vedno znova opažamo občutljivo oživljanje duhà evropske avantgarde, ki pa je na drugi strani nevsiljivo obogateno z nekaterimi regionalnimi naglasi. Med obliko, okrasom in funkcijo obstaja primerno sozvočje, kar so značilnosti kvalitetne in resnično sodobne arhitekture.

Nedavno odprtje Čargove spominske razstave v Pilonovi galeriji v Ajdovščini (pretekli petek, 8. januarja) pa nam ponuja zanimive vzporednice npr. z veliko dalje živečim Avgustom Černigojem ali z morda manj upoštevanim Milkom Bambičem. Vsi trije so v mladih letih pričeli ustvarjati v dokaj konvencionalnem, skoraj akademskem slogu, a jih je že kmalu zamikal modernizem s svojimi futurističnimi, konstruktivističnimi in ekspresionističnimi tendencami. Skladno s spreminjanjem umetnostnega razpoloženja in dojemanja opažamo pri Čargu, Černigoju in Bambiču postopen varen pristanek v bolj konkretnem, celo meščansko obarvanem ali pa socialno-kritičnem slikarstvu, ki se je oddaljilo od mladostnih eksperimentov. Pri vseh pa opažamo, da jih nikdar ni zapustila rahlo igriva, hudomušna žilica, dobro so poznali slikarske možnosti slikarskega ali risarskega materiala, likovno ustvarjanje jim je pomenilo strast.

Sredozemska svežina, poštenost v umetnostni koncepciji, aktualnost likovnega izraza, te značilnosti opažamo ob obisku vseh zgoraj naštetih razstav, kljub časovnemu odmiku, ki nas loči od večine teh ustvarjalcev.

PODLISTEK

O ČEŠKO-NEMŠKI SPRAVI Z NEKAJ PRIPOMBAMI K SLOVENSKO-ITALIJANSKIM ODNOSOM (8)

PETER MERKÙ

Podpis spravne Deklaracije 21. januarja 1997 je vzbudil veliko zanimanje v mednarodnem tisku, kjer so mu posvetili dolge komentarje. Drugače v Italiji. La Stampa iz Turina ga npr. naslednjega dne ni niti omenila. Il Corriere della Sera mu je posvetil članič, katerega resnost je razvidna že iz prvih besed, ki se v originalu glasijo: "Chi ha avuto ha avuto, chi ha dato ha dato, scurdammoce 'o passato." (Kar je bilo, je bilo, kdor je dal, je dal, pozabimo, kar je minilo.) Zadrega, ki na italijanski strani izvira iz pomanjkanja civilnega poguma, je v takih primerih jasno razvidna. Celo stopnjuje se, če pomislimo na dolgo blokado, ki jo je Italija izvajala proti Sloveniji v pogajanjih za vstop v Evropsko unijo, blokado, ki jo je umaknila šele, ko je Slovenija sprejela španski kompromis, ki ureja vprašanje lastništva.

Švicarski dnevnik Der Bund iz Berna komentira podpis deklaracije takole: "Opazovalce je presenetil pogum čeških najvišjih politikov. Obžalovanje v zvezi z izgonom, ki je bilo sprejeto v ta dokument, je v jasnem nasprotju z javnim mnenjem... dva od treh Čehov sta mnenja, da je bil izgon primerno povračilo za drugo svetovno vojno... Nemško opravičevanje zaradi nacionalsocialističnih krivic ni nič novega. Bistvenega pomena je izjava, da hočeta obe državi usmeriti medsebojne odnose v prihodnost, ne da bi jih obremenjevali s pravnimi problemi, ki izhajajo iz preteklosti. Nemčija se s tem odpoveduje vsakršni odškodnini za izgon Sudetskih Nemcev in s tem razblini strah Čehov".

Po podpisu sta v ratifikacijskem postopku obravnavala deklaracijo oba parlamenta. Debata v nemškem parlamentu je 30. januarja 1997 tekla ubrano. Medtem ko je kancler poudaril skupno bodočnost v združeni Evropi in je CDU (Krščanska demokratska unija) govorila o dobri podlagi za skupno pot sprave, je CSU (Krščansko socialna unija), ki je tudi član vlade, ubrala drugačne strune, s tem da je izrazila prepričanje, da je deklaracija samo nov korak na poti sprave in da z njo ni padel zastor pozabe na preteklost. Zunanji minister FDP (liberalcev) je govoril celo o začetku nove dobe v odnosih med obema državama. Opozicija je sprejela deklaracijo z navdušenjem. Tiskovni predstavnik SPD (Socialdemokratske stranke) je govoril o novem poglavju v zgodovini obeh narodov, poslanec iste stranke se je zahvalil češkemu gibanju Karta 77 za uspešno delo. Predstavnica Zelenih in podpredsednica parlamenta Antje Vollmer se je *expressis verbis* zahvalila kanclerju, da je izpeljal nalogo, in predsedniku bavarske vlade (CSU) Edmundu Stoiberju, ker je ni oviral. Deklaracija je bila sprejeta s 577 glasovi proti dvajsetim!

Omeniti je treba še, kako se je vedla druga opozicijska stranka, stranka bivših komunistov PDS (Stranka demokratičnega socializma). Predsednik parlamentarne sekcije dr. Gregor Gysi je začel svoj govor z ugotovitvijo, da je prav 30. januarja Hitler prevzel oblast ter nadaljeval: "Ko bi nemški narod takrat to preprečil, bi nam danes ne bilo treba razpravljati o deklaraciji".

Pomembna za eventualno primerjavo z ravnanjem italijanskih novih ali bivših komunistov sta naslednja citata, od teh še posebno drugi.

Prvi citat: "...ne moremo zanikati, da je žal veliko Sudetskih Nemcev sprejelo nacistični režim in aktivno sodelovalo pri njegovih zločinih... Treba bi bilo dodati, da so že obstajale izkušnje s peto kolono, in na tej podlagi je v Potsdamski pogodbi - se pravi ne kjerkoli, temveč zasidrano v mednarodnem pravu - bil določen izgon. Odločitev ni bila izključno češkoslovaška".

Drugi citat: "Ker sem nosilec zgodovinske odgovornosti (kot državljan nekdanje Nemške demokratične republike), želim izrabiti to priložnost in v imenu vse svoje stranke iskreno prositi češki in slovaški narod oproščenja".

Iz debate, ki se je razvila 16. januarja 1997 v češkem parlamentu, je bilo razvidno, da mnogi poslušalci niso sprejeli sporazuma z naklonjenostjo. Bili so to predvsem socialdemokrati, komunisti in skrajni desničarji, republikanci. Vlada je bila deležna številnih kritik, in sicer da pri sestavljanju deklaracije ni posvetila zadostne skrbi formulacijam, ki bi morale biti nedvoumne, da je dovolila, da je v deklaraciji govor o "izgnancih", da je celo imenovala "Nemce iz Sudetov", da se ni sklicevala na Potsdamski sporazum itd. In vendar je bila deklaracija sprejeta.

DALJE

IN MEMORIAM

SKLADATELJ PRIMOŽ RAMOVŠ

V prejšnjih dneh je v Ljubljani umrl slovenski glasbenik Primož Ramovš, eden najvidnejših slovenskih skladateljev in orgelskih mojstrov. Ramovš se je rodil 20. marca 1921 v Ljubljani kot sin znanega slovenskega jezikoslovca prof. Frana Ramovša. Že zgodaj se je odločil za glasbeni študij, ki ga je dokončal med drugim pri velikem slovenskem glasbeniku Slavku Ostercu. Izpopolnjeval se je v kompoziciji pri znanem italijanskem skladatelju Alfredu Caselli v Rimu na Akademiji sv. Cecilije. Nato je bil vrsto let v Ljubljani bibliotekar in profesor. Leta 1983 je prejel Prešernovo nagrado. Ramovš je bil tudi redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Zelo pomembno je tudi Ramovševo poustvarjalno glasbeno udejstvovanje, saj je bil velik mojster orgel, ki jim je posvetil veliko časa, truda in ljubezni. Kot organist je zlasti nastopal oz. stalno igral v ljubljanski stolni cerkvi.

Primož Ramovš je bil glasbenik, ki se je najbolj uveljavil v skladateljskem delu. Pisal je predvsem instrumentalno glasbo, zlasti simfonično in komorno, pa tudi solistično (zlasti orgelsko). Tako je napisal več simfonij, koncertov za razne inštrumente in orkester, pa tudi vokalno glasbo. Naj omenimo le kako pomembnejše delo: *Musique funèbre* iz leta 1955, simfonijo med klavirjem in orkestrom iz leta 1970, koncert za violončelo in orkester iz leta 1974, Organofonijo za orkester in orgle iz leta 1982, iz zadnjega obdobja pa recimo koncert za orgle in šest saksofonov.

Kaj pravijo strokovnjaki o Ramovševi glasbi? V začetku je skladatelj sledil raznim modernim oz. sodobnim smerem, kot npr. dodekafoniji. Potem se je v celoti posvetil študiju zvočnega gradiva in, kot pravi muzikolog Andrej Rijavec, je Ramovš gradil svoja dela "iz zvoka in samo zaradi zvoka". Prej pa je eden najbolj pomembnih slovenskih skladateljev našega stoletja Lucijan Marija Škerjanc o njegovem delu med drugim zapisal, da "spada v skupino slovenskih skladateljev, ki je zrasla pod vplivom neoklasicističnih tendenc v nasprotstvu z nadaljevalci poznoromantičnih prizadevanj. Njegova glasbena govorica je preprosta in jasna. Namerno se izogiba čustvenih kompozicijskih izrazov in to daje njegovi glasbi asketski značaj".

Z Ramovševo smrtjo je današnja slovenska glasbena ustvarjalnost gotovo izgubila velikega predstavnika. Zato se vsa slovenska glasbena oz. kulturna javnost hvaležno klanja njegovemu spominu.

ANDREJ BRATUŽ

"MLADI, STOPITE POGUMNO NA DAN!"

NOVOLETNE ŽELJE POD NAŠIM SONCEM

JURIJ PALJK

Ko smo si ob koncu leta in prve dni v novem letu voščili veliko dobrega v letošnjem letu, smo se tudi pogovarjali o tem, kaj si najbolj želimo v novem letu in česa si ne želimo. Morda pa bi se vseeno morali tudi na kulturnih straneh naših časnikov ob začetku leta na glas vprašati, kaj si želimo v novem letu, povedati tudi na glas, kaj je za nas najvažnejše in kaj ni toliko pomembno, a smo vseeno veseli, da je.

Gotovo moramo ob začetku leta pogledati nazaj in z veseljem ugotoviti, da pri nas na kulturnem področju le ni vse tako črno, kot se včasih rado sliši. Hvala Bogu se pri nas še izdajajo knjige naših avtorjev; hvala Bogu tudi za to, da jih "naši ljudje" - se pravi mi sami - tudi berejo, beremo. Ker namen tega zapisa ni nizanje vseh knjig, ki so pri nas izšle, povejmo le to, o čemer zadnje čase vse več ljudi tudi piše. Gre namreč za naravnost zaskrbljujoče dejstvo, da se v zadnjih petih letih pri nas ni našel niti en sam mlad pisec, ki bi si upal na dan s svojimi pesmimi ali s proznim tekstom. Nekje splošno sprejeto je dejstvo, da to pomeni, da v zamejstvu mladi ne pišejo več, saj dejansko ni ljudi pod petintridesetim letom, ki bi kaj izdajali. Po mojem pa ni tako, saj sem prepričan, da so pri nas še mladi, ki pišejo, a najbrž pišejo bolj za svoj predal; grejo se torej tisto zasebnost, ki je največja rakasta rana naše slovenske skupnosti v Italiji, vsaj po mojem skromnem mnenju. Prav ta varna zasebnost, ki jo označujeta tudi egoizem in prepričanost v svoj prav, ne da bi se preverjal pri drugih ali vsaj v soočanju z njimi, je tudi kriva, da je pri nas vse manj mladih, ki bi hoteli na vsak način "najti svoj prostor pod soncem".

Tokrat o zmotnem prepričanju, da je naše "zamejsko sonce" manjvredno in zato sosedovo veliko bolj pomembno, ne bi pisali; radi pa bi zapisali vsaj to, da so se časi spremenili. Še pred nekaj leti smo sodelovali pri časnikih in tednikih in še čem drugem z veseljem; bili smo veseli, da nas sploh kdo jemlje resno in nas objavlja. Danes tega ni več; mladi še prihajajo v uredništvo, a jih moraš vanje povabiti; niti enega samega ne najdeš več, ki se ne bi pozanimal, kako je s plačilom za še nenapisan članek. Tega ne pišem zato, da bi dajal moralne ocene, češ kako je to zgrešeno, ampak zato, da povem, kako so stvari danes. Tako je in s tem bo potrebno računati tudi v prihodnje. Če iz tega lahko povlečem neki zaključek in sem malce drzen, bom sedaj lahko mirno zapisal, da mladi ne pišejo več v slovenskem jeziku, ker se jim to enostavno ne splača. Splošno je namreč znano, da razen redkih izjem vsi pesniki in pisatelji kaj klavrno živijo od zaslužka s svojimi umotvori, tako pri nas kot tudi v Sloveniji, kjer pa vseeno obstajajo neka merila za honorarje. Morda bi lahko zapisal tudi to, da mladi danes ne pišejo več, ker nimajo česa povedati, a tega ne bom predvsem zaradi sebe, ker bi izpadel kot starikav, večno nezadovoljen godrnjač, kar pa seveda nisem in tudi nočem prehitro postati...

Če se ozrem še na likovno področje, kateremu sam rad sledim, potem lahko rečem, da je stvar malce boljša kot na literarnem področju, a ne dosti boljša, še posebno ne na Goriškem, kjer si mladi ne upajo na dan ali pa nimajo česa pokazati. Drzno, morda malce nesramno jih izzivam, a sem obenem prepričan, da se jih tudi ta izziv ne bo dotaknil in to iz dveh razlogov: ali zato, ker ne berejo Novega glasa, ali pa zato, ker se jih to "ne tiče", kot se jih pri nas skorajda nič "ne tiče".

Prijatelj Danijel, ki sledi koncertnim dejavnostim pri nas, glasbi torej, mi pripoveduje in tudi sam sem že večkrat to opazil, da je tudi na tem področju skrajno zanemarljiv obisk mladih na koncertih, ne vseh, na večini pa le.

Še bi lahko našteval, a nima smisla, ker tako ne pridemo nikamor. Seveda me najbolj boli trditev mladega goriškega dekleta, ki je pred kratkim reklo: "Zakaj se ne družimo mi mladi? Saj nimamo kam iti!"

Jasno je, da ni prav tako, pa čeprav je obenem res, da naša društva in ustanove le niso kos izzivom časa, katerih znanilci so največkrat prav mladi, ki se čutijo utesnjene vanje in se jim naša društva in ustanove zdijo staromodne, v njih ne najdejo tistega, kar iščejo.

Mislim, da je bil veliki Cioran tisti cinik, ki je mladim študentom leta 1968, ko so le-ti najbolj protestirali proti utesnjenosti in zastarelosti družbe, v Parizu skozi zobe siknil: "Kar protestirajte, kar protestirajte, saj boste itak postali notarji!" Čas mu je dal prav, danes so skoraj vsi t.i. "revolucionarji leta 1968" zavaljeni buržuji in notarji, prav taki, če ne slabši, kot so bili tisti, v katere so takrat na vse pretege in z velikim gnevom metali gnila jajca. Dejstvo pa je, da so ti današnji notarji takrat vsaj protestirali. Nočem spet vleči na dan večno mladega in vedno čudovitega Pridigarja, ki modro pravi: "Prišla je revolucija in tisti, ki so prej jahali konja, sedaj hodijo peš, in tisti, ki so prej hodili peš, sedaj jahajo konja." Če pa vseeno Pridigarjevo modrost postavim na naša tla, lahko zapišem, da pri nas nihče več ne jaha konja, ampak vsi hodimo kar lepo peš.

Tisti, ki še vztrajamo pri pisani besedi in pri zavezanosti "našim stvarem", bi radi videli, da bi bilo tudi pri nas več mladih, ki bi si upali z besedo na dan in bi seveda tudi imeli kaj povedati. Morda tudi to, da se jih "ne tiče". A bi vsaj povedali, da se jih "ne tiče". Že če bi to povedali, bi iz svojega varnega, a dolgočasnega in predvsem jalovega doma lahko odšli na plan in bi ugotovili, da se da se ogreti tudi na našem malem zamejskem soncu, kjer je dovolj prostora tudi zanje.

GRAFIČNI POGLED NA SVET BOJANA ŠTOKLJA

Novogoriški slikar Bojan Štokelj je na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost diplomiral pri Tomažu Brejcu, kot naslovno temo diplomskega dela pa si je izbral umetnost v totalitarnih režimih. Umetniško raziskovanje je najprej usmeril v skulpturo, pozneje pa je svoj likovni pogled izražal v instalacijah, fotografiji in performansih. Od samega začetka likovne poti se je odzival na dogajanja okrog sebe. Zanimivo je, da je že njegov prvi projekt dve leti pred zaključkom študija nosil naslov *Smrt kiparja*. Dogodki, ki so ob razpadu nekdanje Jugoslavije močno zaznamovali ljudi in njihovo vsakdanjost, so Bojana Štoklja pritegnili k vnovičnemu odzivanju in posredno tudi opozarjanju v tistih sredinah, ki niso želele biti vključene v strahotno dogajanje v soseščini. Fotografije, ki jih je Štokelj posnel med vojno v Mostarju, so bile osnova za interaktivno razstavo. Razstava z naslovom *Odavde te može u oko* je bila na ogled v galeriji Škuc leta 1994, umetnik pa je po njej projekt nadaljeval na displeju v centru Ljubljane, ga zatem vključil tudi v prostor medomrežja in kot prvi likovnik uporabil tudi računalniški cd.

Med drugim je bil aktivno vključen v študentske demonstracije v Beogradu, pripravil je razstavo v porušenem Sarajevu in se skorajda v celoti posvetil računalniški grafiki. Lani avgusta je sodeloval tudi na dobrodelni razstavi v Klužah, kjer je pripravil računalniške grafike z motivi pomembnejših ljubljanskih stavb po rušilnem potresu. V lanskem letu je na Mednarodnem festivalu računalniških umetnosti prvič predstavil serijo krajin McDonald's kot narava, del tega ciklusa pa zdaj razstavlja v Bežigrajski galeriji v Ljubljani.

Prikazane podobe avtor postavlja v širše zastavljen projekt *Popotovanje okrog sveta*, ki si ga je mogoče ogledati tudi na internet omrežju (http://www.ljudmila.org/worldtour). Avtorju je osnovno izhodišče popolna amerikanizacija današnjega sveta, na katero želi opozoriti. Logotipi največjih multinacionalk (Mc Donald's, CNN...) služijo kot elementi računalniško ustvarjene pokrajine, ki je precej romantično zasnovana. Pastelne barve in skorajda neopazna vključenost logotipov predstavljajo svojevrstno opozorilo potrošniški družbi, po drugi strani pa se je potrebno zavedati, da "so ti označevalci že v naravi, kajti v svetu, se pravi v postmodernih družbah, po naravi funkcionirajo kot narava prav inštitucije globaliziranega amerikanizma," kot je v katalogu ob razstavi zapisal Janez Strehovec. Računalniške grafike Bojana Štoklja si je v Bežigrajski galeriji mogoče ogledati do 4. februarja.

KLARA KRAPEŽ

PRI CANKARJEVI ZALOŽBI

KNJIGA ZA LJUBITELJE NEMŠKE POEZIJE

Pri Cankarjevi založbi v Ljubljani je tik pred novim letom izšla zajetna *Antologija nemške poezije 20. stoletja*, ki sta jo uredila Kajetan Kovič in Niko Grafenauer.

Knjiga je izšla v imenitni zbirki Cankarjeve založbe Bela krizantema, v kateri je doslej že izšlo mnogo antologij sodobne in pretekle poezije velikih evropskih narodov. Morda je izraz pretekla poezija neumesten, ker bi bil boljši poezija iz preteklosti, prav poezija namreč nikdar ne zastara, je vedno sveža in še danes nagovarja vsakega bralca, ki jo prebira. Če so pesniki res neke vrste izvoljenci v svetu umetnosti, tisti torej, ki se najgloblje podajo v človekovo dušo in odkrivajo Božje v njej, potem je *Antologija nemške poezije 20. stoletja* več kot le nova antologija nemških pesnikov našega stoletja, saj nam razstira vpogled v eno največjih literatur evropske književnosti.

Da bo bralec in ljubitelj poezije bolje razumel posamezne nemške pesnike in posamezne pesmi v njej, je slovenski pesnik Kajetan Kovič napisal uvodno študijo, s katero bralca uvede v svet nemškega pesnjenja v našem stoletju, ki se izteka. Uvodne besede so napisane strnjeno, skorajda lahko napišemo, da so lepe tudi zato, ker jih je napisal pesnik, ki pa se na poezijo spozna tudi s strokovnega vidika. *Antologija nemške poezije 20. stoletja* je izjemna tudi zato, ker sta urednika Niko Grafenauer in Kajetan Kovič napisala tudi opombe in kratke biografije vseh objavljenih pesnikov, poskrbela pa sta tudi za reprezentativen izbor pesmi in pesnikov, ki najbolj označujejo nemško pesništvo tega stoletja. Pesnika sta v izbor antologije uvrstila prevode Ervina Fritza, Nika Grafenauerja, Edvarda Kocbeka, Kajetana Koviča, Lojzeta Krakarja, Petra Levca, Andreja Medveda, Jožeta Udoviča in Boža Voduška. Knjigo je zares lepo oblikovala Mojca Dariš.

Urednika sta v knjigo nemške poezije 20. stoletja uvrstila 37 pesnikov, ki so pisali svoje pesmi v nemškem jeziku to pišemo zato, ker so med njimi tudi avstrijski pesniki. Sicer pa bo bralec v antologiji našel gotovo tako imenovanega svojega pesnika, čigar delo so prevajalci zelo lepo prelili v slovenski jezik. Vseh seveda ne bomo naštevali, povejmo le, da se bo bralec gotovo zaustavil pri otožnem Traklu, globoki Bachmanovi, presenetljivem Brechtu, odkrival bo poezije Marie Luise Kaschnitz, Theodorja Kramerja, Petra Huchela in drugih, med katerimi omenimo vsaj še Celana in izjemnega Enzesbergerja, če že ne omenjamo Rilkeja in Huga von Hofmannsthala, Benna, Lehmana in manj poznanih Hoddisa, Heyma, Arpa, Kramerja.

Kajetan Kovič v svojih uvodnih besedah napiše tudi to lepo misel: "Bralec, ki bo vzel v roke to knjigo, naj jo vzame zaradi pesmi in ne zaradi razprave o njih. S pesmimi in z razpravami je namreč tako kot z lepimi kraji in turističnimi priročniki: na kraje, ki smo jih videli in so nam bili všeč, se spomnimo, na sicer koristne in uporabne razlage v vodičih pa slejkoprej pozabimo."

Vsak ljubitelj poezije bo seveda knjigo *Antologija nemške poezije 20. stoletja* gotovo postavil na ugledno mesto na svoji knjižni polici, kjer hrani poezijo. Ob prebiranju antologije se bo tudi zavedel, da je kot vsaka antologija tudi ta nepopolna, kot so vse, in se bo tudi ob tem dejstvu zavedel, da je prav v tem tudi čar vseh antologij poezije.

JUP

OB 50-LETNICI SLOVENSKE PROSVETE

SLOVENIJA PARTY BO LETOS ŠE POSEBEJ SLOVESEN

V soboto, 23. januarja, bo v hotelu Savoia Excelsior Palace v Trstu še posebno slovesen VIII. Slovenija party ob obletnici mednarodnega priznanja samostojne Slovenije in 50-letnici Slovenske prosvete.

Mesec januar spremlja že nekaj let kulturni in razvedrilni dogodek, ki so ga mladi Slovenskega kulturnega kluba poimenovali *Slovenija party*, nastal pa je ob mednarodnem priznanju samostojne republike Slovenije. Prav tega dogodka, ki se je zasidral v zgodovino slovenskega naroda, se bomo letos že osmič spominjali, saj bo v soboto, 23. januarja, osmi Slovenija party. Tokrat res slovesni party bo zaživel na pobudo Slovenskega kulturnega kluba (SKK) in Mladih v odkrivanju skupnih poti (MOSP), v ta projekt pa se letos polno vključujejo tudi Slovenska prosveta in društva, ki so vanjo vpisana. Večer bo namreč posvečen tudi pomembnemu jubileju, 50-letnici Slovenske prosvete v Trstu. Da bi vse to dostojno kronali, bo letos party v hotelu Savoia Excelsior Palace v Trstu, na nabrežju Mandracchio 4. Pozdravni govor bo podal predsednik SKK Rok Oppelt, sledil mu bo predsednik Slovenske prosvete Marij Maver, časnikar Ivo Jevnikar pa bo imel slavnostni govor. Splet slovenskih pesmi bo v dvorani hotela podal Mladinski pevski zbor Vesela pomlad z Opčin, ki ga vodita Franc Pohajač in Martin Vremec. Slovesnemu partyju pa bo zaigral resno glasbo orkester glasbene šole Zavoda sv. Stanislava iz Šentvida pri Ljubljani, ki ga vodi Andrej Goričar. Po kulturnem delu bo ostalo kar nekaj časa za razvedrilo in za ples (igral bo omenjeni orkester), pa tudi za prigrizek bo poskrbljeno. Večer je res bogato zasnovan, organizatorji so povabili kar nekaj uglednih gostov, počaščeno in s ponosom pa velja poudariti, da bo častni gost večera Leon Štukelj, najstarejši slovenski in svetovni olimpijski prvak; njegovi spremljevalki pa bosta dve slovenski Miss Alpe-Jadran, Lara in Elisa Komar.

Lepo vabljeni torej na VIII. Slovenija party, ki bo v soboto, 23. t.m., v hotelu Savoia Excelsior Palace v Trstu, posebno zato, ker nosi letos v sebi kar nekaj slovesnih trenutkov, kot vedno pa elegantno spaja kulturni dogodek z razvedrilnim, letos celo s plesom.

MR

ARHITEKT MARKO POZZETTO V DSI

PROBLEMATIKA NARODNEGA DOMA ŠE VEDNO AKTUALNA

MATJAŽ RUSTJA

Društvo slovenskih izobražencev je po božičnih in novoletnih praznikih zopet pričelo s prirejanjem tradicionalnih ponedeljkovih večerov. Prvi gost po praznikih je bil arh. Marko Pozzetto, ki je spregovoril o tržaškem Narodnem domu.

Peterlinova dvorana v Trstu je v ponedeljek, 11. januarja, zvečer gostovala arhitekta Marka Pozzetta, srečanje v Društvu slovenskih izobražencev pa je bilo namenjeno arhitektonskemu, zgodovinskemu, kulturnemu in antropološkemu spoznavanju Narodnega doma. Večernega gosta je predstavil predsednik DSI Sergij Pahor, ki je obenem poudaril in izpostavil ozračje polemik (političnih in ne), ki veje okrog "Fabianijevega doma". In prav ob tem dejstvu se je sam Pozzetto že v nagovoru zaustavil in dejal, da je polemika "dolžnost", ko govorimo o Narodnem domu. Tako ekskluzivna in obenem boleča zgodovina še danes buri duhove v manjšini in tudi v širšem mestnem okolju, še danes Trst ni zaslužil (in si torej prisvojil) takega objekta, ker ni razumel bistva arhitekture večnamenske zgradbe, toliko manj pa kulturne vrednosti narodnega panja. Dom je nastal po zamisli nekaterih slovenskih tržaških veljakov, gospodarstvenikov, politikov in kulturnikov, ki so si zamislili večnamensko stavbo, zanjo drago odkupili v mestnem središču parcelo in v dveh letih dogradili Narodni dom. Za investitorja projekta, Tržaško posojilnico in hranilnico, je načrt izoblikoval Maks Fabiani, eden najvidnejših arhitektov avstroogrske monarhije. Center, ker lahko le o tem govorimo, saj je imelo v njem sedež kar 52 organizacij, je bil tako zasnovan, da živi in se vzdržuje sam. Ni bilo strankarskih ali kakih drugih interesov, Narodni dom je bil kulturno, gospodarsko in športno zatočišče in zbirališče tržaških Slovencev, ki so predstavljali takrat kar četrtino celotnega tržaškega prebivalstva. In še hotel Balkan je domoval v zamisli arhitekta Fabianija, ki je racionalno in na najboljši možen način izrabil vseh 3.611 kvadratnih metrov razpoložljive čiste površine. Hotel Balkan je zasedel A kategorijo, imel je skupno 62 sob s 30 kopelmi, kar je bilo za tiste čase nekaj izrednega, ponašal se je lahko celo z električno razsvetljavo in dvigalom. Ni ga bilo takrat na svetu takega hotela, v širšem smislu pa centra. Vsak večer se je v stavbi nekaj dogajalo (shodi, predavanja, gledališke prireditve...) in dajalo ritem slovenskemu in slovanskemu življenju v Trstu. Velja pa še omeniti, da je imela gledališka dvorana kar dva glavna vhoda in celo pet zasilnih, tako da bi to ustrezalo še današnjim italijanskim predpisom. Sedežev je bilo v dvorani 350, 80 pa v galeriji, del strehe pa je bil steklen in so ga poleti lahko odpirali. Tržaška posojilnica in hranilnica, lastnica doma, je imela prostore, namenjene strankam (leta 1913 je bilo kar 5.794 članov posojilnice) v prvem nadstropju, tako da se je morala stranka za kakršnokoli bančno operacijo podati prek glavnega vhoda po monumentalnem dvojnem stopnišču do bančnih okenc. Danes bi vrednost celotne zgradbe presegala 80 milijard lir. O notranji opremi pa vemo zelo malo, le nekaj slik nam bežno priča o dovršenem notranjem stilu, ki je (kot piše Edinost) v "krasnem mirnem angleškem stilu". Opremo je izdelala mizarska zadruga iz Solkana.

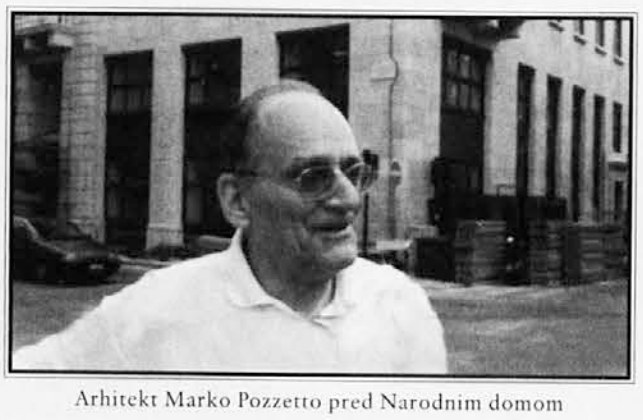

Arhitekt Marko Pozzetto pred Narodnim domom

Veličastno je tudi žal Narodni dom gorel, 48 ur so ga goltali peklenski zublji. 13. julija 1920 so v nebo vpijoči plameni sežgali tudi načrte in bogatenje skupnosti, ki jo je Italija (takrat še ne uradno fašistična) začela trdo preizkušati. In Narodni dom si je nadel svilene tančice mita, zasidral se je v našo dušo, zagrizel je v naš ponos, ki krvavi še danes in išče pravice v resnici. Prav te osebne sfere se je Pozzetto nalašč dotaknil s presunljivo trditvijo, da problem vrnitve ne obstaja. Stavba je v lasti univerze (in torej države) in z vsemi mehanizmi, ki jih zmore mestna in univerzitetna skupnost, je kategorično zapečatena nedosegljivost Doma. Poleg vsega tega pa je od Narodnega doma z arhitektonskega vidika ostalo bolj malo. Notranjščina je popolnoma preurejena, zunanjščina pa se sploh ne drži starih Fabianijevih domislic. Narodnemu domu je ostala le koža, po besedah Pozzetta je ta kot mrtvak v domači hiši. Niti prisilno oživljanje nadaljnjih preureditev ga ne bo več prebudilo. Narodni dom je veličastno že odigral svojo vlogo v točno določenem času in okolju. Raje bi mu na fasado pritrdili spominsko ploščo in z velikimi zlatimi črkami vklesali blišč stavbe. Pa ne samo to, bogato premoženje Narodnega doma moramo rešiti na knjižni način, ker je stavba zgledna za Evropo in svet, marsikoga lahko pouči o dosežkih drzne in prepričane slovenske in slovanske tržaške skupnosti.

Namerno provokativni zaključki Pozzetta so izzvali veter polemik in pomislekov med slušatelji. Živa debata pa je dokaz, da je ta problematika še kako aktualna in ji morda ni videti konca prav zaradi nas samih, zato ker se ne znamo združiti in zediniti niti v stvareh, ki jih bo kmalu čas pokopal... kaj šele o sedanjih. Morda nam Narodni dom ponuja tudi to v premislek, nastal je le zaradi skupnega načrta.

BOGAT NABREŽINSKI DECEMBER

ŠTEVILNE PRIREDITVE V NABREŽINI

V Nabrežini je bil mesec december na kulturnem področju karseda živahen.

Če odmislimo prireditve v okviru proslavljanja 50-letnice smrti Iga Grudna (kot npr. slikanico Andrejke Terčon *Hej prijatelji, zbudite se!*, ki so jo uprizorili otroci iz mavhinjskega vrtca) ali že tradicionalno razstavo *Kamen...*, je treba tu omeniti še veselo miklavževanje, ki so ga priredili domači skavti, in mesečno konferenco, ki je bila v decembru posvečena Hrvaški. Govoril je g. Josip Caha, sodeloval pa je še duet Arsis.

Pestro je bilo tudi med božičnimi in novoletnimi prazniki. Na sam božični dan so v župnijski dvorani odprli tradicionalno božično razstavo. Razstavljene so bile slike goriškega umetnika Roberta Faganela, ki ga je predstavila Marija Ferletič. Na ogled je bila tudi razstava jaslic: obiskovalci so si lahko ogledali "koruzne jaslice" iz Sovodenj, jaslice iz stožcev komenske šole, jaslice iz žice, ki so jih naredili dijaki proseške srednje šole, jaslice iz granat, delo Sosiča z Opčin, lesene jaslice otrok nabrežinske šole, birmanci pa so izdelali jaslice iz plasteline na temo "begunci v čolnu". Na ogled so bile tudi jaslice iz drugih dežel, npr. iz Afrike in Kitajske. Poleg božične razstave gre tu omeniti tudi božični koncert, ki ga je letos oblikoval oktet Deseti brat iz Ljubljane pod umetniškim vodstvom Jožeta Koresa. V prvem delu je izvajal skladbe v latinskem, nemškem in angleškem jeziku, v drugem delu pa izključno slovenske pesmi. Koncert je lepo povezoval Gregor Pertot, izreden božični govor pa je imel Anton Žužek. Na koncu pa je tudi potekalo nagrajevanje za družinske jaslice. 6. januarja, na praznik Svetih treh kraljev, pa je pri maši za italijanske vernike pel zbor Cappella Tergestina, ki ga vodi Marco Podda.

INFORMATIVNA SREČANJA ZA STARŠE

NA OSNOVNIH ŠOLAH IN V VRTCIH POTEKAJO VPISOVANJA V NOVO ŠOLSKO LETO

V četrtek, 7. januarja, so se začela vpisovanja v osnovne šole in otroške vrtce. Rok vpisovanja bo trajal do ponedeljka, 25. januarja.

V prejšnji številki smo na kratko poročali o nedavni zasedbi slovenskih višjih srednjih šol v Trstu in o polemikah, ki so jo spremljale. No, v četrtek, 7. januarja, so se učenci in dijaki vrnili v razrede, saj so se tudi zanje končale božične in novoletne počitnice. S poukom so pričele višje in nižje srednje šole ter osnovne šole in vrtci. Ravno v le-teh pa je v teh dneh še posebej živahno. Osebje ima namreč dodatno delo, saj so se, kot že rečeno, na njih začela vpisovanja v prve razrede. Septembra bodo namreč prvič prekoračili vrata prvih razredov osnovnih šol otroci, rojeni v letu 1993. Vpisovanja potekajo na didaktičnih ravnateljstvih v Nabrežini, na Opčinah, pri Sv. Ivanu, pri Sv. Jakobu in v Dolini.

Hkrati z vpisovanjem potekajo na raznih šolah na Tržaškem informativna srečanja za starše, na katerih jih šolniki seznanjajo z dejavnostjo in pobudami posameznih šol. V prejšnjih dneh je bilo npr. že nekaj srečanj, zlasti v šolah v občini Dolina. V isti občini pa bodo v prihodnjih dneh še drugi sestanki: tako bo v petek, 15. januarja, ob 16.15 informativni sestanek v Boljuncu; v ponedeljek, 18. januarja, bo ob 16.15 sestanek v Borštu; v sredo, 20. januarja, bo ob 15.30 sestanek v Mačkoljah; v petek, 22. januarja, pa bo ob 15.30 sestanek v Dolini.

V FEBRUARJU TEČAJ ZA ZAROČENCE

Že nekaj let poteka v prostorih Marijanišča v zimskem času tečaj priprave na zakon za zaročence, ki jim je govorni jezik slovenščina. Potreba po slovenskem tečaju se je čutila že dolgo let. Koristnost te pobude se občuti iz leta v leto. Vedno je navzočih nad petnajst parov. Po začetni negotovosti prihajajo zelo radi in jim je kar težko, če zamudijo samo eno srečanje. Poleg vsebinske obogatitve rastejo tudi nova poznanstva ali pa se po dolgem času spet srečajo nekdanji sošolci ali prijatelji na isti skupni poti.

Tečaj je v zadnjih letih vedno v zimskem času. Prvo srečanje bo v sredo, 3. februarja. Vseh srečanj bo šest in se bodo vrstila vsako sredo vse do 3. marca, ko bo zadnje srečanje. Začetek vsakega srečanja je predviden ob 20.30 v prostorih Marijanišča na Opčinah.

Vsebina je vsa leta zelo raznolika in bogata. Tako bo tudi letos. Nekaj tem je vsebinskih in verskih, potem so še vzgojne in medicinske ter pogovori z zakonci.

Živimo v času, ki družini ni naklonjen. Prej ali slej bo družba prišla v krizo in bo radikalno posegla tudi na to področje, sicer bo izumrla ali propadla. Naša manjšina to že občuti. Manj družin, manj življenja in hromljenje narodne skupnosti. Z oblikovanjem novih družin v zavestne in zdrave skupnosti, ki so kos odgovornosti sprejetim nalogam, želi Cerkev graditi bolj humano in srečno družbo. Družina je za vsakega človeka velik projekt. Vanj je potrebno vložiti mnogo truda in napora. Družina se ne ustvarja avtomatično. Le zrele in odgovorne osebe, ki so prerasle ozek krog egocentričnosti, lahko posredujejo nove skupnosti, grajene na ljubezni in posredovanju življenja. Prav priprava na zakon lahko k temu veliko pripomore. Zato tudi letošnji tečaj.

BOŽIČNI KONCERT ZVEZE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

"BOŽIČNE MELODIJE SO NAMENJENE SRCU"

IVAN ŽERJAL

V nedeljo, 10. januarja, je bil v cerkvi Novega Svetega Antona po dvaindvajsetih letih zopet tradicionalni, že 37. božični koncert, ki ga je priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov.

FOTO MAGAJNA

Največja tržaška cerkev ni namreč gostila božičnih koncertov ZCPZ od leta 1978, saj so od tistega leta do lani potekali v stolnici sv. Justa. Pri Novem Svetem Antonu pa so se koncerti vrstili od leta 1964 do leta 1978.

Cerkev je za to priložnost napolnilo res veliko število poslušalcev, ki so prišli, kot je povedal govornik Saša Martelanc, v pričakovanju, da bodo doživeli kaj lepega. Koncert namreč lahko pričara vse tisto, je dejal Martelanc, kar smo v božičnem času, ki je za nami, lepega doživeli ali vsaj pričakovali. Božične melodije so namenjene srcem ter željam po lepem in svetem, saj glasba pozna najprej vzgibe hrepenenja, kar je prva stopnica do tistih krajev, kjer je Božič večen. Martelanc je poudaril v svojem govoru tudi to, da je koncert prepleten z mislijo o povezanosti Slovencev, saj so bile na sporedu skladbe slovenskih avtorjev iz različnih krajev, izvajali pa so jih glasbeniki iz matice, zamejstva in zdomstva. Na koncu pa se je govornik še spomnil treh že preminulih osebnosti, ki so bili tako s petjem pri Novem Svetem Antonu kot z božičnimi koncerti močno povezani. Prvi je bil nekdanji pevovodja svetoantonskega cerkvenega zbora Ludvik Klakočer, drugi baritonist Marijan Kos, tretji pa pred kratkim umrli pevec in organizator Stanko Birsa.

Žal je mezzosopranistka Nora Jankovič zaradi bolezni odpovedala svoj nastop. Njen del, in sicer pet samospevov Stanka Premrla z naslovom *Božične skrivnosti* (*Božična pesem, Sveta noč, V snegu, Čudeži* in *Jutro*) na besedilo Vitala Voduška, je prepričljivo zapel basbariton Marko Fink ob klavirski spremljavi Angele Tomanič. Angela Tomanič je na orgle spremljala tudi naslednjo solistko, in sicer sopranistko Pijo Brodnik, ki je izvedla tri samospeve Brede Šček na besedilo Milana Bekarja in s skupnim naslovom *Raste mi raste...* (*Sveta noč, Zvezde prisijale so* in *Božič na Krasu*) in še *Božično pesem* Adolfa Adama. Basbariton Marko Fink pa je ob klavirski spremljavi Nataše Valant izvedel šest koroških božičnih pesmi v uglasbitvi Sama Vremšaka: *Veseli se!, O, kaj le bo?, Le gor, le gor, Slište bratje, Tiha zemlja* in *Presveta noč* ter še *Sveti večer* in *Sveto noč* Matije Tomca.

S tem se je tudi končal solistični del koncerta, pred občinstvo je nato stopil Mešani pevski zbor Frančišek Borgia Sedej iz Števerjana, ki je pod vodstvom Bogdana Kralja in ob orgelski spremljavi Angele Tomanič zapel sedem znanih slovenskih božičnih pesmi: beneško ljudsko v priredbi Pavleta Merkuja *Te dan je usegà veseja, Bila je noč* Ubalda Vrabca, *Božično pesem* Zorka Hareja, *Božično noč* Mirka Renerja, *Rajske strune* Valentina Štolcerja, *Radujte vsi krogi se zemlje* Matije Tomca in *Raduj, človek moj!* Leopolda Cveka.

Poudariti je treba, da smo prisostvovali koncertu, ki je bil res kakovosten, kljub temu da je prostornina cerkve Novega Sv. Antona morda res prevelika in da se v njej zvok lahko v veliki meri izgubi. Izvajalci, zlasti solista Pija Brodnik in Marko Fink, so se izkazali. Omeniti je treba tudi lepo kakovostno raven zbora F.B. Sedej, ki je svojo vlogo izpolnil doživeto in prepričljivo, čeprav je na nekaterih krajih intonacija za malenkost padla in se od časa do časa zbor in organistka nista ujela. Ravno tako je treba omeniti, da so se glasbene točke domiselno prepletale z recitacijami Aleksija Pregarca, ki je podal izbor del Vitala Voduška, Milana Bekarja, Brune Pertot, Ludvika Zorzuta, Aleksandra Furlana, Ljubke Šorli in Elizabete Kremžar.

Koncert, na katerem je v imenu prirediteljev pozdravil prisotne Marko Tavčar, se seveda ni mogel končati brez priljubljene *Svete noči*, ki jo je zapela vsa cerkev.

OB 200-LETNICI ROJSTVA LEOPARDIJA

"CONTRABBASSO MORALE" V GLEDALIŠČU MIELA

V petek, 8. januarja, je potekal v gledališču Miela v Trstu lep in umetniško dovršen kulturni večer v počastitev 200-letnice rojstva slovitega italijanskega romantičnega pesnika Giacoma Leopardija z naslovom *Contrabbasso morale*. Priredil ga je priložnostni odbor Leopardi 200 pod pokroviteljstvom ustanove Centro studi leopardiani, tržaške univerze, tržaške občine in pokrajine, dežele Furlanije-Julijske krajine in v sodelovanju z združenjem Progetto palcoscenico giovani, gledališčem Miela, družbo za turistično promocijo, zavarovalnico Generali in Tržaško ljudsko banko. Pobuda je potekala v korist Združenja De Banfield za boj proti alzheimerju.

V 24 točkah, v katerih so se prepletali beseda, glasba in ples, je bil predstavljen izbor najpomembnejših Leopardijevih, pretežno filozofskih t.i. dialogov, iz katerih veje pesnikov pesimistični pogled na svet in življenje. Pri podajanju je sodelovalo res veliko število glasbenikov, igralcev in plesalcev: avtorji glasbe so tako bili David di Paoli, Corrado Gulin, Tom Hmeljak, Giorgio Klauer in Piero Purini, njihova dela pa so izvajali (šlo je za krstno izvedbo) kontrabasist Paolo Amodio, čembalistka Luisa Antoni, čelist Massimo Favento, kitarist Marko Feri, flavtist Ettore Michelazzi, sopranistki Tamara Stanese in Nataša Gregori, kontraltistka Martina Feri in Ženski komorni zbor Glasbene matice pod vodstvom Tamare Stanese. Poleg tega so nastopili tudi nekateri izmed avtorjev, in sicer Corrado Gulin pri klavirju, Tom Hmeljak pri tolkalih in Piero Purini pri saksofonu in didjeridooju. Plesne točke so izvajali Nicoletta Casarsa, Antonella Chittaro, Francesca Salcioli in Etienne Antoniutti v koreografiji Fabiane Dallavalle in Sandra Guerre. Nastopili so tudi igralci Francesca Salcioli, Diego Giorgiutti, Denis Sardo, Rodolfo Verginella in Mariella Terragni.

Na petkovem večeru smo bili priče skoraj dveurnemu sporedu, ki je gledalce priklenil na njihove stole, saj so se kakovostno izvedene točke smiselno povezovale. Zato lahko prav gotovo govorimo o uspehu tega kulturnega večera, za kar ima zaslugo v prvi vrsti Elisabetta Gustini, ki si je večer zamislila in ga tudi zrežirala, pa tudi Davorin Kralj in Ivo Gruden, ki sta poskrbela za scenografijo. Kot izhaja iz seznama sodelavcev, so dali pomemben doprinos ravno slovenski avtorji in izvajalci, kar je pomembno, saj bi brez le-teh večer ne bil tako uspešen, kot je dejansko bil. Tudi zaradi tega so gledalci v poznih večernih urah odhajali iz gledališča Miela zadovoljni in polni lepih občutkov.

IŽ

TRŽAŠKA KNJIGARNA

NOVI OKRASNI IN DARILNI PREDMETI UMETNE OBRTI, KNJIŽNE NOVOSTI

TRST - Ul. sv. Frančiška 20, tel. 040 635954, fax 040 635969
E-mail: tklibris@tin.it

OBVESTILA

ZAČELA SO se vpisovanja v prve razrede osnovnih šol in vrtcev. Vpisovanja potekajo na didaktičnih ravnateljstvih v Nabrežini, Dolini, na Opčinah, pri Sv. Ivanu in Sv. Jakobu. Informacije na šolah.

SKD IGO GRUDEN in SKD *Vigred* prirejata v nedeljo, 17. januarja, v Slivnem *Božični koncert* zbora *Jacobus Gallus*. Kulturni društvi iz Nabrežine in Šempolaja želita na tak način izraziti najboljša voščila vaščanom in prijateljem za dobro počutje in živahno sodelovanje v novem letu. Koncert božičnih in liturgičnih pesmi bo v cerkvi v Slivnem z začetkom ob 17. uri.

SLOVENSKO STALNO gledališče. Fran Milčinski, *Butalci*. Priredba in režija Jaša Jamnik. V nedeljo, 17. t.m., ob 17. uri v župnijski dvorani v Bazovici.

SLOVENSKO STALNO gledališče, gledališče *Cristallo*, ul. Ghirlandaio 12. Alan Ayckbourn, *Polovične resnice*. Režija Vladimir Jurc. V ponedeljek, 18. t.m., ob 20.30 red B in E; v torek, 19. t.m., ob 20.30 red A in F; v sredo, 20. t.m., ob 20.30 red D; v četrtek, 21. t.m., ob 16. uri red C.

V PONEDELJEK, 18. januarja, začetek *Tedna edinosti*, bo v Marijinem domu v ul. Risorta ob 15.30 posebna sv. maša kot uvod v molitveno osmino za edinost kristjanov. Vabljeni še enkrat v tem mesecu člani in članice Apostolstva sv. Cirila in Metoda.

KLUB PRIJATELJSTVA vabi v četrtek, 21. januarja, ob 16. uri v ul. Donizetti 3 na srečanje z dr. Danilom Sedmakom, ki bo nadaljeval pogovor o alternativni medicini in ki nas vabi, da prinesemo pismene in risane izdelke o svojih doživetjih.

DAROVI

ZA CERKEV v Ricmanjih: M.B., Trst, 100.000; Pino Deponte 50.000; Pierina Hrvatič, Ricmanje, 50.000.

ZA KAPELO p. Leopolda v Logu pri Domju: Amelija Pangos, Trst, 50.000; Ana Marija Zlobec 50.000; Marija Bažec, Trst, 20.000.

ZA CERKEV v Logu: Meri Tul, Krmenka, 50.000.

ZA MISIJON v Pastoralnem središču daruje Vincencijeva konferenca Barkovlje 500.000 lir.

MEDITIRANI KONCERT

SOLISTI IZ ARGENTINE NA OPČINAH

V sredo, 6. januarja, je bil na praznik Svetih treh kraljev v nabito polni cerkvi sv. Jerneja na Opčinah koncert solistov iz Argentine z naslovom Blagoslovljen, ki prihaja.

FOTO KROMA

Šlo je za zadnjega od t.i. meditiranih koncertov, ki so jih solisti izvedli po Sloveniji in zamejstvu od 8. decembra lani dalje. 16. decembra so tako nastopili v cerkvi sv. Ivana v Gorici (o takratnem koncertu je naš list že pisal). Zbor solistov sestavljajo Cvetka Kopač, Ani Rode, Silvia Bunge, Matej Debevec, Matija Debevec, Armando Noguera in Luka Debevec-Mayer **(na sliki)**, ki je skupino tudi vodil. Pri orglah sta pevce spremljala Gustavo Andres in Ivan Vombergar.

Argentinski gostje so podali izbor sakralne glasbe svetovnih klasikov in slovenskih cerkvenih napevov, ki jih je povezovalo branje božje besede in duhovnih pisateljev. V skoraj dve uri trajajočem sporedu je številno občinstvo prisluhnilo 22 delom svetovno znanih avtorjev, katerim so se pridružili nam Slovencem dobro znani in priljubljeni Ivan Zupan s pesmijo *Pastirci iz spanja*, Gregor Rihar s skladbo *Zveličar nam je rojen* in Leopold Cvek s skladbo *Raduj, človek moj*. Poleg tega je treba še omeniti uvodni napev in dodatek na koncu.

Občinstvo je nastop zbora solistov nagradilo z res navdušenim in toplim aplavzom, čeprav je treba tu omeniti, da se sopranski glasovi in orgle marsikdaj niso intonančno ujemali, medtem ko je bil moški del skupine veliko boljši: naj tu omenim le duet med tenoristom Armandom Noguero in basistom Lukom Debevcem-Mayerjem, katerega zamejsko občinstvo dobro pozna, saj je pri nas - tudi na Opčinah - že večkrat nastopil. Na tem lepem koncertu, ki je bil kar dolg, je samo še potrdil svojo visoko poustvarjalno raven.

IŽ

NAPORI OPOZICIJE

ŠE O SEJI OBČINSKEGA SVETA V SOVODNJAH...

REMO DEVETAK

Tokrat objavljamo nekaj dodatnih pojasnil in zanimivih poglobitev o zadnji seji sovodenjskega občinskega sveta, ki je bila na sedežu občine v Sovodnjah 23. decembra lansko leto.

Med drugim so obravnavali spremembo proračuna za lansko leto. Pristojni državni denarni zavod je namreč namenil sovodenjski občinski upravi več kot šest milijonov lir. Kraška gorska skupnost pa je za posodobitev vodovoda v sovodenjski občini namenila 52,5 milijonov lir; ti se pridružujejo 150 milijonom lir, ki so bili že predvideni v proračunu za leto 1998. Svetovalec Branko Černic je vprašal, ali bo denar zadostoval za obnovo vodovoda v Sovodnjah, in je bil tudi mnenja, naj se naredijo načrti za obnovo vodovoda tudi v drugih vaseh v občini. Župan pa je povedal, da bi za dokončanje del v Sovodnjah potrebovali še 170 milijonov lir, medtem ko bi dela na vodovodu v Rupi, na Peči in delno tudi v Gabrjah stala okrog milijardo lir. Za ta sredstva bo sovodenjska občinska uprava prosila državo, ki ima v ta namen poseben denarni sklad.

Z glasovi večine (Slovenska skupnost se je vzdržala) sta bila odobrena pravilnika, s katerima se preverjajo, določajo in izvajajo občinske upravne kazni v zvezi s kršitvami občinskih davkov. Svetovalec SSk Ožbot se je zavzel, da bi tudi pri odmerjanju teh kazni uporabljali slovenski jezik; povprašal pa je tudi po raznih pojasnilih posameznih členov obeh pravilnikov. Branko Černic je bil mnenja, da sta oba pravilnika šele osnutka, saj sta napisana za vse občine enako in ne upoštevata specifike sovodenjske občine. Zato je Černic predlagal, naj bi se razprava o pravilnikih prenesla na naslednjo sejo, obenem pa naj bi se oba pravilnika priredila potrebam sovodenjske občine. Omenil je tudi, da v pravilnika ni vnešeno zagotovilo o uporabi slovenskega jezika, nakar mu je odbornik Custrin povedal, da je to vprašanje zaobjeto v statutu občine, v katerem je člen, ki pravi, da je slovenski jezik enakovreden italijanskemu in da je v vseh občinskih službah zagotovljena uporaba slovenskega jezika.

Seveda so na seji v Sovodnjah razpravljali tudi o občinskem davku na nepremičnine, bolje poznanem pod imenom ICI. Ožbot in Černic sta postavila vrsto vprašanj glede tega, kdo je oproščen davka in kako je z zapuščenimi kmečkimi zemljišči. Vprašala sta tudi, kaj naj naredijo lastniki, ki niso italijanski državljani, in podobno. Sledilo je glasovanje: večina je pravilnik sprejela in naročila občinski upravi, naj mu naknadno priloži slovenski prevod, s čimer pa se ni strinjal B. Černic, ki je prej predlagal, naj bi se glasovalo o novem pravilniku šele tedaj, ko bi ga že imeli v slovenskem prevodu. Obveljalo je, da bodo o morebitnih netočnostih v prevodu pravilnika govorili na prihodnji seji.

Na seji so tudi odobrili dogovor o sodelovanju krajevnih ustanov z goriškega območja pri ustanovitvi pokrajinske ustanove za upravljanje čistih in umazanih voda ter odpadkov. Sprejeli so tudi resolucijo za znižanje obrestne mere pri pristojnem državnem denarnem zavodu.

KONCERT - JAVNO SNEMANJE RAI

NOČ BOŽIČNA, SVETA NOČ

Eden najlepših božičnih zborovskih koncertov na Goriškem je bil gotovo koncert *Noč božična, sveta noč*, ki ga je slovenski program deželnega sedeža RAI za F-Jk snemal v cerkvi sv. Ignacija 21. decembra lani; priredil ga je v sodelovanju z goriškim Združenjem cerkvenih pevskih zborov.

FOTO BUMBACA

Redkokdaj imamo možnost poslušati na istem koncertu najboljše zamejske zborovske sestave, ki poleg drugega izvajajo dela pretežno zamejskih skladateljev. To se je na omenjenem večeru le zgodilo, saj predstavljajo zbori F.B. Sedej, Ženski zbor Glasbene matice iz Trsta, mešana zbora Hrast in Gallus po kakovosti izvajanja gotovo sam cvet naše zborovske kulture. Koncert, ki ga je STV - Slovenski program predvajal na božični večer po tretji televizijski mreži RAI, sta med nastopom enega in drugega zbora obogatila še Loredana Gec in Franko Žerjal z recitiranjem literarnih besedil, izbor katerih je uredila prof. Lojzka Bratuž. Tako smo nekaj dni pred Božičem skupaj občudovali, "kako nocoj so zvezde zlate" (Ljubka Šorli), zaslišali smo ohrabrujoči glas "nič se ne bojte!" (Vinko Beličič), saj "Božič je v zraku na vsakem koraku" (Bruna Pertot), praznik miru, upanja in veselja, darovan predvsem pregnancem, izbrancem, ki z odprtim srcem stopijo pred "jaslice, skrivnosti polne" (Lado Piščanc).

Prvi je nastopil mešani zbor Sedej iz Števerjana pod vodstvom Bogdana Kralja; zapel je po eno Merkujevo, Vrabčevo, Renerjevo in zablestel s Harejevo *Božično nočjo*. Samozavestna dekleta Ženskega komornega zbora GM pod virtuozno taktirko Tamare Stanese so uvedla svoj nastop z Gallusom, občinstvo pa lepo presenetila z dvema španskima ljudskima (Sofianopulo). Mladi glasovi zbora Hrast iz Doberdoba so pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča s prvo skladbo neznanega avtorja ob spremljavi pihalnega kvinteta (instr. H. Lavrenčič) zelo očarljivo zazibali duše poslušalcev; nato so izvedli še skladbe Blaža Arniča, Aleksandra Vodopivca in ljudsko iz Doberdoba v dirigentovi priredbi. Kot zadnji je nastopil solidni tržaški zbor Jacobus Gallus pod vodstvom Janka Bana. S svojimi zrelimi glasovi so pevci predstavili štiri božične pesmi tržaških skladateljev, ki so na večeru sploh odločno prevladovali.

Na koncu so po voščilu, da bi nas žar božičnega sporočila združil v miru in prijateljstvu, skupno mogočno zapeli vsi štirje zbori Gruberjevo Sveto noč in tako tudi umetniško pripravili pot globljemu doživetju praznika.

DD

BOGATA BERA

MEŠANI ZBOR PODGORA V AVIANU

MePZ Podgora že več let goji stike tudi z zbori in skupinami iz Furlanije, Karnije, Veneta. V razne kraje nosi tako tudi slovensko pesem.

Na povabilo zbora La Betulla iz Aviana so se podali pevci na Štefanovo prav v Aviano, kjer je zbor pel na božičnem koncertu v nabito polni stolni cerkvi. Predstavil se je z nizom slovenskih in furlanskih adventnih oz. božičnih pesmi. Program je povezovala Nežka Figelj. Koncert sta obeležila še gostitelj MePZ La Betulla iz Aviana in ženski zbor L. Perosi iz Bagnarole (PN). Ob koncu so združeni zbori pod vodstvom Mirka Špacapana zapeli v treh jezikih *Sveto noč*, ki je takrat prvič zazvenela tudi v slovenskem jeziku pod oboki stolnice, kar je bilo res pravo presenečenje. MePZ Podgora je isti popoldan nastopil tudi na božičnem koncertu v goriški stolnici, 20. decembra pa sodeloval na božičnici v Podgori z recitatorji PD in zborom La Betulla, takrat žal ob malo manj polni cerkvi. Že res, da je bilo tega dne veliko prireditev naokrog, a z žalostjo ugotavljamo, da se premnogi vedno manj zanimajo za kulturo. Še zlasti pogrešamo prav tiste, ki se imajo za "kulturne ljudi"...

LJ

KONEC BOŽIČNEGA ČASA MED VESELIMI LJUDMI V BRIŠKI VASI

TUDI V ŠTEVERJANU SLOVO OD BOŽIČNIH PRAZNIKOV

KATJA DORNI

Šestega januarja se je glavnem končujejo božični prazniki. Števerjanci smo jih pozdravili v Sedejevem domu, kjer so otroci pod vodstvom Kristine Corsi zaigrali dve igrici. Nato sta sledili nagrajevanje Športnega tedna 1998 in natečaja Moje jaslice. Žirija si je namreč 26. decembra lani ogledala precejšnje število jaslic, ki so jih pripravili otroci po domovih, in te nato nagradla. Od treh predvidenih skupin so v prvo spadale jaslice otrok, ki obiskujejo vrtec, v drugo skupino jaslice otrok iz osnovne šole, v tretjo skupino pa izdelki starejših otrok. Za vsako skupino so bila dodeljena tri prva mesta. Mladinski krožek društva je letos organiziral tudi natečaj *Moja potica*. Žal je pri tej pobudi sodelovalo samo eno dekle, in sicer Isabel Manià, ki je pripravila torto v obliki debla. Dodeljena ji je bila nagrada za sodelovanje v spodbudo tudi ostalim pridnim kuharicam, da se jih bo prihodnje leto prijavilo kaj več.

Praznično slavje v Sedejevem domu se je končalo s tradicionalno tombolo. Po njej pa so bili vsi prisotni povabljeni na kozarec čaja in briškega vina.

MED NAJBOLJŠIMI DEŽELNIMI GOSTIŠČI

JAVNO PRIZNANJE GOSTIŠČEMA DEVETAK IN SIRK

JURIJ PALJK

Tako bi lahko najkrajše dejali ob razveseljivi vesti, ki je bila objavljena v začetku leta in so ji predvsem italijanska sredstva obveščanja posvetila veliko pozornosti.

Že vrsto let je namreč v navadi, da ob koncu vsakega leta ugledne gastronomske in enološke revije dajejo ocene najboljšim gostiščem, pri čemer upoštevajo izvedenci veliko stvari, pa naj gre za prijaznost, kakovost postrežbe in hrane, kakovost vina ali pa tudi za ohranjanje izročila v nudenju krajevne in zato za neki kraj značilne hrane. Gastronomi, sladokusci, gurmani in njihovi privrženci kupujejo vsako leto razne vodnike, v katerih je napisano, kje se dobro je in še bolje pije, kje lahko sladokusec najde krajevne specialitete in kje bo našel tako kapljico, ki ji v soseščini ni para.

Naši kolegi osrednjih italijanskih dnevnikov v deželi Furlaniji-Julijski krajini so vzeli pet najbolj znanih gastronomskih vodnikov zadnjega leta v pogled in so iz ocen vseh petih naredili svojevrstno lestvico najboljših gostišč, gostiln in restavracij v deželi. Omenjeni kulinarični vodniki so vsi cenjeni in med sladokusci znameniti: Michelin, Guida d'Italia, Accademia Italiana della cucina, Il gambero ter Veronelli. Kolegi so izračunali povprečno oceno vseh petih kulinaričnih vodnikov; da se je neko gostišče lahko uvrstilo na lestvico, pa je moralo biti ocenjeno v najmanj treh vodnikih. Izredno lepo sta se odrezala dva slovenska gostinca, ki sta že leta v samem vrhu gostinske ponudbe pri nas, in sicer Avguštin Devetak s svojo Gostilno Devetak na Vrhu sv. Mihaela ter Joško Sirk z gostiščem La Subida v Krminu. Cenjeni Uštili Devetak je pristal s svojo družino na zavidljivem petem mestu v deželi F-Jk, medtem ko se je Joško Sirk z družino in sodelavci na nevsakdanji lestvici uvrstil na odlično dvanajsto mesto, kar za oba gostinca in njune sodelavce seveda pomeni veliko priznanje.

Tako Avguštin Devetak kot Joško Sirk sta naša naročnika, o njunem delu smo tudi v našem tedniku že večkrat pisali, ker cenimo njuno skrb za ohranjanje slovenstva pri nas, saj mu ostajata oba zvesta tudi tako, da imata v gostišču vse dvojezično, gostom pa ponujata odlično slovensko, kraško in lovsko hrano, če smemo s tako skopimi pridevniki sploh označiti njuno zavezanost slovenskim dobrotam naših prednikov. Oba tudi nudita gostom vina slovenskih vinogradnikov in kletarjev, sama sta odlična nadaljevalca tradicije zavednih slovenskih gostilničarjev, ki so ponesli glas o dobri slovenski hrani daleč v svet. Nezanemarljivo je namreč poslanstvo naših gostincev, ki s pokončno in samozavestno držo uveljavljenih podjetnikov prijazno postrežejo gostom iz notranjosti Italije in iz tujine z dobrotami naših krajev, jim tako nevsiljivo tudi ponudijo kratek vpogled v zakladnico slovenske kulture, jim morda prvič predstavijo slovenstvo in nas Slovence tu pri nas. Menimo, da se premalo zavedamo njihovega nevsiljivega, a stalnega poslanstva, ki tako največkrat najde pohvalo prej pri tujcih kot doma.

Iz srca čestitamo obema družinama, Sirkovim in Devetakovim, in jim želimo, da bi še naprej tako nadaljevali; pa tudi njihovim kolegom želimo, da bi prav v delu omenjenih gostincev našli tisti izziv, ki bi jih privabil v neko zdravo tekmovanje z njimi, da bi tako lahko imeli v nekaj letih med najboljšimi še več slovenskih gostilničarjev!

AKCIJA DOBROTE

KOLEDARČEK GORIŠKIH SKAVTOV

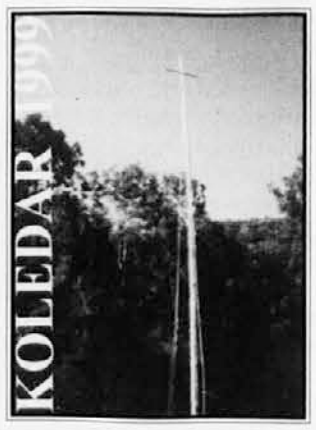

Starejša veja goriških skavtov je ob božičnih in novoletnih praznikih speljala akcijo, katere cilj je bil konkretna pomoč bližnjemu. Izvedeli so za družino iz Ljubljane s petimi otroki, ki potrebuje pomoč. Zaposlen je samo oče, ki pa prejema zelo skromno plačo; zato živi družina v zelo težkih razmerah. Da bi jim pomagali, so skavtje izdelali žepni koledarček, tako da so izbrali nekaj slik iz narave in skavtskih taborov, zraven pa napisali nekaj misli, ki naj bodo vodilo za vsak dan. Prispevke bodo skavtje konec meseca osebno izročili družini.

Uspeh akcije je odvisen od dobrote vsakega izmed nas. Spomnimo se Kristusovih besed: "Karkoli storite enemu izmed teh najmanjših bratov, meni storite." Darove izročite skavtom ali tudi na naši upravi.

BLAGOSLOV OTROK V CERKVI SV. IVANA

Letošnji praznik Svetih treh kraljev bo ostal za marsikaterega člana župnijske skupnosti, ki se zbira okrog duhovnije sv. Ivana v Gorici, nepozaben. Pri slovesni maši ob 11.30 je namreč kar mrgolelo otrok, saj je g. Žbogar napovedal, da bo na ta dan podelil poseben blagoslov otrokom.

Po berilih je naš skrbni in modri dušni pastir v svoji kratki homiliji povedal legendo o štirih kraljih, ki so prišli častit Jezuščka. Četrti kralj je prišel do betlehemskega hlevčka praznih rok, saj je svoje bogate darove velikodušno razdal revnim in potrebnim po poti. Jezušček se je prebudil in se le njemu nasmehnil... Preprosta zgodbica o tem, kaj je res pomembno; razumljiv nauk za otroke, večno jasno opozorilo odraslim, predvsem staršem! Ob koncu praznične svete daritve so se starši z otroki pridružili g. Žbogarju in ministrantom, ki so krenili proti jaslicam. Tam pred hlevčkom je vsak od približno tridesetih otrok (pa naj je bil star samo mesec dni ali pa že šolar) prejel blagoslov, zraven pa še sladko darilce. Tudi po maši je bilo vzdušje pred cerkvijo prisrčno in družinsko; prav jedro družin namreč modro išče v zadnjih letih svojo vlogo v župnijski in širši slovenski skupnosti na Goriškem. Poleg tega pa je živahnost otrok, ki so se lovili po travi okrog ceder, dala vsem prisotnim tudi upanja v prihodnost, saj je naša župnijska skupnost - tudi po njihovi zaslugi - v zadnjih letih doživela pravo prerojenje.

SCGV KOMEL / BOŽIČNI NASTOP

POKLON CECILII SEGHIZZI

V letu, ko je goriška glasbenica, skladateljica, slikarka in dobromisleča izobraženka Cecilia Seghizzi Campolieti slavila svoj 90. rojstni dan, ji je Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel posvetil prisrčen božični nastop 18. decembra v dvorani Kulturnega centra Bratuž v Gorici.

Po zamisli Silvana Kerševana, Tatjane Gregorič in Nika Klanjščka sta oblikovali večer poleg glasbe tudi poezija in božična scenska postavitev. Sara Miklus in Marco Braida sta zrecitirala po eno pesem Ljubke Šorli in Celsa Macorja, da je še krepkeje zavel pravi goriški duh. V bogatem sporedu so se zvrstili najboljši, tudi prav mladi, gojenci glasbene šole; dve izvedeni skladbi sta bili delo jubilantke Cecilie Seghizzi.

Na večeru je bila med občinstvom prisotna tudi pianistka dr. Damjana Bratuž, ki je nagovorila gostjo, svojo mentorico v mladih letih, in z živimi anekdotami obujala spomine nanjo. Ga. Seghizzi se je ganjena iz srca zahvalila prireditelju in prisotnim ter pohvalila dosežke gojencev.

ABONMAJSKA SEZONA SSG 1998/99

NI TAKO SLABO, KOT ZGLEDA

IVA KORŠIČ

Obnovitvena dela v tržaškem Kulturnem domu so v zadnjih mesecih nekoliko ohromila delovanje našega zamejskega gledališkega ansambla, katerega vodstvo je moralo zaradi teh popravil tudi spremeniti razvrstitev abonmajskih predstav. Zato sta si sledili zaporedoma dve gostovanji: v novembru smo imeli v gosteh Mestno gledališče ljubljansko z Molierovim *Tartuffom*, v decembru pa je SSG ponudilo gledalcem le izvenabonmajsko predstavo, iskrivo mediteransko monokomedijo Marjana Tomšiča *Bužec on, bužca jaz*. V nedeljo, 10., in ponedeljek, 11. januarja, pa sta se v Kulturnem centru Lojze Bratuž zvrstili ponovitvi tretje ponudbe letošnjega abonmaja SSG, in sicer slovenske praizvedbe treh enodejank sodobnega angleškega dramatika Petra Barnesa pod skupnim naslovom *Ni tako slabo, kot zgleda* v tekočem prevodu Srečka Fišerja, pronicljivi režiji Jaše Jamnika in doživeti izvedbi igralcev Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica. Krstna izvedba dela je bila januarja lani v novogoriškem gledališču.

Kritiki uvrščajo Barnesa v sam vrh najbolj originalnih in talentiranih britanskih dramatikov. Za marsikatero delo je prejel laskavo nagrado. Nekaj njegovih iger je bilo že uprizorjenih tudi na slovenskih odrih. Kot v vseh svojih delih se Barnes tudi v teh treh enodejankah ne odreka ostri kritiki današnje družbe, v kateri ni prostora za na katerikoli način zaznamovane osebe, ki pa so v svoji mentalni ali telesni prizadetosti večkrat mnogo bolj preudarne in modre in se zavedajo svoje nemoči, toda znajo dobro, nekatere celo s kančkom humorja, prenašati vse tegobe, ki jim jih je življenje tako trpko naložilo. S svojo filozofijo, tudi paranoično, znajo kljubovati temu svetu, v katerem bi morali biti pač vsi po duši in telesu brezhibni in seveda čimbolj podjetni ter bi se morali ravnati po "načelih", ki jih narekuje sodobna družba: po potrebi zatreti svoje prepričanje, skriti svoj notranji jaz in hliniti, da so to, kar drugi zahtevajo od njih, in se leviti, spreminjati, kot to spretno delajo kameleoni.

V tragikomični "trilogiji" - smeh je v njej še kar grenak - so nam novogoriški gledališki umetniki Janez Starina, Jože Hrovat, Ivo Barišič, Nataša Konc in gost, svetovalec za gib, Branko Završan nudili enkratno paleto različnih likov in značajev, ki so živo nastopali pred nami z vsemi svojimi hibami. Posebno se nam je krepko vtisnil v spomin Janez Starina, ki je izredno prepričljivo - z izrazito ponosno, tipično petelinjo držo vratu in glave - odigral težko vlogo Charlesa Herna; ta je trdno prepričan, da je potomec tistega zgodovinskega petelina, ki je zapel, ko je apostol Peter trikrat zatajil Kristusa; Jože Hrovat in Ivo Barišič sta plastično opisala težke fizične hibe - to je od njiju zahtevalo veliko telesnega napora in koncentracije - pa tudi duševno globino obeh prizadetih junakov, ne da bi se jima niti za trenutek izneverila.

Novogoriška odrska postavitev je izzvala v nas razmislek o temnih plateh sodobnega sveta, obenem pa smo bili ob njej deležni čudovitega gledališkega doživetja, ki se bo gotovo neizbrisno zapisalo v naša srca.

DAROVI

ZA ŽUPNIJSKO cerkev v Štandrežu: ob pogrebu pok. Marice Sežun-Nanut svojci 500.000; v isti namen druž. L. in R. Ghelfi 100.000; Jolanda 100.000; Plesničar 50.000; Ana Z. 50.000; N.N. 30.000; ob pogrebu pok. A. Cijana svojci 20.000; v spomin na pok. M. Nanut cerkveni pevci 110.000; v isti namen podjetje SOGEDA 175.000; Vale 200.000; S. Makuc 30.000; N.N. 100.000; N.N. 100.000; ob krstu Raje Braini svojci 100.000; ob krstu Samuela Zavadlava svojci 100.000; Ema in Jožef Zavadlav ob zlati poroki 200.000; N.N. 55.000; Nova tržaška kreditna banka ob blagoslovu novih prostorov 1.000.000; S. in S. Zavadlav 200.000; Pavla 10.000; N.N. v zahvalo za srečno prevožene kilometre 1.500.000; v spomin na pok. M. Paulina Leda in otroci 50.000; ob pogrebu pok. Danice Cijan-Nardin svojci 300.000; v isti namen sorodniki 350.000; Lina 100.000; N.N. 200.000; Andrej P. 35.000; novoporočenca Barbara in Massimo 100.000; druž. Assirelli 35.000; N.N. 100.000; N.N. v zahvalo za dobroto 500.000; ob pogrebu pok. Jožefe Tabaj svojci 350.000; ob pogrebu pok. Ivana Sirka svojci 500.000; ob pogrebu pok. Štefke Cingerli svojci 300.000; Alenka 50.000; druž. Devetak-Makuc 150.000; Karlina 50.000; Andrej 50.000; v spomin na pok. Jožefo Tabaj Štefka 50.000; cerkveni pevci 100.000; ob pogrebu pok. Cirila Peršiča svojci 100.000; Cvetka 50.000; N.N. 100.000; N.N. 50.000; N.N. 50.000; N.N. 85.000; v spomin na pok. Š. Nanut Maura in Rosanna 100.000; druž. Makuc 100.000; druž. Corsi 100.000; v spomin na pok. J. Tabaj prijateljica 50.000; v spomin na pok. I. Sirka druž. R. Budal 100.000; v spomin na pok. M. Nanut brat Rafael 100.000; ob pogrebu pok. Lojzke Reja-Simčič svojci 500.000; druž. R. Budal 150.000; v spomin na pok. G. Zavadlava hči Anamarija 50.000; štandreški petdesetletniki 100.000; ob pogrebu pok. Pavle Pavio-Marega svojci 150.000; ob pogrebu pok. Emila Brajnika svojci 60.000; v spomin na pok. P. Pavio nečaki iz druž. Pavio 120.000; v isti spomin prijateljice 50.000; Olga in Silvana 50.000; Matilda 50.000; ob pogrebu pok. Kristine Brajnik-Zavadlav svojci 500.000; ob blagoslovu nove kavarne druž. Ožbot 300.000; Milka N. 130.000; Obljubek 50.000; v spomin na pok. teto Kristino Graziella 50.000; v spomin na pok. M. Budal Leda 25.000; v spomin na pok. K. Brajnik Rafaela in Jožica 100.000; Jolanda 200.000; Savina 50.000; N.N. 50.000; Šturm 33.000; Gabrijelčič 150.000; Rita Tripani 100.000; N.N. 150.000; N.N. 500.000; Danilo in Lilijana 200.000; Rena in Rado 200.000; Brajnik 100.000; Fani 50.000; druž. Bortoli 200.000; druž. Danielis 85.000; N.N. 100.000; N.N. 100.000; Franko v spomin na pok. Edija Zavadlava 300.000; Vana v spomin na pok. Tiziano Oblak 50.000 lir.

ZA SLOVENSKE misijonarje: N.N. 400.000 lir.

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. Peč 50.000 lir.

ZA NOVI glas: Cilka Kovač 30.000; Zavod sv. Družine 50.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: Berta Devetak 30.000; N.N. 20.000; Zora Laurenti 50.000; Marija Cotič namesto cvetja na grob svaka Petra 150.000 lir.

ZA MIPZ Vrh sv. Mihaela: Zora Devetak Laurenti 50.000; Marija Cotič namesto cvetja na grob svaka Petra 50.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: K.M.M. 10.000; Š.D.M. 50.000; J.M.F. 30.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: Leopold Ožbot 100.000 lir.

ZA PASTIRČKA: Janez Pucelj 69.000 lir.

ZA CERKEV v Jamljah: Martina Pahor v spomin na mater Mileno 500.000; v spomin na pok. Mileno Frandolič brata in sestre Soban z druž. 400.000 lir.

OBVESTILI

SSG: *Butalci* (rež. Jaša Jamnik). 16. t.m. ob 20.30 na sedežu KD Briški grič v Števerjanu; 20. t.m. ob 10.30 v Kulturnem centru Bratuž v Gorici.

V PONEDELJEK, 18. t.m., bo ob 18.30 v komorni dvorani KC Bratuž nastop udeležencev tečaja solopetja, ki ga je vodil mojster Victor Srugo. Vabljeni!

ČESTITKE

V četrtek, 17. decembra, je na videmski univerzi v kmetijskih vedah doktoriral ROBERT KOMJANC. Čestitajo mu mati Angela, zaročenka Rafaela s starši, mama Bogdana in tata Aleš, sestri Katrin in Margaret z možem Bogdanom in malo Petro, bratje Benjamin z ženo Eriko in malima Mikol in Alesjo, Patrik in Ivan, tete Mirka, Anka, Agata, Ida, Irena, Klara ter strici Simon, Karlo in Franko z družinami.

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta in nonota SILVESTRA TERPINA se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, župniku g. Walterju za pogrebni obred in vsem, ki so pokojnika pospremili na zadnji poti. Družina Terpin.

JUBILEJNO POTOVANJE Z NOVIM GLASOM

V SVETO DEŽELO IN NA GORO SINAJ

Romanje v Sveto deželo in na goro Sinaj bo zaradi spremembe datuma odhoda

OD PETKA, 12. FEBRUARJA, DO PETKA, 19. FEBRUARJA 1999.

Odhod z letališča v Ronkah, vrnitev na letališče v Veroni, od koder je avtobusna povezava do Gorice oz. Trsta. Vse prijavljence naprošamo, da poravnajo stroške potovanja **do petka, 22. januarja**, na naši upravi.

• • • •

POLETNO POTOVANJE Z NOVIM GLASOM

NA POLJSKO IN V LITVO

OD 5. DO 13. JULIJA 1999

Na upravi Novega glasa sprejemamo vpisnine za poletno potovanje na Poljsko in v Litvo. Potovanje je izredno bogato, polno naravnih, kulturnih, verskih in zgodovinskih zanimivosti.

GLASBENA MATICA - GORICA
V SODELOVANJU S KULTURNIM DOMOM - GORICA

Pihalni orkester in tolkala

SERENADE ENSEMBLE - TRST

Aljoša Starc - *klavir*, Emanuele Quargnal - *oboa*, Romolo Gessi - *dirigent*. **Spored**: G. Donizetti, C. Gounod, N. Rimsky-Korsakov, T. Hmeljak, G. Gershwin

Kulturni dom - Gorica, **petek, 15. januarja, ob 20.30.**

VABLJENI!

ŽENSKI PEVSKI ZBOR IZ RONK IN SKRD JADRO

vabita na

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

Izvajajo moški pevski zbor KRAS, cerkveni mešani pevski in otroški zbor iz Opatjega sela.

Nedelja, 17. januarja 1999, ob 15.15, cerkev sv. Lovrenca v Ronkah.

ŽUPNIJA SV. ANDREJA APOSTOLA V ŠTANDREŽU

vabi na

BOŽIČNI KONCERT

Moški pevski zbor Srečko Kosovel iz Ajdovščine bo izvajal božične pesmi slovenskih in tujih skladateljev.

Župnijska cerkev v Štandrežu, **nedelja, 17. januarja 1999, ob 17. uri.**

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL

Srečanja z glasbo 1998/99

ANTON DRESSLER, klarinet
INGRID FLITER, klavir

F. Devienne, J. Brahms, E. Denisov, M. Arnold, G. Rossini

Komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, **četrtek, 21. januarja 1999, ob 20.30.**

SKRD JADRO

vabi

na zanimiv večer z **dr. Jožkom Šavlijem** iz Gorice. Govoril bo

O MITOLOGIJI SLOVENCEV

Torek, 26. januarja, ob 20. uri na sedežu društva v Romjanu.

ČEDAD / DAN EMIGRANTA 1999

ZDRAVA PAMET ZA LETO 1999

ERIKA JAZBAR

Na dan Sv. treh kraljev so se Slovenci iz videmske pokrajine že sedemintridesetič zbrali na Dnevu emigranta.

Gledališče Ristori v Čedadu je bilo v popoldanskih urah premajhno za številno publiko, ki je napolnila dvorano do zadnjega sedeža. Ob navadni publiki so bili tudi letos prisotni predstavniki iz Slovenije oz. Gornjega Posočja, zamejstvo so zastopali predsednika krovnih organizacij ter predstavniki političnih strank, ni pa seveda manjkalo krajevnih oblasti.

Tradicionalno novoletno srečanje je bilo letos posvečeno spominu na priljubljenega pesnika in pevca ter kulturnega delavca Nadiških dolin Luciana Chiabudinija, poznanega predvsem s psevdonimom Ponediščak.

Povezovalka večera je v svojih uvodnih mislih poudarila, da je bil Ponediščak tolmač narodnostne skupnosti, ki živi v videmski pokrajini, zvest spremljevalec njenega kulturnega življena, optimist in zagovornik slovenske besede, ki se govori v javnosti.

Na srečanju sta nastopila pevska skupina Beneške korenine in cerkveni pevski zbor Nove stazice, posebno pa je navdušila Rezijanska folklorna skupina **(na sliki)**, ki je oktobra lani praznovala 160-letnico nepretrganega delovanja. Rezijanski plesalci in glasbeniki so navdušili prisotne, saj so izvedli kar sedem tradicionalnih plesov in želi velik uspeh oz. dolg aplavz.

FOTO KROMA

Na vrsti so bili tudi nagovori raznih političnih predstavnikov. Prvi je stopil na oder čedajski podžupan Mollicone, predstavnik NZ, ki ga v zamejstvu poznamo predvsem zaradi njegovega nastopa na avdicijah za zaščitni zakon v Rimu decembra lani. Ob začetnem razmišljanju o prenovljenih odnosih med občinama Čedad in Kobarid je posebno podčrtal, da so nekatere postavke nastajajočega zakona za slovensko manjšino v Italiji nasprejemljive, saj silijo v integralno dvojezičnosti, ki naj bi bila za naše kraje škodljiva in dejansko vsiljena iz Rima.

Napovedana govornika manifestacije pa sta bila Dino Chiabai, predsednik Zveze Slovenci po svetu in predsednik deželnega sveta Antonio Martini. Slovenski predstavnik, ki je zaradi prisotnosti tudi furlanske publike nastopil v italijanskem jeziku, je spregovoril o slovenski emigraciji po svetu; poudaril je, da so se beneški ljudje v novih domovinah izvrstno izkazali, od nas pa zato pričakujejo projekte in ne le praznega besedičenja. Treba je novih prijemov, koordinacije in racionalizacije naših sredstev.

Martini je posebno podčrtal strpnost, ki je značilna za našo zemljo, bogato s številnimi kulturami in realnostmi, povedal je, da moramo biti zgled za novo Evropo narodov, ki se rojeva, Evropo, ki ni le Evropa evra.

Na oder je nenapovedano stopil tudi podpredsednik deželne vlade Ciani, predstavnik NZ, s svojimi besedami pa ni povedal dejansko nič konkretnega, spregovril je namreč o valorizaciji specifičnih realnosti v luči globalizacije tretjega tisočletja.

Po vseh teh konkretnih mislih je bil zato najbolj nestrpno pričakovan nastop Beneškega gledališča, ki tudi tokrat ni razočaralo publike, saj se je predstavilo z igro, ki jo je napisal Marco Predan z naslovom *Beneški petrol*; režiral jo je Marjan Bevk. Tudi beneški igralci so se spomnili lika Luciana Chiabudinija in delo posvetili njegovemu spominu.

Na Dnevu emigranta so predstavili Trinkov koledar za leto 1999, ki je tudi letos zelo bogat, saj gre za pravo publikacijo; o njem pa bomo obširneje spregovorili v prihodnjih številkah.

SLOVENIJA

NA POKOPALIŠČU V VIPAVI

OBNOVA LAVRINOVIH SARKOFAGOV

Na pokopališču v Vipavi obnavljajo granitna sarkofaga, ki ju je v svoj rojstni kraj poslal Anton Vitez Lavrin, avstrijski generalni konzul v Egiptu, arheolog in eden od pionirjev odkrivanja faraonske zapuščine. Sarkofaga stojita na grobni parceli vipavske rodbine Hrovatin, ki je dedič Lavrinove zapuščine. V prvem sarkofagu počiva Lavrinov najstarejši sin Albert Aleksander, v drugem pa starši, mati Jožefa in oče Jernej. En sarkofag tehta okrog 15 ton.

Anton Lavrin spada med tiste Slovence, ki so zaradi svoje nadarjenosti, znanja, delovne vneme in drugih lastnosti v obdobju Avstroogrske naredili veliko kariero. Rodil se je v Vipavi 21. januarja 1789. Gimnazijo je obiskoval v Gorici, študiral teologijo v Ljubljani, leta 1816 pa je na Dunaju končal pravo. Zaradi znanja jezikov - govoril je latinsko, nemško, italijansko in francosko ter pozneje tudi nekaj orientalskih - je dobil kmalu diplomatsko službo. Leta 1828 je postal generalni konzul v Palermu, 1834 pa generalni konzul v Egiptu s sedežem v Aleksandriji. Za zasluge na diplomatskem področju mu je avstrijski cesar Ferdinand I. podelil viteški naslov in red železne krone 3. stopnje. Za podpiranje krščanskega prebivalstva v Jeruzalemu ga je odlikoval papež Gregor XVI. Lavrin je podpiral tudi delovanje Ignacija Knobleharja, slovenskega misijonarja in raziskovalca v osrednji Afriki.

Posebnega pomena so njegove arheološke raziskave in odkritja v piramidah na območju Gize. Zbral je pomembno zbirko egipčanskih starin. Narodnemu muzeju v Ljubljani je podaril okrog 200 staroegiptovskih spomenikov. Najdragocenejše darilo Lavrina rodni Vipavi in domovini pa sta enkratna staroegipčanska spomenika. To sta sarkofaga, ki ju je poslal v Vipavo. Iz Aleksandrije so ju z ladjo pripeljali v Trst. Od tod pa so ju več dni vozili z volovsko vprego prek Krasa v Vipavsko dolino. O tem so junija 1845 poročale tudi Bleiweisove Novice.

Vipavska granitna sarkofaga iz starega Egipta sta del svetovne zapuščine, saj so poleg vipavskih na svetu samo še štirje. Namenjeni so bili pripadnikom kraljeve družine. Lavrinove starše so po prekopu položili v desni sarkofag ob pokopališkem zidu junija 1845, Lavrinov najstarejši sin Albert Aleksander pa je umrl 30. marca 1846 in je pokopan v levem sarkofagu. Domnevajo, da je tudi Lavrin želel počivati skupaj s sinom in starši v Vipavi, vendar se je njegova življenjska pot končala v Milanu, kjer je umrl 12. junija 1869.

Sarkofaga na vipavskem pokopališču je zob časa zelo prizadel in jima je grozil razkroj. En sarkofag je počen, drugi pa zaradi vremenskih vplivov poškodovan. Oba spomenika sedaj obnavljajo s sredstvi, ki so jih prispevali rodbina Hrovatin (njeni člani so potomci viteza Lavrina), občina Vipava in ministrstvo za kulturo Slovenije. Sarkofaga bodo zaščitili tudi z nadstrešnico, ki so jo že zgradili. Obnovitvena dela oz. posegi za zaščito granitnih sarkofagov iz starega Egipta bodo stali nad 11 milijonov tolarjev.

M.

O KRAVAH

JURIJ PALJK

..., o tistih, ki jih več ni in predvsem o tistih, ki so vijoličaste barve, kot mi je zagotovila doma mala Tina, ker ji je to povedal v vrtcu Andrea. On da ve, ker je že bil v Švici, kjer izdelujejo čokolado Milka, sama pa je vijoličasto kravo tudi že videla po televiziji.

"Veš, tata, to je tista krava od čokolade Milka. Meni se zdi, da se mi smeje s televizije," je povedala Tina in jaz sem že hotel začeti z razlago, da vijoličastih krav ni in jih tudi ne more biti, a sem raje prikimal in jo povprašal, od kod nji gotovost, da vijoličaste krave so. Tako mi je štiriletna Tina povedala, kako je bil Andrea, njen prijatelj iz vrtca, v Švici pri teti in je tam videl prav tako kravo, kot je tista od čokolade Milka. Zvedel sem tudi, da je v vrtec prinesel vsakemu košček čokolade, ki jo ima Tina zelo rada, kot tudi večina naših malčkov. Potem sva govorila še o veliko stvareh in končno sem le na glas skušal podvomiti v obstoj vijoličastih krav, ko me je prekinila in rekla: "Ma, tata, saj jo vidim tudi po televiziji, in če jo kažejo po televiziji, potem je res!"

Pa smo bili tam, kjer ni muh, ker se z otrokom zelo težko pomeniš o stvareh, ki so še nam odraslim večkrat premalo jasne. Če še razumem svojo Tino, ker je majhna punčka, ko mi reče, da je tisto, kar kaže televizija, res, potem se včasih dobesedno zgrozim, ko slišim v javnem lokalu odrasle ljudi govoriti, kako je neka stvar res, ker so to pokazali in povedali po televiziji. Spomin me popelje nazaj, v otroška leta, in spomnim se sosede, ki je zmeraj pravila, da je nekaj res, ker so to povedali po radiu, večina ljudi pa še danes verjame časopisom, tudi tistim, ki so tako imenovana "plaža", rumeni tisk ali "šund", kot se temu reče v žargonu. To so tisti časniki in revije, ki prinašajo na prvih straneh ali lepo zaobljene in zelo gole ženske zadnjice ali pa bujna in predvsem zelo gola oprsja kake trenutne zvezdnice, ki je prepričana v to, da bo z razkazovanjem svojih oblin dosegla slavo in uspeh, predvsem pa veliko zaslužila. Žalostno je to, da jih večina ne doseže slave in niti ne zasluži bogastva, še bolj žalostno pa je to, da nekaterim le uspe priti do zemeljskih zvezd prav na tak način.

Nikar se ne sprenevedajmo, da jih ne poznamo, omenjenih časnikov in revij namreč, vsaj pri brivcu, frizerki jih vzamemo v roke in prelistamo, zvemo, katerega ljubimca ima sedaj monaška princesa, koliko mož je že imela slavna Liz Taylor, s kom hodi ta in ona, kje je prevaral ženo oni in tako dalje, vse v znamenju odkrivanja najbolj intimnih stvari in pranja umazanega perila v javnosti; niti intimnosti v zakonski in izvenzakonski postelji nam niso prihranjene. Da potem vsi na glas govorimo, kako je to podlo, neumno in pregrešno, je drugo vprašanje. Dejstvo pa je, da teh časnikov ne bi tiskali v tako velikih nakladah, če jih ljudje ne bi kupovali in seveda zvedavo prebirali.

Morda je pa najbolj zaskrbljujoče dejstvo, da prav televizija in rumeni tisk ustvarjata pri ljudeh občutek, da je vse skupaj ena sama velika laž, ena sama velika prevara, ko pa vemo, da vse v našem življenju le ni tako. Res je, da televizija vse prevečkrat ne prikazuje stvarnosti okrog nas, ampak neko namišljeno stvarnost, ki je našemu življenju podobna, a to ni. Tako (ne)hote ustvarja miselnost, pri kateri ni prostora niti za kanček kritičnosti in ne za presojo. Neverjetna moč televizije je v tem, da ji uspe napraviti iz svetih reči najbolj banalne stvati na svetu in iz lahkotnih neumnosti prave medijske dogodke. Kar povprašajte se sami, ali ste že po italijanski državni televiziji kdaj videli predstavitev ene same preproste in "navadne" družine. Strinjali se boste z mano in boste rekli, da je niste, vsaj take ne, kot je vaša. V zameno vam bodo prikazovali bogataše in še enkrat neizmerne bogatije, na drugi strani pa vam bodo kot preproste družine prikazali posnetek iz Catanie, kjer bo sicilijanska mati držala okrog sebe gručo otrok, kamera se bo pasla po nemogočem stanovanju, kamor prodira voda, smeti je polno pred hišo, vsemu temu pa je krivo dejstvo, da oče številne družine nima varne državne službe.

Ob prvem posnetku boste z zanimanjem gledali, kaj vse si lahko privoščijo bogati in v vas se bo prikradla zavist, če pa niste zavistni, boste vseeno imeli občutek, da je vaše ekonomsko stanje slabo, revne se boste počutili ob prikazovanju bazena in bogato opremljene dvorane, za katero boste šele ob koncu posnetka zvedeli, da je dnevna soba. Ob drugem posnetku, ko boste gledali revščino, zanemarjenost in stisko, pa boste najprej zadovoljni, da niste na mestu sicilijanske družine, ko pa se bo kamera le preveč pasla po smeteh okrog hiše in ko bo le predolgo prikazovala, kako teče voda iz preluknjane cevi nekje na stropu, tedaj boste postali skrajno nemirni in nemalokrat boste na tihem rekli: "Saj to bi lahko sami popravili, smeti bi lahko sami odpeljali, hišo bi lahko osnažili sami." Od te ugotovitve pa do trditve, da so vsi ljudje na Jugu lenuhi, je samo še majhen korak...

V obeh primerih je televizija prikazovala del stvarnosti, samo majhen del, ni pa prikazala naše stvarnosti. Če bi bil to televizijski film, bi bilo dobro, ker bi bil pač plod domišljije scenarista, ker pa gre za televizijski dnevnik, se vse skupaj zaplete. V človeku se pojavi neprijeten občutek, da "po televiziji itak samo nakladajo in lažejo", kar seveda ni prav. Po drugi strani pa se lahko človek "usede", ne razmišlja več kritično in končno otopi, sprejema vse za zlato, kar mu preko zaslona servirajo. Od tod do trditve, da so v Švici krave vijoličaste barve, pot ni dolga.

Najprej se reče, da so v Švici krave tudi vijoličaste barve, kasneje se tisti odvečni tudi izpusti in tako so v Švici vse krave vijoličaste barve.

Žena Adriana ni prisostvovala mojemu pogovoru s Tino. Čez teden dni je v avtu Tina mami povedala, da so krave v Švici vijoličaste barve. "Ma ne!" je rekla žena. "Ja, ja," je rekla Tina in dodala: "Tudi tata je rekel, da so tam krave viojoličaste!" Rezultat je bil večerni ženin opomin, da tako ne vzgajamo otrok.

"Televizija jih vzgaja, ne jaz," sem rekel.

HUDA GOSPODARSKA KRIZA V ZASAVJU

Z REFERENDUMOM PROTI GRADNJI ELEKTRARNE

Nizka volilna udeležba - samo 27,2 odstotka volilnih upravičencev je oddalo svoj glas - je bila gotovo najbolj očitna stvar, ki je vsakomur padla v oči po preštetju glasov predhodnega zakonodajnega referenduma o državnem sofinanciranju nadomestne izgradnje termoelektrarne v Trbovljah, ki so jo poimenovali TET 3. Večina volivcev se je izrekla proti novi gradnji termoelektrarne v Zasavju, za katero naj bi slovenska vlada takoj dala okrog 150 milijard lir in se še zadolžila za okrog 275 milijard lir. Po preštetju glasov so volilne komisije v Sloveniji ugotovile, da se je proti izgradnji nove termoelektrarne v Zasavju izreklo več kot 78 odstotkov vseh, ki so odšli na volišča, in se tako izreklo proti zakonskemu predlogu poslanca Združene liste Mirana Potrča. Seveda ni šlo brez vročih polemik, ki so slovensko politično vzdušje ponovno dobro ogrele. Poslanci iz vrst Slovenskih krščanskih demokratov, Socialnih demokratov Slovenije in Slovenske ljudske stranke so bili ob predlogu Milana Potrča odločno proti izgradnji termoelektrarne TET 3 v Trbovljah in so zato zahtevali zakonodajni referendum, ki so ga izvedli v nedeljo, 10. t.m., in je vsaj za nekaj časa ustavil začetek gradnje nove elektrarne. Za gradnjo sta se ogrevali slovenska vlada in Združena lista s Potrčem na čelu in seveda tudi ljudje v Zasavju, ki so videli v novi elektrarni možnost ohranitve okrog 2000 delovnih mest; nova termoelektrarna bi namreč podaljšala življenjsko dobo premogovnikom v Trbovljah in Hrastniku, ki so že dalj časa v hudi gospodarski krizi. Sedaj so na vrsti politične analize nedeljskega referenduma, ki kažejo predvsem na to, kot je dejal minister za gospodarske dejavnosti Metod Dragonja, da je bil referendum volivcem nekako vsiljen in je zato šlo volit izredno malo ljudi. Po Potrčevem mnenju pa je bila nizka volilna udeležba predvsem zato, ker so bili ljudje izredno slabo informirani. Potrč je istočasno napadel SKD, SDS, SLS in Zelene Slovenije, češ da so krivi za neuspeh referenduma. Vodja SKD Lojze Peterle je bil z izidom referenduma zadovoljen, dejal pa je tudi, da pri SKD obžalujejo, ker vlada še nima pripravljenega drugega načrta za reševanje energetske krize in še posebno gospodarskega vprašanja v Zasavju. Predstavnik SDS Jože Zagožen pa je povedal, da mora sedaj slovenska vlada upoštevati tudi predlog njegove stranke o pospeševanju odpiranja novih delovnih mest v Zasavju, ki je v zelo globoki gospodarski krizi, saj število brezposelnih narašča.

PREDLOG ZA DOPOLNITEV ZAKONA O JAVNIH GLASILIH

SLOVENIJA NAJ BI POMAGALA TUDI GLASILOM SLOVENSKE MANJŠINE

Poslanec Slovenskih krščanskih demokratov Miroslav Mozetič je ob koncu lanskega leta predložil v parlamentarni postopek predlog za dopolnitev zakona o javnih glasilih. Mozetič predlaga, da bi država iz svojega proračuna pomagala oz. tudi pokrivala izgubo tistim tiskanim medijem v Sloveniji, ki pretežno pišejo o političnem dogajanju in prodajo razmeroma malo izvodov, poleg tega pa še glasilom slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. O denarju, ki bi ga razdelili kot dotacije, bi odločala posebna komisija na ministrstvu za kulturo. V slednji bi bili predstavniki političnih strank, zastopanih v državnem zboru, pomoč sredstvom javnega obveščanja (tiskanim) pa naj bi znašala 5 milijard tolarjev letno.

Poslanec iz SKD je v obrazložitvi predloga poudaril, da so se na slovenskem tržišču javnih občil obdržali le tisti tiskani mediji, "ki so nastali in se predvsem vzdrževali z državnimi subvencijami bivše države". Zaradi tega je bil vsak nov tiskani medij s političnimi, gospodarskimi in kulturnimi vsebinami v neenakopravnem položaju glede na stare, ki so obvladovali slovenski trg. Mozetič je za ponazoritev svoje trditve navedel časnike Slovenec, Republika in Jutranjik. "Ker v Sloveniji še vedno obstajajo samo takšni domači tiskani mediji, ki so nastali pred uvedbo demokracije - z eno ali dvema izjemama -," je zapisal poslanec, "se ne izpolnjuje načelo pluralnosti in raznovrstnosti medijev, ki je nujno za ustavno zajamčeno neodvisno in svobodno obveščanje. Svoboda obveščanja in pravica biti obveščen pa je ena od podlag za sodelovanje državljanov pri odločanju v demokratični državi".

Neposredno podporo glasilom, kot jih predlaga Miroslav Mozetič, imajo po njegovih podatkih razne evropske države, med katerimi tudi Italija. Poslanec predlaga, da bi v Sloveniji z zakonom zagotovili pluralnost javnih glasil tako, da bi država finančno podpirala tista javna periodična in dnevna tiskana glasila, ki izhajajo v Sloveniji in v slovenskem jeziku, pretežno pišejo o političnem dogajanju in dosegajo naklado od 10.000 do največ 20.000 prodanih izvodov. Iz svojega proračuna naj bi finančno podpirala izdajanje in distribucijo glasil slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, če njihova prodana naklada dosega od 1.500 do največ 10.000 izvodov.

M.

BOŽIČNI NASTOP BALETNIH ODDELKOV GLASBENIH ŠOL IZ AJDOVŠČINE IN NOVE GORICE

SLIKOVIT HRESTAČ ČAJKOVSKEGA

IVA KORŠIČ

V veliki dvorani Primorskega dramskega gledališča je bila v organizaciji PDG in Glasbene šole Nova Gorica tik pred Božičem, 21. decembra, premiera slikovitega baleta v dveh dejanjih *Hrestač* Čajkovskega, katerega libreto je po pravljici E.T.A. Hoffmanna *Hrestač in mišji kralj* napisal Marius Petipa. Čeprav si baletna oddelka Glasbene šole iz Ajdovščine in Nove Gorice nekako še utirata pot v magični svet baleta, so učenci pod mojstrskim vodstvom ruskega koreografa Sergeja Semenjuka, ki je od leta 1990 član solo zbora ljubljanskega baletnega ansambla in od leta 1995 še novogoriški plesni pedagog, in ob pomoči asistentke Irine Visočinenko pripravili približno dveurno prikupno, razgibano odrsko dogajanje. V čudovitem scenskem okviru - v ozadju se je svetlikalo na stotine lučk na raztegljivem izredno visokem božičnem drevesu, ob straneh pa so v drugem dejanju mogočni stebri ponazarjali veliko dvorano - je nad osemdeset zelo majhnih pa tudi nekoliko bolj odraslih plesalk v ljubkih, lahkotnih gibih pripovedovalo pravljico o deklici Klari, ki na božični večer prejme veliko igrač, med temi je tudi lutka v obliki klešč za trenje orehov. V dekličinih sanjah igračke zaživijo in Hrestač se mora spopasti z mišmi. Klara poseže v ta boj in reši ljubljenega Hrestača. Le-ta se spremeni v princa in popelje deklico na svoj dvor. V bogatih, pisanih kostumih - skice zanje je narisala Visočinenkova - so plesalke zaplesale španski, orientalski, kitajski, ruski ples, valček...

Vlogo Klare je dovršeno odplesala Nina Pertot, ki se je z baletnimi čeveljčki seznanila v novogoriški Plesni šoli Urška; različne plesne tehnike pa je spoznala pri raznih svetovnoznanih plesalcih in koreografih. Kot zelo mlada plesalka, je namreč učenka osmega razreda OŠ Renče, je že dosegla veliko uspehov v državnem, evropskem in svetovnem merilu. Njena želja je nadaljevati študij baleta na Umetniški gimnaziji v Ljubljani. Njen soplesalec - Hrestač je bil Viktor Isaičev, ki se je šolal v Moskvi na Akademskem koreografskem učilišču, nato je plesal v Kijevu. Po nekajletnem bivanju v Zagrebu ga je pot zanesla v Ljubljano, kjer pleše v solističnih vlogah. Čeprav Nina gotovo nima njegovih izkušenj, je znala z resnim delom postati učinkovita soplesalka, tako da smo na odru videli homogen plesni par, ki nas je s svojimi usklajenimi koraki in točnimi skoki prijetno ujel v prikazani pravljični svet. Tudi mala lutka Hrestač - Sara Pregelj se je izkazala v svoji togi drži in se je pustila voditi na kotalkah, kot bi bila pravcata lesenjača. V baletu sta nastopila tudi sama Sergej Semenjuk, čarovnik Drosselmayer, in Irina Visočinenko - Mišji kralj. Dolgotrajen, nadvse prisrčen premierski aplavz je poplačal izvajalce za vse utrudljive ure vadbe in nedvomno bo bodrilno učinkoval na nadaljnje delovanje novogoriških in ajdovskih baletnikov.

NOVA GORICA UNIVERZITETNO MESTO

VISOKOŠOLSKI ŠTUDIJ PRIPRAVA NA JUTRI

V Sloveniji narašča zanimanje za študij na obeh univerzah (v Ljubljani in v Mariboru) in na samostojnih visokošolskih zavodih. O stanju in gibanjih na področju visokošolskega študija je Ekonomsko ogledalo, glasilo Urada republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, pred kratkim objavilo zanimive podatke. Tako je v tem šolskem letu na obe univerzi in na samostojnih visokošolskih zavodih, ki delujejo v Mariboru, Ljubljani, Kranju, v Slovenski Istri in v Novi Gorici, vpisanih skupaj 60.084 študentov, kar je za desetino več kot lani. Porast v prvih letnikih znaša skoraj 13%.

Pedagogi in izvedenci poudarjajo, da je povečevanje vpisa, ki traja že nekaj let, posledica številčnejših generacij, pa tudi večjega zanimanja za študij nasploh ter za izredni študij še posebej. Veliko več zanimanja kot lani je za študij na samostojnih visokošolskih zavodih (enkrat višji vpis kot lani), katerih število se je od dosedanjih treh povečalo na šest. Tako so v Sloveniji na novo ustanovili Visoko šolo risanja in slikanja, Visoko šolo za upravljanje in poslovanje in fakulteto za znanosti o okolju.

Vpis rednih študentov v prve letnike posameznih fakultet se z leti različno spreminja: pri nekaterih niha (npr. elektro in strojna fakulteta v Ljubljani, strojna in ekonomsko-poslovna fakulteta v Mariboru, teološka fakulteta), pri drugih je rast stalna (npr. filozofska fakulteta v Ljubljani), pri nekaterih pa ostaja število vpisanih skoraj nespremenjeno (npr. medicinska in pravna fakulteta, fakulteta za gradbeništvo in fakulteta za arhitekturo v Ljubljani ter fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko v Mariboru).

Prav tako še vedno občutno raste vpis izrednih študentov, posebno tistih, ki se vpisujejo neposredno po zaključku srednje šole. Zdaleč največ zanimanja je za študij na ekonomsko-poslovni fakulteti v Mariboru (52% več vpisov kot lani), na mariborski pravni fakulteti (34% več) in na ekonomski fakulteti v Ljubljani. Opazen je pravi naval na ekonomske in poslovne programe, kar je deloma tudi posledica hitrega in pragmatičnega odzivanja fakultet na potrebe po tem znanju v prihodnosti.

POLITEHNIKA NOVA GORICA

Fakulteta za znanosti o okolju v Novi Gorici je zaradi razvojnih potreb in uvedbe novih študijskih programov in smeri kakor tudi spričo prilagoditve notranje organizacije sklenila, da spremeni ime v Politehnika Nova Gorica. Z novim imenom soglašata oba ustanovitelja, to je mestna občina Nova Gorica in Inštitut Jožef Štefan iz Ljubljane. S sprejemom novega imena se zaključuje postopek preobrazbe samostojnega visokošolskega zavoda, ki se odraža tudi v vsebini novega statuta. To postaja temelj univerze, ki naj bi jo postopno razvili v Novi Gorici. V Politehniki Nova Gorica razne oblike dodiplomskega in podiplomskega študija obiskuje 140 slušateljev, število študentov pa naj bi naraščalo vzporedno s širjenjem pedagoških in znanstveno-raziskovalnih smeri, tako da naj bi jih v naslednjih treh-štirih letih bilo okrog tisoč. V Politehniki poučuje 20 profesorjev, od katerih je 13 doktorjev znanosti. Zunanjih pedagoških in znanstveno-raziskovalnih sodelavcev pa imajo 30.

Za potrebe Politehnike bodo kmalu začeli zidati poslopje v središču mesta, sedež pa bi uredili v zgradbi na Pristavi (Rafut), kjer deluje Zavod za zdravstveno varstvo, ki se bo preselil drugam. Ustanova uspešno sodeluje z raznimi tujimi univerzami v ZDA, Nemčiji, Italiji in Avstriji. Začela je sodelovati tudi s tržaškim sinhrotronom v Bazovici. Nova Gorica ima tako že značaj univerzitetnega mesta, ker za to izpolnjuje pogoje.

M.

CERKVENI SPOMENIKI BREZ OKRAJŠAV

Komisija slovenske vlade za standardizacijo zemljepisnih imen je sprejela sklep o poenotenju izpisovanja oz. imen nekaterih naselij in cerkva, ki so pomembni likovno-umetnostni spomeniki. V uradovanju in publicistiki pri zapisovanju teh naselbinskih imen sedaj ni enotnosti. Pojavljata se npr. Sv. Jurij in Sveti Jurij, kar je bilo očitno tudi v Krajevnem leksikonu Slovenije iz leta 1995. V prihodnje naj bi uvedli poenotenje tudi v uradnih zapisih, in sicer z uporabo izpisane oblike, "Sveti" in ne "Sv.", tudi v tistih primerih, v katerih zdajšnja uradna oblika naselbinskega imena uporablja okrajšavo. K taki odločitvi je pripomogla predvsem želja, da bi dosegli abecedno preglednost nazivov naselij in cerkva, ki so pomembni likovnoumetnostni spomeniki.

Sklep o standardizaciji zemljepisnih imen so že upoštevali uredniki 12. zvezka Enciklopedije Slovenije, ki je izšel ob koncu leta 1998. V njem je skupaj 34 gesel, ki se začenjajo s "Sveta", "Svete" ali "Sveti". Posebej izstopajo gesla Sveta Gora (predromantika), Stiški samostan (najbogatejši umetnostni spomenik v Sloveniji), Stari trg (blizu Slovenj Gradca), Suha (blizu Škofje Loke), Sveti Primož nad Kamnikom in geslo Spomenik.

M.

SLOVENIJA

BOLNIŠNICO V ŠEMPETRU OPREMLJAJO Z NOVIMI NAPRAVAMI

Splošna bolnišnica Dr. Franca Derganca v Šempetru pri Novi Gorici povečuje svojo opremljenost s sodobnimi aparaturami, ki naj bi veliko prispevale k modernemu in učinkovitemu zdravljenju raznih bolezni. Nakupe omogočajo predvsem prispevki raznih podjetij oz. gospodarskih družb, pa tudi posameznikov z območja Goriške, Krasa, Goriških Brd, Vipavske doline in Posočja. V letu 1998 je bilo darovalcev okoli 140 in so za nakup raznih aparatov prispevali skupaj nad 60 milijonov tolarjev. Njihov seznam so objavili tudi na razstavi o delovanju te zdravstvene ustanove območnega značaja, dvajset let po odprtju novega poslopja bolnišnice.

Med novimi aparati so tudi tisti za merjenje pretoka krvi po žilah, endoskopski instrumenti za operacije s pomočjo video-laparaskopske tehnologije, instrumenti za operacije nadlahtnice po poškodbah in računalniški sistemi, ki omogočajo radio izotopske preiskave ščitnice, kosti in sklepov. S prispevki raznih darovalcev so obnovili tudi nekatere naprave in objekte v bolnišničnem oddelku za predšolsko invalidno mladino v Stari Gori.

V splošni bolnišnici v Šempetru bodo v letu 1999 posodobili zlasti dializo, ki je namenjena ledvičnim bolnikom. Svoj prispevek za ta namen je doslej dalo 4931 darovalcev, po večini članov društva ledvičnih bolnikov z območja Goriškega.

M.

NALOŽBE V HOTELE

V Sloveniji potekajo pomembne nove investicije v nekatere hotele, ki so poznani tako doma kot tudi v drugih državah. Hotel Slon v Ljubljani (član mednarodne skupine hotelov Best Western) od konca lanskega leta odlikujejo štiri zvezdice; ob tej priložnosti so odprli prenovljeno Narodno restavracijo, ki je po novem istrska restavracija. Hotel Lev pa je končal s prenovo dodatnih 78 hotelskih sob; skupno lahko sedaj ta hotel v središču Ljubljane ponudi 173 prenovljenih eno in dvoposteljnih sob, ki ustrezajo vsem "InterContinental standardom", po varnostnem sistemu in opremi pa sodijo med najbolj varne in luksuzne v Ljubljani in Sloveniji nasploh. Opravili so tudi popolno prenovo recepcije, restavracije, bara, konferenčnih dvoran in hotelske fasade.

Tudi v Slovenski Istri, to je na slovenskem obalnem območju, se nadaljuje val novih naložb. V hotelih Palace v Portorožu bodo do marca letos opravili popolno prenovo hotelov Mirna in Apollo; hoteli Morje bodo do aprila obnovili Hotel Riviera, ki bo z visoko kategorijo štirih zvezdic celo presegel že prenovljeni hotel Slovenija; hoteli Bernardin bodo izboljšali svojo ponudbo z drugo fazo obnove Hotela Bernardin in hotelskega naselja Vile Park; do marca bo zaradi obnovitvenih del zaprto Zdravilišče Strunjan; še posebej je razveseljiva novica o obnovi hotela Maestoso v Lipici. Manjših investicij pa bodo v letošnjem letu deležni tudi Hotel Delfin in Hoteli Belvedere v Izoli, Hoteli Metropol v Portorožu in Hotel Marita v Luciji.

M.

SPOMLADI NOVE PODRUŽNICE

NA PROSEKU NOVA PODRUŽNICA NTKB

FOTO KROMA

V soboto, 9. januarja, so na Proseku odprli novo podružnico Nove tržaške kreditne banke. Odprtju je prisostvovalo res veliko število ljudi in pomembnih osebnosti. Kot je povedal generalni direktor NTKB Gianluigi Baldassi, se je z odprtjem proseške podružnice skoraj končala prva razvojna faza banke, ki se je pred kratkim tudi popolnoma spojila z lastnikom, skupino Banca Antoniana Popolare Veneta, pri tem pa ohranila naziv in dvojezično poslovanje. Do pomladi nameravajo odpreti še podružnici v Sv. Križu in Sesljanu. Cilj banke, je poudaril dr. Baldassi, je v rasti in napredovanju banke tako v dimenzijah, se pravi po številu okenc kot v kakovosti pa tudi v tem, da se banka čimbolj približa krajevni skupnosti.

To je poudaril tudi eden od dveh slovenskih članov upravnega sveta NTKB Boris Siega, ki je v svojem posegu podčrtal zasidranost banke v slovenskem okolju in dejstvo, da ima proseška vaška skupnost z odprtjem podružnice NTKB na razpolago nov dodaten servis.

Proseška podružnica bo nudila strankam vse bančne operacije. V njej bodo delali štirje uslužbenci, vodil pa jo bo David Vidali.

KMETIJSKI NASVETI

ZIMSKO SILJENJE ČEBULNIC

Ko so dnevi zimsko sivi in mrzli, da bi si zaželeli nekaj cvetočih in dišečih cvetic, se navadno spomnimo na nekatere spomladanske čebulnice, kot so hijacinte, tulipani, narcise, žafrani, irisi in druge. Spomladanske čebulnice bodo na prostem zacvetele šele konec marca, njihovo cvetenje pa lahko pospešimo s siljenjem, tako da nam bodo razveselile zadnje mrzle februarske dni. Za siljenje uporabimo le najboljše čebulice; priporočljivo je, da jih kupimo v semenarnah, kjer jih navadno dobimo že pripravljene. Navadno čebulico silimo v lončkih, ki morajo imeti dobro pripravljeno drenažno plast, da v njih ne bi zastajala voda, posadimo pa jih v dobro kompostno zemljo. Čebulice torej posadimo tako, da jim pustimo vrh tik na površju zemlje. Lonček bomo nato postavili v temen in relativno hladen prostor, da čebulice poženejo korenine. Po približno dveh mesecih bomo lončke postopoma prenesli v svetlejši in toplejši prostor, dokler ne bodo rastline že dovolj razvite, da jih bomo lahko dali v sobo, kjer naj bi cvetele. Če bi jih prehitro prenesli iz temnega in hladnega prostora v toplega in suhega, bi se lahko zgodilo, da rože ne bi zacvetele. Nujna je torej postopna aklimatizacija. Tudi samo cvetenje bo dlje časa trajalo, če bodo lončki v nekoliko hladnejšem prostoru. Pri tem moramo paziti, da teh rastlin ne zalivamo po listih in raje izbiramo nižje vrste. Če opazimo, da stebla silijo v višino, je to znak, da je prostor, v katerem uspevajo, pretopel in tvegamo, da bodo cvetovi zelo slabo razviti. Tudi če opazimo, da so popki tik nad zemljo, ni dobro znamenje. Rastline so doživele toplotni šok in takoj razvile cvetni nastavek.

Odcvetelih čebul ne bomo zavrgli, ampak jih bomo pomladi posadili na vrt. Podobno velja tudi za narcise in tulipane: glede teh priporočajo siljenje nizkih sort s kratkim steblom, ker se najlepše razvijejo.

ITALIJANSKO PRAVO

DRUŽINSKO PRAVO IN SODOBNI IZZIVI (14)

DAMJAN HLEDE

Dne 15. decembra je poslanska zbornica dokončno sprejela zakon, s katerim bo italijansko zakonodajo prilagodila Haaški konvenciji o mednarodnih posvojitvah z dne 29. maja 1993, ki jo je podpisala tudi Italija. Gre namreč za njeno ratifikacijo in izvršitev (od 33 držav podpisnic je konvencijo doslej ratificiralo le 17), to je za prelitje njenih načel v notranje obvezujoči državni zakon.

Do danes nam ni znano, da bi bil zakon že objavljen v uradnem listu, vsekakor pa bo za njegovo polnopravno veljavnost treba še nekoliko počakati, saj zakon daje v prvem členu le pooblastilo za ratifikacijo predsedniku republike. Sama haaška konvencija zraven določa, da vstopi zakon v veljavo devetdeset dni po ratifikaciji, kar pomeni, da bo do tega dne minilo vsaj še nekaj mesecev. Da bo nov sistem v celoti operativen (to je, da bo na noge postavljena cela birokratska struktura, ki jo zakon predvideva), pa bo najverjetneje minilo kakšno leto.

Zakon se je porodil iz dolge debate, ki je trajala celi dve leti. Šlo je za forum, v katerem so prišle na dan različne potrebe in različne želje: od tistih, ki so hotele končno zavarovati nebogljene otroke pred sramoto nepredvidljivo razširjenega ilegalnega trgovanja z malimi sirotami, do tistih, ki so, nasprotno, težile po čim popolnejši zadostitvi želje odraslih po imetju otrok z razširitvijo dostopa do posvojitve tudi neporočenim parom in posameznikom.

Že na samem začetku tega razmišljanja bi si upal trditi, da je prav ta nečisti egoistični duševni nagib nekaterih, ki se skriva za navidez človekoljubnim hotenjem po "imetju otrok za vsako ceno", povezan z neusmiljenim in brezobzirnim hlastanjem po profitu drugih, sovzrok za tako žalostno velik "razcvet" ilegalnega trgovanja z otroki. Nekaj številk nam bo pomagalo bolje razumeti to trditev. Vedeti moramo namreč, da je v Italiji pripravljenost za posvojitev zelo velika: v zvezi z "notranjimi" posvojitvami so leta 1997 pristojni organi ugotovili pogoje za posvojitev pri 1440 mladoletnikih, prošenj za posvojitev, ki so ležale na sodiščih, pa je bilo preko 21.000. V istem letu je bilo predstavljenih 6217 prošenj za mednarodno posvojitev, čez 8000 pa jih je bilo še ležečih iz prejšnjih let. Zaključilo se je le nekaj čez 2000 postopkov. Veliko je torej prošenj, ki jim ni bilo zadoščeno.

Pri mednarodnih posvojitvah je to sicer razumljivo, saj večina držav poskrbi, da svoje nebogljene otroke najprej ponudi za državno posvojitev, in šele v primeru nezadostnosti notranjih prosilcev odpre vrata tujcem. Tistim odraslim, ki hočejo pri posvojitvi zadostiti predvsem ali izključno svojim potrebam, pa so vsi razlogi, kakor tudi vsi postopki in vse kontrole odveč. Žal pa je včasih tudi birokracija sama tista, ki s svojo neuspešnostjo napaja te strasti.

DALJE

SPODBUDE MLADIM PODJETNIKOM

DAVČNE OLAJŠAVE NA KMETIJSKEM PODROČJU

V uradnem listu št. 298 z dne 22. decembra 1998 je bil objavljen zakon o mladinskem podjetništvu na kmetijskem področju, ki uvaja nekatere pomembne davčne olajšave.

Zakon je vstopil v veljavo 6. januarja letos, nekatere oljašave pa veljajo že od 1. januarja dalje. Med olajšavami je npr. tista, ki oprošča vse brezplačne prenose kmetijskih zemljišč od davkov na dedovanja in darila, od katastrskega davka, od koleka in od Invima, pod pogojem, da gre za prenose v prid vpisanim neposrednim obdelovalcem in pretežnim kmetijskim podjetnikom, ki niso še dopolnili štiridesetega leta starosti.

Olajšave lahko koristi, tudi kdor ni še vpisan kot neposredni obdelovalec ali kmetijski podjetnik, pod pogojem, da to stori v teku štiriindvajsetih mesecev od darilne pogodbe ali dedovanja. Omenjene olajšave veljajo le v primeru dedovanj ali daril med sorodniki v ravni črti do vključno tretje stopnje. Koristnik pa se mora obvezati, da bo zemljišče obdeloval vsaj za šest let.

Druga olajšava zadeva registrski davek, ki bo znižan od 8 na 6% za vse nakupe kmetijskih zemljišč, pod pogojem, da mladi kupec zadostuje pogojem, ki jih določa zakon. Najemniške pogodbe v prid mladim obdelovalcem bodo - dalje - oproščene od obvezne registracije. V tem primeru zemljiški dohodek ne bo podvržen devalvaciji.

Zakon nazadnje podaljšuje olajšave za gradbene posege (41-odstotni davčni odbitek) še za eno leto, torej do 31. decembra 2000.

DH

KNJIŽNA NOVOST

NASVETI ZA MODRO ŽIVLJENJE

Pred kratkim je Mladinska knjiga v Ljubljani izdala knjigo z naslovom *Ljubezen in duhovna rast v obdobju negotovosti*, ki jo je napisal M. Scott Peck, v slovenščino pa prevedla Vera Čertalič. Knjiga prinaša načine mišljenja in poslušanja, skrivnost zavesti, učenje in rast. To je sklepno delo v trilogiji o ljubezni in duhovni rasti ter predstavlja nadgradnjo in povzetek modrosti, kot se je poglabljala v avtorjevem življenju svetovanja in predavanj. Delo odseva avtorjevo zrelo razumevanje lastnih zmot, pomanjkljivosti in strahov. Osredotočil se je na spopad s kompleksnostjo vsakdanjega življenja in prikazal pot razumne sebičnosti proti poti neumne sebičnosti ter to razpletal z izbiro odgovornosti, poklica, hvaležnosti in spokojnega umiranja. Za marsikoga bo posebej poučno poglavje o izbirah v organiziranem življenju: na razumljiv način so prikazane omika, etika, moč, kultura, motenost proti omiki itd.; poglobljeno razmišlja o protislovjih človeške narave, časa in denarja...

V zaključnem delu knjige podaja avtor zanimiva in koristna razmišljanja o duhovnosti in religiji, o stopnjah duhovne rasti, o povezovanju in celosti, s čimer zaokroži problematsko obravnavanje zablod našega časa.

Prepričani smo, da bo knjiga vzbudila ne samo nova razmišljanja pri ljudeh mlajše in starejše generacije, ampak tudi s pozitivnim učinkom delovala pri vsakdanjem opravljanju različnih poklicev, prispevala k izboljševanju človeških odnosov in k opredeljevanju za bolj pošteno delo, korekten odnos do odjemalcev in sodelavcev.

GD

KOŠARKA

NOVO LETO SE NI DOBRO ZAČELO ZA NAŠE PETERKE

Božično in novoletno obdobje je pomenilo premor za naše košarkarske ekipe. Že na praznik Svetih treh kraljev pa so se razna prvenstva zopet obudila in tako so tudi naše peterke stopile na igrišče.

Ocena o startu ob začetku novega leta pa ne more biti pozitivna. Začnimo kar pri naši združeni ekipi, Jadranu Nuova kreditna, in njenih nastopih v prvenstvu C lige. Jadranovci so končali leto 1998 karseda pozitivno, s štirimi zaporednimi zmagami, ki so jih privedle na 3. mesto na lestvici. Ravno proti koncu starega leta so Jadranovi igralci začeli zadobivati tisto optimalno formo oz. tekmovalno napetost, kot jo je v svojem tedenskem komentarju v Primorskem dnevniku označil trener Walter Vatovec. Potem so prišli božični in novoletni prazniki s prekinitvijo prvenstva in treningov in posledično tudi s padcem te napetosti. To se je pokazalo tako 6. januarja, ko je Jadran izgubil v Gorici proti domačemu moštvu SBS Leasing z izidom 66:53, kakor na domači tekmi v telovadnici Ervatti pri Briščikih v soboto, 9. januarja. Ta tekma je bila po mnenju mnogih poznavalcev naše košarke ena najslabših Jadranovih predstav. Naša

Sandi Rauber - Jadran Nuova kreditna (na levi)

združena ekipa je proti nižje uvrščeni ekipi Don Bosco Civica Romanelli izgubila z izidom 50:62. Daljši božični in novoletni premor je torej še kako vplival na fizično in psihično kondicijo naših košarkarjev, ki bodo morali to sedaj nadoknaditi s treningi. Rezultati se bodo morda pokazali že na prihodnji tekmi, saj je trener Vatovec optimist.

Začetek novega leta je bil negativen tudi za ostale naše ekipe, z izjemo Kontovela Nord Est in Brega. Verjetno je tudi nanje usodno vplival božični in novoletni premor, čeprav moramo reči, da v tej sezoni slovenske zamejske košarkarske ekipe v nižjih prvenstvih ne blestijo preveč. V dveh kolih C2 lige sta poraza beležila tako Dom Kmečka banka kot Bor Radenska, v D ligi pa je bila poražena tudi Cicibona Prefabbricati Marsich, medtem ko je Kontovel Nord Est kot že rečeno zmagal s točko razlike proti Scogliettu (56:57). V promocijski ligi je Breg premagal Pizzerio Mediterranea z izidom 56:72.

Nekoliko bolje je šlo v mladinskih prvenstvih, zlasti v državnih in deželnih kadetih, kjer beležimo zmage Kontovela La nuova edile, Bora Friulexport in Jadrana, ki je v slovenskem derbiju premagal Dom Agorest z izidom 67:92. V prvenstvih deželnih in državnih naraščajnikov pa so ekipe Bora Friulexport, Kontovela in Jadrana izgubile.

Naša mladinska košarka je torej v prvih dneh novega leta 1999 do določene mere rešila čast naših ekip v tej športni panogi.

IŽ

NAMIZNI TENIS

VANJA MILIČ TRETJA NA TURNIRJU TOP 12

V soboto, 9., in v nedeljo, 10. januarja, je v Castelgoffredu potekal prvi turnir Top 12 za veliko nagrado Fit Lycra v namiznem tenisu.

Na turnirju se je pomerilo dvanajst najboljših namiznoteniških igralk v Italiji, med njimi sta bili tudi Vanja Milič **(na sliki)**, ki nastopa za zgoniški klub Kras Generali, in Ana Bersan, sama bivša Krasovka, ki sedaj nastopa za Fit Lycro. Po končanih tekmah je Vanja Milič s štirimi zmagami in dvema porazoma zasedla tretje mesto na lestvici in dosegla tretjo nagrado. To je doslej najvišja uvrstitev za Krasovo igralko, ki je na tem turnirju premagala tudi prvakinjo Lauro Negrisoli in nekdanjo soigralko Ano Bersan. Prvo mesto je osvojila Fliura Bulatova, ki je v polfinalu premagala prav Vanjo Milič s 3:1, druga pa se je uvrstila Alessia Arrisi.

V letošnjem letu bo samo še en elitni turnir, ki ga bo priredil prav Kras.

USPEH SELEKCIJ ZSŠDI NA MEDNARODNEM TURNIRJU

Pred kratkim je bil v kraju Ciriè pri Turinu mednarodni mladinski košarkarski turnir *La Befana gioca a basket*, ki sta ga priredila kluba Pallacanestro Ciriè in Basket Nole. Na turnirju sta v kategorijah kadetov in naraščajnikov uspešno nastopili tudi reprezentanci Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, ki sta osvojili drugo oziroma prvo mesto.

NOGOMET

DOBERDOBSKA MLADOST MOČNO VODI V 2. AMATERSKI LIGI

FOTO KROMA

Konec prejšnjega tedna so odigrali tekme prvenstev promocijske lige ter prve, druge in tretje amaterske lige.

Z nedeljsko domačo zmago nad ekipo Fincantierija z 2:1 doberdobska Mladost po trinajstih kolih močno vodi na lestvici skupine D 2. amaterske lige. Mladost ima namreč 32 točk, to pa je pet točk več kot drugouvrščena Medea. Druga slovenska ekipa v skupini D 2. amaterske lige je Breg, ki je v gosteh izenačil proti Torreju z 2:2 in je predzadnji na lestvici z 10 točkami. Vedno v 2. amaterski ligi, a v skupini E, je trebenski Primorec doma premagal Auroro z 1:0 in je s 24 točkami na 3. mestu lestvice.

13. kolo so odigrali tudi v 3. amaterski ligi. V skupini G je bil na sporedu slovenski derbi med Bregom B in Zarjo/Gajo B, zmagali pa so Brežani s 3:1. V skupini F pa je Primorje B doma klonilo pred Audaxom z izidom 0:3.

V 15. kolu promocijske lige so vse naše ekipe izenačile z vedno istim izidom 0:0. Tako so se namreč končale tekme med Zarjo/Gajo in Maranesejem, Primorjem in Gradesejem ter Vesno in Aquileio.

15. kolo so odigrali tudi v 1. amaterski ligi, kjer sta obe slovenski moštvi beležili poraz. Sovodnje je v gosteh izgubilo proti Rudi z izidom 2:1, štandreška Juventina pa je na domačem igrišču doživela naravnost pekoč poraz z visokim izidom 2:5.

ODBOJKA

SLOGAŠICE NEUSTAVLJIVE

Po božičnem in novoletnem premoru so se vnovič začela tudi odbojkarska prvenstva.

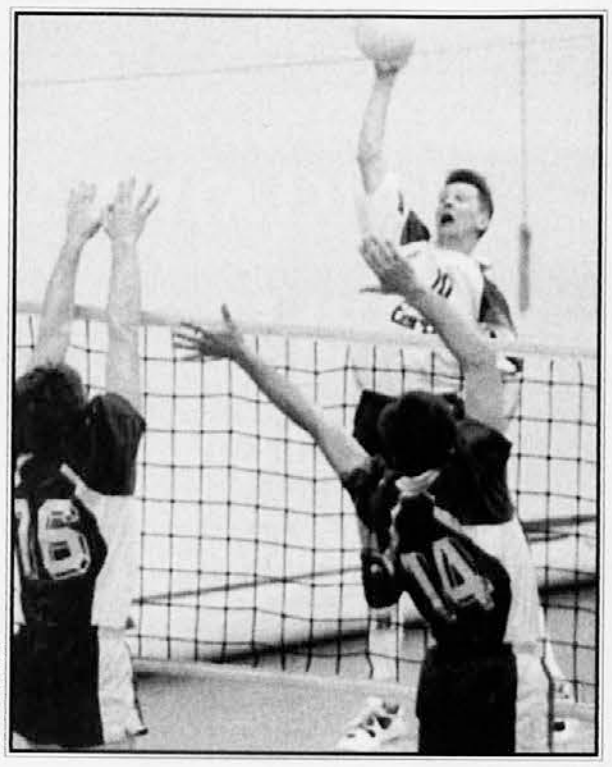

FOTO BUMBACA

Medtem pa se je končalo tudi tekmovanje za sedmi deželni pokal v ženski odbojki. Finalni del tekmovanja je bil v Pradamanu, deželni pokal pa je osvojila Sloga Nuova kreditna. Slogašice pa so konec prejšnjega tedna v desetem kolu ženske C lige v gosteh premagale Favento z izidom 0:3 in tako potrdile svojo trenutno odlično formo, ki jim je prinesla prvo mesto na lestvici s 26 točkami. Slovenski derbi med Valom Siderimpes in Olympio Kmečko banko se je končal z izidom 3:2 v korist Valovk. Tudi v moški C ligi je bil na sporedu slovenski derbi, in sicer med predstavami Olympie Agrarie Terpin in Soče Unitecno. Zmagali so Olympijci z gladkim 3:0. Tudi Mima Eurospin in Val Imsa sta zabeležili zmago, tako da se Slogaši in Valovci nahajajo na drugem oz. tretjem mestu na lestvici.

Odigrali so tudi 12. kolo v moški in ženski D ligi. Pri moških sta tako Naš prapor kot Bor izgubila, pri ženskah pa je Bor Friulexport premagal Cus iz Vidma z izidom 0:3.

SNEŽNE RAZMERE V DEŽELI FURLANIJI-JULIJSKI KRAJINI

12.1.1999	cm snega	odprte proge	delujoče vlečnice	zadnje sneženje	dostopne ceste	tekaške proge
KRAJ	MIN-MAX	ŠT. KM NA SKUPNIH	MED TEDNOM / NA KONCU TEDNA	DNE / KOLIČINA	PV=priporočene verige. OV=obvezne verige. O=odprte	SKUPNO KM / KM TEPTANIH
NEVEJSKO SEDLO tel. 0433 54026	60 - 95	3,5 / 9	4 / 6	v teku / 50 cm	PV	2,5 / 2,5
TRBIŽ - SV. VIŠARJE tel. 0428 2967	50 - 90	6 / 14	4 / 7	v teku / 50 cm	O	60 / 20
RAVASCLETTO ZONCOLAN tel. 0433 66033	40 - 70	20 / 20	5 / 9	v teku / 70	PV	5 / 5
FORNI DI SOPRA VARMOST tel. 0433 88208	60 - 80	3 / 12	3 / 7	v teku / 60	OV	15 / 10
PIANCAVALLO tel. 0434 655258	30 - 70	7 / 21	6 / -	v teku / 40	O	18 / 0

Z Novim glasom v novo leto!

MED RAZLIČNIMI GLASOVI TVOJ NOVI GLAS

Združili smo več glasov tistih Slovencev, ki odločno zagovarjajo krščansko držo in demokracijo.

Zato bralce vabimo v zanesljivo smer, ki presega sodobne malike pridobitništva, koristi, dobička in uspešnosti za vsako ceno.

In voščimo vam, zakaj ne, da bi se vam tu pa tam ob branju ustavil čas.

POKLONI SEBI IN PRIJATELJEM NAROČNINO NA NOVI GLAS

LETNA NAROČNINA

ITALIJA in SLOVENIJA 70.000 LIR,
INOZEMSTVO 110.000 LIR,
ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

NAVODILO ZA NAROČNIKE

Obrazec izrezite ali fotokopirajte, izpolnite ga v vseh delih in ga pošljite po pošti ali osebno prinesite na tržaško oz. goriško upravo Novega glasa - Zadruge Goriške Mohorjeve.

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533177, FAX 0481 536978
34133 TRST, UL. DONIZETTI 3
TEL. 040 365473, FAX 040 775419

NAROČAM SE

NAROČITE SE LAHKO TUDI PO TELEFONU

IME IN PRIIMEK

NASLOV

DATUM PODPIS

NAROČAM PRIJATELJA

IME IN PRIIMEK

NASLOV

DATUM PODPIS NAROČNIKA

NOVI GLAS

primorski tednik